انجمن مدیران صنایع
کارآفرین
نشریه
شماره ۱۵۲ - پاییز ۱۴۰۱ - ۵۶ صفحه

گزارش کارشناسی
انجمن مدیران صنایع
در خصوص مواد طرح
اصلاحیه قانون اتاق ایران

اتـــــاق در تله دولتی‌سازی

- طراحی، ساخت و تامین انواع کمپرسورهای سانتریفیوژ جهت استفاده در ایستگاه های اکسپورت، خطوط انتقال گاز، واحد های Crack-Gas و بازیابی اتان.
- طراحی، ساخت و تامین انواع الکترو کمپرسورهای سانتریفیوژ فرآیندی، گازهای اسیدی، مبرد و اتیلین
- طراحی،ساخت‌وتامین‌انواع‌الکتروکمپرسورهای‌سانتریفیوژ Integrally Geared و Over-Hang
- تست مکانیکال و پرفورمنس کمپرسور
- تعمیرات اساسی کمپرسورهای سانتریفیوژ گاز
- تامین و ساخت قطعات یدکی انواع کمپرسورهای سانتریفیوژ و ماشین های دوار
- خدمات ماشینکاری سنگین و نیمه سنگین با انواع ماشین آلات CNC کاروسل، بورینگ، فرز دروازه ای، و فرز ۵ محور
- خدمات بالانس دور پایین، دور بالا در خلاء برای انواع روتور ها و قطعات دوار
- خدمات اسپین تست برای انواع پره ها (Impellers) خدمات حرارتی و لحیم کاری در خلاء (Vacuum Brazing)
- ارائه خدمات فنی و مهندسی (مشاوره، خدمات بازرگانی، خدمات مدیریت پروژه)
- ساخت و تامین انواع توربو ژنراتور جهت نیروگاه‌های کوچک و متوسط تا ظرفیت ۵۰ مگاوات

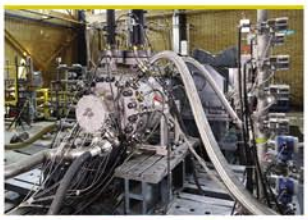

OTCE
شرکت تجهیزات توربو کمپرسور نفت

طراحی مهندسی | اجرا و راه اندازی | تامین قطعات

www.cgc-co.com
office@cgc.com
021-88601481-2
021-88620614

دفتر مرکزی: تهران میدان ونک،
خیابان ونک غربی، پلاک ۶۱
کارخانه: قزوین، شهر صنعتی البرز

Tak
MAKARON
تک
ماکارون
FINEST QUALITY

لازانیا
Lasagna
حاوی ادویه مخصوص
۳۰۰ گرم

www.takmakaron.com

1648

اندیشه صفا، ایران خودکفا

SAVEH
شرکت نورد و پروفیل
ساوه

صفا
شرکت صنعتی قلم خودکار صفا سیمی
SAFA Ball Point Pen Industrial Co.

AHVAZ
شرکت سیم و کابل
اهواز

- جایگزین نمودن لوله های تولیدی HFW/ERW با لوله های بدون درز (Seamles)
- امکان تولید لوله با کلیه گریدها تا X۸۰ با فشار هایدروتست ۵۰۰ بار
- پیشتاز در حوزه های دانش بنیان، نانو دارو ها ، هوش مصنوعی اینترنت اشیاء حوزه های علم و فناوری و بیوتکنولوژی

Head Office: No .146 , Keshavarz Blvd, Tehran, Iran

Tel : (+98 21) 88971244 **Fax :** (+98 21) 88971245

safa_industrial_group

گروه صنعتی صفا
SAFA
INDUSTRIAL GROUP

SAFA
شرکت خودرو و اوله
صفا

SAFA
شرکت سازه های فلزی
و ماشین آلات صنعتی صفا

- بزرگترین تولیدکننده لوله های فلزی نفت، گاز، پالایش و پتروشیمی و آب در جهان
- تولیدکننده سازه های فلزی دریایی، ساختمانی، صنعتی، سوله جرثقیل های صنعتی، دکل های نفتی و تجهیزات پالایشگاهی
- تولیدکننده انواع کامپاندهای پلی اتیلن و پلی پرو پیلن، مستربچ چسب پلی اتیلن و...
- تولیدکننده انواع سیم و کابل فشار متوسط، قوی و کابل های خاص و..
- تولیدکننده نوشت افزار و انواع خودکار با برند کیان

AHVAZ
صنعت پایدار
اهواز

دفتر مرکزی: تهران، بلوار کشاورز، شماره ۱۴۶ کدپستی: ۱۴۱۶۶
تلفن: ۸۸۹۷۱۲۴۴ - ۰۲۱ فکس: ۸۸۹۷۱۲۴۵ - ۰۲۱
www.safagroup.com

بینهایت خوشمزه ...
سحر
KETCHUP
SAUCE
سحر
یک نام و هزار لبخند
شرکت صنایع غذایی سحر
تلفن: ۹-۲۲۶۶۹۲۳۶ - ۰۲۱
www.saharfood.com

انجمن مدیران صنایع

کارآفرین

خبری، تحلیلی، آموزشی، پژوهشی و اطلاع‌رسانی

شماره ۱۵۲ – پاییز ۱۴۰۱

صاحب امتیاز: انجمن مدیران صنایع

مدیرمسوول: دکتر رمضانعلی رویایی

سردبیر: محمدصادق جنان صفت

اعضای تحریریه: شهما ستوده- احسان جنان صفت

فریدون اسعدی

مدیر اجرایی و صفحه‌آرایی:
علی صائمی

ویراستار:
فاطمه ابراهیمیان

حروفچین:
حمیدرضا خدابخش

نشانی: تهران، خیابان استادمطهری، روبه روی خیابان میرعماد
پلاک ۲۶۴، طبقه سوم و چهارم

تلفن: ۸۸۸۳۹۶۴۱

نقل مندرجات این نشریه با ذکر ماخذ آزاد است
نظر نویسندگان و شرکت کنندگان در میزگردها و مصاحبه ها
لزوما نظر این نشریه نیست
مسوولیت مطالب بر عهده نویسنده آن است
نشریه در انتخاب و ویرایش متون آزاد است
مقالات و نظرات به دفتر تحریریه ارسال شود
مقالات رسیده پس داده نخواهد شد
متن اصلی مقالات ترجمه شده به پیوست ارسال شود
مقالات روی یکطرف برگ A۴ نوشته و فاصله بین سطرها رعایت شود
برای مرور فهرست مقالات
به آدرس www.amsiran.com مراجعه کنید

ادرس چاپخانه:
مجتمع چاپ دیجیتال ایران کهن
۸۸۳۴۴۳۸۷

بسم الله الرحمن الرحیم

گزارش کارشناسی انجمن مدیران صنایع در خصوص مواد طرح اصلاحیه قانون اتاق ایران

طـرح اصلاح قانون اتـاق بازرگانی، صنایـع، معادن و کشاورزی جمهوری اسـلامی ایران و اصلاحات و الحاقات بعدی آن در آذر ماه سال ۱۳۹۹ توسط ۵۰ نماینده مجلس مطرح گردید و توجیه نماینـدگان ارائه‌کننده این بود که اتاق ایران، به یکی از نهادهای قدرتمند بخش خصوصی در کشور تبدیل شده است که حق حضور در نهادهای بسیاری را داراست و با این ابعاد وسیع و درآمدهای سرشار و بدلیل عدم نظارت‌های شایسته غیروابسته، عملکردی داشته است که با یک تحقیق و تفحص اساسی می‌توان به کنه و بطن آن امور دست یافت.

◀ صفحه ۳

نان مردم خاک می‌شود

در بین کالاهای مشـمول دریافـت یارانه نان از معدود کالاهایی اسـت که اصابت یارانه آن به فقرا بیش از ثروتمندان اسـت؛ چراکه مصرف نان فقرا بسیار بیش از دهک‌های بالا درآمدی است. از این رو، اعطای یارانه نان حمایت برخی کارشناسان را همراه دارد. از سـوی دیگر، خرید تضمینی و خودکفایی در تولید گندم نیز با کلیدواژه امنیت غذایی توجیه می‌شود. با این وجود، آمارها نشان می‌دهد در کارایی خرید تضمینی گندم و اعطای یارانه نان تردیدهای بسیاری وجود دارد...

◀ صفحه ۱۹

راز و رمز قحطی با بودن دریایی از پول

سـاعت ۲۴ - چند روز پیش بود که بانک مرکزی اعلام کرد تسهیلات پرداختی بانک‌ها در ۷ماه منتهی به آبان امسال مبلغ ۲۳۳۱ هزار میلیارد تومان بوده اسـت که در مقایسه با دوره مشابه سال قبل مبلغ ۷۴۸ هزار میلیارد تومان یا معادل ۴۷,۲ درصد افزایش داشته است. به رغم انتشار خبرهایی از این دسـت و خبرهایی که دولت از توزیع منابع تبصره‌های بودجه می‌دهد خبرهای پرشماری منتشر می‌شود و مدیران بنگاه‌های اقتصادی اعلام می‌کنند نقدینگی ندارند و بانک‌ها نیز می‌گویند بیشتر از این رقم اعلام شده نمی‌توانسته‌اند وام واعتبار بدهند.

◀ صفحه ۳۳

تحریم، تورم و بانک مرکزی

ادامه نرخ تورم بـالا و دو رقمی در اقتصاد ایران از دهه ۱۳۵۰ تا امروز - جز سـال‌هایی انگشت شمار در دهه ۶۰ و سـال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ –از ویژگی‌های اقتصاد ایران اسـت که در دنیا کمتر رخ داده اسـت. یکی از دلایل این رخداد تلخ و سرچشـمه آن ناترازی‌های مختلف در بخش واقعی ونیز بخش ارزی و بانکی و مالی وبه ویژه ناترازی در بودجه و کسری در آمدها به هزینه‌ها است. کسری بودجه دولت در پایداری تورم درایران نقش غیر قابل انکاری داشته و دارد.برای حل این معضل تاریخی شده از سوی بانک مرکزی در دهه‌های اخیر...

◀ صفحه ۴۱

اتاق در تله دولتی‌سازی

محمدصادق جنان صفت
سردبیر

بررسی زندگی ایرانیان دست‌کم از شروع استیلای خاندان قاجار تا امروز نشان می‌دهد نهاد دولت یا نهاد پادشاهی تا پیش از سقوط رژیم شاهی در برابر نهادهای مدنی شامل بنگاه‌ها و نیز خانواده‌ها و همچنین تشکل‌های غیردولتی و حزب‌های سیاسی و رسانه‌های خبری دست بالا را داشته است. در دوران سلطه خاندان قاجار بر ایران به دلیل اینکه دولت یا دربار شاه توانایی تأسیس یک دولت مرکزی توانا را نداشتند و نیز به دلیل فقدان دیوان‌سالاری گسترده و نیرومند؛ فعالیت‌های بخش خصوصی آزادی بیشتری تا دولت‌های پهلوی داشتند. به این معنی که دولت به مثابه یک نهاد در تجارت خارجی و نیز در بنگاه‌داری فعالیت متمرکز و مالکانه نداشت. بازرگانان بزرگ دراین دوره با پیروی از عرف جامعه باج و خراج و مالیات دولت و شاه را می‌دادند و در تجارت با خارجی‌ها وضعیت مناسبی داشتند. به همین دلیل است که دراین دوره تاریخی امین‌الضرب نامی توانست حتی انحصار تولید و ضرب سکه را از نهادهای حکومتی بگیرد و بازرگانان ایرانی با همتاهای خود در دیگر کشورها تجارت می‌کردند. در همین سال‌ها بود که بازرگانان ایرانی به فکر افتادند برای سامان دادن فعالیت خود و نیز یکپارچه کردن دیدگاه‌ها و خواسته‌هایشان اتاق تجار را تأسیس کنند. اتاق تجار تأسیس شده در دوره ناصرالدین شاه سنگ بنای همین اتاق بازرگانی است که این روزها و در ماه‌های تازه سپری شده درکانون توجه قرار گرفته است. اتاق بازرگانی ایران یا اتاق بازرگانی و صنایع در دوره حکومت سلسله پهلوی زیستی دوگانه داشت و پس از کم‌اثر بودن در دوره شاهی رضا پهلوی در دوره شاه بعدی اندکی جان گرفت و مالکان بنگاه‌های بزرگ صنعتی و بازرگانی به عضویت آن درآمدند و نهاد دولت نیز حضور آنها را به رسمیت شناخت.

دولتی‌سازی نسبی

پس از پیروزی انقلاب اسلامی نهاد اتاق ایران به دلیل تبلیغات منفی انقلابیون به ویژه حزب توده ایران و نیز به دلیل اینکه دولت‌های جمهوری اسلامی نمی‌خواستند حتی بخش اندکی از قدرت را از دست بدهند اتاق ایران زیر تیغ دولتی‌سازی رفت. تعیین نمایندگانی از وزارتخانه‌های بازرگانی و صنعتی در هیأت رئیسه اتاق ایران و نیز تهیه و تصویب قانون تازه برای اتاق از جمله فعالیت‌هایی بود که اتاق را به نهادی که نمی‌تواند از خواسته‌های دولت سرپیچی کند نگه داشت. پس از پایان جنگ و نیز پس از اینکه نسیم آزادی اقتصادی وزید اتاق بازرگانی و صنایع و معادن نیز به ویژه دردوره ریاست محمد نهاوندیان جان گرفت و شعله‌های استقلال‌خواهی از خاکستر اتاق سوخته در دهه‌های پیشین دیده شد. از شروع فعالیت دولت سید محمد خاتمی و نیز پس از روی کار آمدن دولت‌های احمدی‌نژاد، نهاد اتاق به محلی برای تحول‌خواهی اقتصادی و کانونی برای نقد سیاست‌های اقتصادی دولته تبدیل شد. روشنگری‌های اتاق‌های بازرگانی در دولت‌های قبلی و نیز اختلاف‌های پدیدار شده بر سر نتایج انتخابات اتاق تهران در آخرین دوره انتخابات آتشی روشن کرد که پس از روی کار آمدن مجلس یازدهم شعله‌ور شد. در سال نخست فعالیت مجلس یازدهم از سوی گروهی از نمایندگان طرحی برای اصلاح قانون انتخابات اتاق و نیز همچنین طرح تحقیق و تفحص از کارنامه اتاق بازرگانی ایران در دستور مطالعه و تدوین وتصویب قرار گرفته است که البته تا پایان آذرماه به تصویب مجلس و نیز تایید شورای نگهبان نرسیده است. آن‌گونه که کارشناسان از جمله گروه پژوهشی انجمن مدیران صنایع بررسی کرده‌اند در پیش‌نویس اصلاح قانون اتاق ایران مواردی دیده شده است که در صورت تصویب چند اتفاق در سازمان اتاق و نیز در شکل و ماهیت انتخابات این نهاد رخ می‌دهد. کانون هسته تغییرات احتمالی بنابر پیش‌نویس تهیه شده این است که اتاق بازرگانی صنایع و معادن وکشاورزی به سوی دولتی‌تر شدن رانده خواهد شد. تردیدی نیست که مخالفان و منتقدان و کسانی که ساز جدایی کوک کردند و اتاق بازرگانی را متهم به سوءمدیریت کردند نیز هرگز دلشان نمی‌خواهد اتاق که تنها نهاد قانونی به حساب می‌آید که نقش سخنگویی بازرگانان و صنعتگران خصوصی را بردوش می‌کشد بیش از این دولتی شود اما این اتفاقی است که احتمال وقوع آن کم نیست.

چه باید کرد؟

بخش خصوصی ایران به مثابه کلیت واحد باید رفتاری مدرن و با جرات از خود نشان داده و کار اصلاح قانون اتاق را گونه‌ای سامان دهد که این نهاد از گزند مدیریت دولتی و سیاسی درامان بماند. استفاده از قانون‌دانان، حقوق‌دانان و نیز گروه‌های مرجع فکری و نیز اقتصاددانان و علاقه‌مندان به اقتصاد سیاسی در این مسیر به کار می‌آیند. مدیران بخش خصوصی باید راه‌های باز برای طرح بحث‌های کارشناسانه و یافتن مسیرهای درست با راهبرد نگهداری اتاق در زیر پرچم بخش بخش خصوصی را با جدیت و همه‌جانبه در دستور کار قراردهند. البته کسی توصیه نمی‌کند رفتارهای سیاسی در دستور کار باشد اما سکوت و مماشات نیز راه‌حل نیست.

بحث و بررسی در نهادهای خصوصی به ویژه در تشکل‌های بزرگ‌تر و دارای سازماندهی بهتر برای نگهداری از کیان اتاق به شکلی که در کانون توجه بخش خصوصی باشد یک ضرورت تمام‌عیار است. دست روی دست گذاشتن و بهانه آوردن برای گریز از روبه‌رو شدن با واقعیت‌های سختی که با دولتی شدن اتاق پیش خواهد آمد در شأن بخش خصوصی نیست. در صورتی که فضای مباحث کارشناسی و البته انتشار گزارش‌ها و خبرهای این فعالیت‌ها روی میز بخش خصوصی قرار گیرد و بیشترین تعداد از اعضای مجلس فعلی متقاعد شوند که این قانون در راه تصویب می‌تواند تنها نهاد خصوصی قانونی را زمین بزند و با این کار اعتماد بخش خصوصی باز هم روند کاهنده را ادامه می‌دهد یک الزام است. از سوی دیگر کسانی که با کارنامه و برنامه دولتی‌سازی و پیامدهای دهشتناک آن در هر زمینه‌ای اطلاعات و تحلیل دارند باید از این داشته‌های علمی و تجربی خود استفاده کنند و پیامدهای تضعیف بخش خصوصی برای اقتصاد کشور را تشریح کنند. دولت سیزدهم تا اینجای کار هنوز موضع جدی در این باره نشان نداده است و اتاق ایران باید با دولت درباره اصلاح قانون انتخابات گفت‌وگوی جدی داشته باشد.

گزارش کارشناسی

گزارش کارشناسی انجمن مدیران صنایع در خصوص مواد طرح اصلاحیه قانون اتاق ایران

طرح اصلاح قانون اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی جمهوری اسلامی ایران و اصلاحات و الحاقات بعدی آن در آذر ماه سال ۱۳۹۹ توسط ۵۰ نماینده مجلس مطرح گردید و توجیه نمایندگان ارائه‌کننده این بود که اتاق ایران، به یکی از نهادهای قدرتمند بخش خصوصی در کشور تبدیل شده است که حق حضور در نهادهای بسیاری را دار است و با این ابعاد وسیع و درآمدهای سرشار و بدلیل عدم نظارت‌های شایسته غیروابسته، عملکردی داشته است که با یک تحقیق و تفحص اساسی می‌توان به کنه و بطن آن امور دست یافت.

در ضرورت اصلاح قانون اتاق بازرگانی تردیدی نیست چرا که این قانون باید متناسب با شرایط روز حرکت کند. اما اینکه این ضرورت تغییر قانون از چه روشی و چگونه دنبال شود متفاوت است. دلایل و توجیهات اصلاحات پیشنهادی قانون اتاق بیانگر این است مسائل دیگری غیر از ضرورت اصلاح قانون متناسب با شرایط زمانی مطرح است. از آن جمله می‌توان مبنای اصلی ارائه طرح را در گفتار نمایندگان مجلس جست: درآمدهای اتاق و عدم نظارت غیر وابسته بر اتاق. در واقع این موضوعات در اختلافات درونی فعالان بخش خصوصی نیز مطرح می‌شود و انتقادهای گوناگون پیرامون این نهاد توسط برخی از فعالان بخش خصوصی نیز بیان می‌شود که توجه افکار عمومی و همچنین نمایندگان مجلس را به خود جلب کرده است.

پس از برگزاری انتخابات اتاق ایران در اسفند ماه سال ۹۷ و اختلافات و انتقادهای مطرح شد در خصوص انجمنهای نظارت بر انتخابات در برخی از اتاق‌های شهرستان پیگیری برخی از فعالان اقتصادی از یک طرف و شکایت به مجلس در خصوص فعالیت‌های اتاق بازرگانی از طرف دیگر را شاید بتوان به عنوان منشأ تهیه این طرح در سال ۹۹ مطرح نمود. در ۴ آبان ماه سال ۱۴۰۰ کمیسیون اصل ۹۰ مجلس در نامه‌ای خطاب به رئیس اتاق ایران از وصول شکایتهایی به این کمیسیون مبنی بر ۱۰ مورد تخلف در عملکرد سال ۹۹ اتاق خبر داد و خواستار آگاه کردن این کمیسیون از دلایل توجیهی این موارد شد. بدنبال آن و در پاسخ به نامه کمیسیون اصل ۹۰ مجلس، اتاق ایران در ۱۴ آبان ماه توضیحاتی ارائه نمود. کلیه این ۱۰ مورد به اصطلاح تخلف مطرح شده توسط کمیسیون اصل ۹۰، پیرامون ابهامات در درآمد و هزینه کرد اتاق بوده است و در پاسخ اتاق نیز اشاراتی به اختلافات درونی بخش خصوصی و شکایت برخی از اعضای هیأت نمایندگان اتاق نیز شده است.

پس از آن در ۲۲ آبان ماه محمدرضا پور ابراهیمی رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس از تصویب طرح تحقیق و تفحص از اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران در این کمیسیون خبر داد که نهایتا در ۳۰ فروردین ۱۴۰۱ اعلام وصول گردید و تاکنون تفحص از اتاق بازرگانی آغاز نشده است. این موضوعات به کرات نیز در محافل اقتصادی و همچنین مجلس مطرح می‌شود. به نظر می‌رسد مباحث مطرح شده در خصوص اصلاح قانون اتاق و همچنین تحقیق و تفحص از اتاق ریشه در انتخابات اتاق بازرگانی دارد که در پایان سال ۱۴۰۱ برگزار می‌شود و نشان می‌دهد طیف‌های مختلف بخش خصوصی در رقابت با یکدیگر هستند و قصد ورود به پارلمان بخش خصوصی را دارند و سعی در امتیازگیری از رقبا دارند.

علاوه بر ضرورت اصلاح قانون اتاق بازرگانی ایران متناسب با شرایط روز، باید دغدغه‌های فعالان بخش خصوصی را نیز در نظر گرفت و پیشنهادات اصلاحی را از کانال نمایندگان بخش خصوصی پیگیری نمود.

بدون شک بحث توزیع قدرت در اتاق و همچنین منابع درآمدی آن نیازمند بازنگری است، به‌طوری که منابع درآمدی اتاق در قبال ارائه خدمات تامین گردد و پرداخت پولی به غیر از ارائه خدمت به اعضا تحمیل نشود. همچنین موضوع اقتدار در اتاق نیز نیازمند تغییر است که می‌تواند از طریق تغییر ترکیب اعضای شورای عالی نظارت و راهبری و هیأت نظارت بر انتخابات و وظایف تعریف شده در خصوص آنها و همچنین وظایف و اختیارات هیأت نمایندگان، باز توزیع قدرت صورت گیرد.

در اصلاحیه جدید که با مشورت نمایندگان اتاق بازرگانی و کمیسیون اقتصادی مجلس تهیه شده است، اتاق ایران همچنان نهادی غیرانتفاعی باقیمانده است و موضوع تغییر آن به نهاد عمومی غیردولتی در این متن مطرح نشده است، شرط تشکیل اتاق‌های شهرستان تغییراتی کرده و تأسیس اتاق شهرستان از داشتن حداقل ۵۰ عضو به ۱۵۰ عضو افزایش پیدا کرده است. از تغییرات دیگر این اصلاحیه، تغییر ساختار شورای عالی نظارت است که نام آن نیز به شورای عالی نظارت و راهبری تغییر کرده و تعداد و ترکیب اعضای آن به نفع بخش خصوصی نیست. همچنین تغییراتی در هیأت نظارت بر انتخابات صورت گرفته است.

مقدمه

توسعه ایران جز با حضور فعالین اقتصادی و مشارکت آنها در فرآیند توسعه امکان‌پذیر نخواهد بود و این مهم با استفاده از ظرفیتهای بخش خصوصی در جهت تدوین سیاست‌های توسعه اقتصادی و کمک به اجرای آنها محقق می‌شود.

نحوه رابطه دولت با بخش خصوصی به صورت یک کل و تعریف صحیح این رابطه در قالب قوانین و مقررات، اجرای سیاست‌های توسعه را تسهیل و تسریع می‌کند. تشکل‌های بخش خصوصی از یک طرف به عنوان حامیان فعالین بخش خصوصی و از طرف دیگر به عنوان بازوی مشورتی نهادهای حاکمیتی عمل می‌کنند و هر نوع تغییر این روابط نتیجه حاصل شده از عملکرد آنها را دچار تغییر می‌کند. لذا توجه و تعریف درست این روابط نقش موثری در توسعه کشورها دارد. به این ترتیب قانون اتاق ایران نیز به عنوان تعریف‌کننده این روابط عمل می‌کند و اتاق ایران به عنوان تشکل تشکل‌ها و قائل شدن اتاق ایران در نقش پارلمان بخش خصوصی و وظیفه اتاق در ساماندهی سایر تشکل‌های کشور، نشان از تاثیرگذاری بالای آن در کلیه حوزه‌های کشور و تشکل‌های مختلف بخش خصوصی دارد و اتاق ایران را به نهادی قدرتمند در کشور تبدیل کرده است که حضور در نهادهای مختلف و کسب درآمدهای پایدار و ارائه مشورت به قوای سه گانه، بر قدرت اتاق افزوده است و استفاده از این ویژگی‌های اتاق در اقتصاد کشور، مستلزم قانونی کارا و دقیق است. نحوه شکل‌گیری تشکل‌ها و رابطه آنها با اتاق و تاثیرگذاری تشکل‌ها به نمایندگی از اعضای خود در قالب هیأت نمایندگان اتاق ایران تعریف می‌شود و وجود قانونی جامع از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. موضوع اصلاح قانون اتاق بازرگانی به عنوان مهم‌ترین تشکل بخش خصوصی در ایران و پیش قدم شدن نمایندگان مجلس در اصلاح این قانون موضوع این نوشتار است.

در این نوشتار با بررسی مواد پیش نویس پیشنهادی، نکاتی در قالب جدول مقایسه‌ای در خصوص وظایف و اختیارات و همچنین ارکان اتاق با تکیه بر نحوه انتخاب نمایندگان اتاق‌ها و تشکل‌ها در هیأت نمایندگان مطرح شده است.

نکته اینکه بررسی مواد پیش نویس اصلاحی نشان می‌دهد موضوعات بسیار پیچیده و مبهم بیان شده‌اند به خصوص در مبحث نحوه انتخاب هیأت نمایندگان. در سایر مواد و موضوعات نیز مطالبی مطرح شده است که می‌تواند در جای دیگری و در قالب آیین‌نامه‌ها و شیوه نامه‌ها پیگیری شود و نیازی به ذکر شدن در متن یک قانون ندارند. قانون فعلی اتاق با اندک تغییراتی در وظایف و اختیارات و اصلاح تعداد و نحوه اعضای هیأت نمایندگان با پیشنهاد و تهیه آیین‌نامه‌های مربوطه می‌تواند نظر قانونگذار و فعالان بخش خصوصی را تامین نماید. باید به این موضوع توجه داشت که این پیش نویس باید در مجلس تصویب شود و ممکن است با تغییرات گسترده‌ای مواجه شود که مدنظر پیگیران اصلاح قانون اتاق ایران نباشد.

جدول مقایسه‌ای متن پیش نویس اصلاحی و متن قانون اتاق مصوب سال ۶۹ و اظهارنظر درباره مواد آن

متن پیشنهادی اصلاحی	متن قانون اتاق مصوب ۶۹	اظهارنظر
ماده ۱ - به منظور کمک به فراهم آوردن موجبات رشد و توسعه اقتصاد کشور، تبادل افکار و بیان آراء و عقاید مدیران صنعتی، معدنی، کشاورزی وبازرگانی به موجب وظایف و اختیارات این قانون اتاق بازرگانی و صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران با اهداف ذیل تأسیس می‌شود: ۱ -کمک به ارتقای جایگاه و سهم بخش خصوصی در اقتصاد ۲ -نمایندگی نمودن اعضا و بنگاه‌ها در جهت رفع چالش‌ها و تسهیل فضای کسبوکار ۳ -کمک به توانمندسازی اعضا، تشکل‌های اقتصادی و اتاق‌های مشترک ۴ -کمک به شبکه‌سازی برای اعضا در عرصه داخلی و بین‌المللی.	**ماده ۱**- بمنظور کمک به فراهم آوردن موجبات رشد و توسعه اقتصاد کشور، تبادل افکار و بیان آراء و عقاید مدیران صنعتی، معدنی، کشاورزی و بازرگانی بموجب وظایف و اختیارات این قانون اتاق بازرگانی و صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران تأسیس می‌شود.	اصل مطلب در قسمت اول ماده ۱ آمده است و ذکر اهداف اتاق در ماده ۱ و علاوه بر آن در ماده ۵ در قالب وظایف و اختیارات اضافی است و می‌تواند در همان ماده ۵ ذکر شود. پیشنهاد می‌شود اهداف ۴ گانه ذکر شده در این ماده حذف شود.

متن پیشنهادی اصلاحی	متن قانون اتاق مصوب ۶۹	اظهارنظر
ماده ۲ – اتاق بازرگانی و صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران موسسه‌ای غیر انتفاعی است که دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی می‌باشد.	**ماده ۲**– اتاق بارگانی و صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران موسسه‌ای غیر انتفاعی است که دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی می‌باشد.	نسبت به متن قانون فعلی تغییری نکرده است
ماده ۳ – مرکز اتاق بازرگانی و صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران که در این قانون "اتاق ایران " نامیده می‌شود، در تهران می‌باشد.	**ماده ۳**– مرکز اتاق بازرگانی و صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران که در این قانون ((اتاق ایران)) نامیده می‌شود، در تهران می‌باشد.	نسبت به متن قانون فعلی تغییری نکرده است
ماده ۴ – حوزه فعالیت اتاق شهرستان محدود به حدود تعیین شده در قانون تقسیمات کشوری است و اتاق شهرستان‌ها دارای شخصیت حقوقی بوده و در امور اداری و مالی خود بر اساس مقررات مربوطه مستقل می‌باشد. تبصره ۱ –تأسیس اتاق جدید در هرکدام از شهرستان‌ها منوط به داشتن حداقل **یکصد و پنجاه عضو حقیقی یا حقوقی** که حداقل درآمد سال گذشته آنها ۱۰ برابر حد آستانه معافیت مالیاتی (موضوع ماده ۸۴ قانون مالیاتهای مستقیم) است که حداقل نیمی از آنها ۶ سال سابقه عضویت در اتاق یکی از شهرستان‌ها یا تشکل‌ها را داشته باشند. هر عضو حقیقی یا حقوقی به‌طور همزمان نمی‌تواند عضو اتاق دو شهرستان باشد. اشخاص حقیقی باید حداقل سه سال و اشخاص حقوقی نیز باید حداقل یک سال پرونده مالیاتی داشته و در زمان رای دادن بدهی مالیاتی نداشته باشند. تبصره ۲ –کلیه اعضای حقیقی و حقوقی اتاق‌های بازرگانی و تشکل‌ها به شرط تسویه سه در هزار درآمد مشمول مالیات دارندگان مصوب کارت بازرگانی موضوع قانون نحوه تأمین هزینه‌های اتاق‌های بازرگانی و صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۲/۸/۱۱ و چهار در هزار سود سالانه پس از کسر مالیات توسط کلیه اعضای اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران موضوع ماده ۱۳ قانون احکام دایمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۰/۱۰، امکان نامزد شدن در انتخابات را دارند. تبصره ۳ – تهران مانند سایر شهرستان‌ها دارای اتاق مستقل بوده و حوزه فعالیت و شرح وظایف و محدوده اختیارات این اتاق با اتاق بقیه شهرستان‌ها یکسان است. تبصره ۴ –نحوه و میزان کمک مالی اتاق ایران به اتاق شهرستان‌ها منوط به تصویب هیأت رئیسه اتاق ایران است تبصره ۵ –نحوه تشکیل اتاق‌های مستقل در مناطق آزاد و مناطقی که فعالیت‌های اقتصادی ویژه دارند طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که ظرف شش ماه پس از ابلاغ این قانون توسط شورای عالی نظارت تصویب می‌شود تبصره ۶ –در صورت کشف و احراز مغایرت شرایط نمایندگان عضو در هیأت رئیسه و هیأت نمایندگان، عضویت شخص لغو می‌گردد. تبصره ۷ – در خصوص اشخاص حقوقی، مدیر یا رئیس هیأت‌مدیره می‌توانند نامزد عضویت در هیأت نمایندگان اتاق‌ها شوند. تبصره ۸ –شرکتها و اشخاص حقوقی که سهامدار عمده آنها به شکل مستقیم و غیرمستقیم تحت مالکیت دولت می‌باشد امکان عضویت در هیأت رئیسه و هیأت نمایندگان کلیه اتاق‌ها را ندارند. تبصره ۹ –اتاق شهرستان مرکز استان علاوه بر انجام وظایف خود به منظور هماهنگی میان اتاق شهرستان‌های هر استان تشکیل می‌شود تبصره ۱۰ –کلیه وظایف استانی اتاق بازرگانی توسط اتاق شهرستان مرکز استان با هماهنگی اتاق سایر شهرستان‌ها انجام می‌پذیرد. دستورالعمل نحوه هماهنگی توسط هیأت نمایندگان اتاق ایران تهیه و به تصویب شورای عالی نظارت می‌رسد.	**ماده ۴**– حوزه فعالیت اتاق شهرستان محدود به حدود تعیین شده در قانون تقسیمات کشوری است و اتاق شهرستان‌ها دارای شخصیت حقوقی بوده و در امور اداری و مالی خود بر اساس مقررات مربوطه مستقل می‌باشد. تبصره ۱– تأسیس اتاق شهرستان‌ها منوط به داشتن حداقل ۵۰ عضو می‌باشد. تبصره ۲– تهران مانند سایر شهرستان‌ها دارای اتاق مستقل بوده و حوزه فعالیت و شرح وظایف آن با بقیه اتاق‌ها یکسان است. تبصره ۳– نحوه و میزان کمک مالی اتاق ایران به اتاق شهرستان‌ها منوط به تصویب هیأت رئیسه اتاق ایران است.	مباحث اضافه شده در ماده ۴ پیش نویس نیازی به طرح در قانون ندارد و شرایطی که برای اعضا مطرح شده است می‌تواند در قالب شیوه نامه یا تصویب نامه‌ای به تایید شورای عالی نظارت برسد. لذا پیشنهاد می‌شود متن اصلی قانون حفظ شود و موارد اضافه شده در تبصره‌های ۱ و ۲ پیشنهادی حذف شود و در قالب آیین‌نامه پیگیری شوند. چرا که ذکر شرایط حداقل درآمد سالانه و پیشنهاداتی از این دست منجر به پیچیده شدن قانون خواهد شد. معیار ۱۵۰ عضو برای تشکیل اتاق‌های جدید نیازمند توضیح و دلیل است.

متن پیشنهادی اصلاحی	متن قانون اتاق مصوب ۶۹	اظهارنظر
« **وظایف و اختیارات** » ماده ۵ – وظایف و اختیارات اتاق ایران عبارت است از: الف – ایجاد هماهنگی و همکاری بین بازرگانان و صاحبان صنایع و معادن و کشاورزی در اجرای قوانین مربوطه و مقررات جاری مملکتی ب – ارائه نظر مشورتی در مورد مسائل اقتصادی کشور اعم از بازرگانی، صنعتی و معدنی و مانند آن به قوای سه گانه. ج – همکاری با دستگاههای اجرایی و سایر مراجع ذیربط به منظور اجرای قوانین و مقررات مربوط به اتاق. د – ارتباط با اتاق سایر کشورها و تشکیل اتاقهای مشترک و کمیتههای مشترک با آنها بر اساس سیاستهای کلی نظام جمهوری اسلامی ایران. ه – تشکیل نمایشگاههای تخصصی و بازرگانی داخلی و خارجی با کسب مجوز از وزارت بازرگانی و شرکت در سمینارها و کنفرانسهای مربوط به فعالیتهای بازرگانی، صنعتی، معدنی و کشاورزی اتاق در چهارچوب سیاستهای نظام جمهوری اسلامی ایران. و – کوشش در راه شناسایی بازار کالاهای صادراتی ایران در خارج از کشور و تشویق و کمک به موسسات مربوطه جهت شرکت در نمایشگاههای بازرگانی داخلی و خارجی. ز – تشویق و ترغیب سرمایهگذاری داخلی در امور تولیدی بالاخص تولید کالاهای صادراتی که دارای مزیت نسبی باشند. ح – تلاش در جهت بررسی و حکمیت در مورد مسائل بازرگانی داخلی و خارجی اعضاء و سایر متقاضیان از طریق تشکیل مرکز داوری اتاق ایران طبق اساسنامهای که توسط دستگاه قضایی تهیه و به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید. ط – ایجاد و اداره مرکز آمار و اطلاعات اقتصادی به منظور انجام وظایف و فعالیتهای اتاق. ی – صدور کارت عضویت طبق آیین‌نامه اتاق ایران ک – تشکیل اتحادیههای صادراتی و وارداتی و سندیکاهای تولیدی در زمینه فعالیتهای بازرگانی صنعتی، معدنی و خدماتی طبق مقررات مربوط. ل – دائر کردن دورههای کاربردی در رشتههای مختلف بازرگانی، صنعتی، معدنی و خدماتی متناسب با احتیاجات کشور م – تهیه، صدور، تفریغ و تأیید اسنادی که طبق مقررات بین‌المللی به عهده اتاق ایران می‌باشد با هماهنگی وزارت بازرگانی. ن – تشکیل اتاقهای مشترک با کشورهای دوست با هماهنگی وزارتین بازرگانی و امور خارجه. س– رتبه‌بندی فعالان اقتصادی بر اساس شاخص‌های تخصصی اعم از میزان سرمایه‌گذاری، اشتغال ایجاد شده، حجم و ارزش تجارت و تولید تبصره– اتاق مکلف است پس از رتبه‌بندی اعضای اتاق‌های شهرستان‌ها، اقدامات لازم برای حضور اعضا با توجه به رتبه آنها در جلسات ستاد اقتصادی دولت، کمیسیون اقتصادی دولت و کمیسیون‌های تخصصی مجلس شورای اسلامی را فراهم کند ~~ع– ساماندهی و حضور موثر در کلیه نهادهای شبه قضایی اعم از هیأت‌های حل اختلاف مالیاتی (نمایندگی بند ۳ ماده ۲۴۴ قانون مالیات‌های مستقیم) از کلیه مودیان بخش حقوقی اقتصاد (شرکت ها) و بازرگانان و صاحبان بخش حقیقی صنعت و همچنین هیأت‌های تشخیص مطالبات تامین اجتماعی~~ ~~ف– معرفی افراد واجد صلاحیت به عنوان رایزن بازرگانی را به سازمان توسعه تجارت~~ ~~ص– ارائه پیش نویس اصلاح یا وضع قوانین مورد نیاز جهت بررسی و طرح آن به صورت لایحه و طرح به دولت و مجلس شورای اسلامی~~ ق– تشکیل مرکز معاضدت قضایی و حقوقی با حضور قضات و افراد خبره حقوقی به منظور حل وفصل مسائل حقوقی اعضای اتاق با شرکای عمده تجاری و تقویت مراجع شبه قضایی، کمیته رسیدگی به دعاوی مالیاتی، گمرکی، بیمه و تأمین اجتماعی مرتبط با اتاق جهت حمایت حقوقی از اعضا در حدود قوانین و مقررات جاری کشور. ~~ر– پیشنهاد اصلاح و تعیین سود بازرگانی کالاهای وارداتی به دولت~~ ~~ش– ایجاد ساختار مناسب برای دفاع از حقوق تولیدکنندگان~~ ~~ت– ایجاد مراکز تجاری در کشورهای هدف (مراعا)~~ ~~ث– کمک به تشکل‌ها برای تأسیس مرکز شناسایی بازار کالاهای صادراتی ایران در خارج از کشور و تشویق و کمک به موسسات مربوطه جهت شرکت در نمایشگاههای بازرگانی داخلی و خارجی~~ ~~خ– ایجاد و ثبت تشکل‌های اقتصادی~~ ~~تبصره ۱ – اتاق مکلف است وظایف غیرحاکمیتی را که به موجب قانون به وزارتخانه‌ها و موسسات عمومی سپرده شده و در چارچوب ماده (۵) این قانون به اتاق‌ها محول شده است به انجام رساند. (از سمت وزارت خانه~~ ~~تبصره ۲ –رئیس اتاق ایران می‌تواند در جلسات هیأت وزیران درباره تصمیمات اقتصادی بدون حق رای شرکت نماید.~~	« **وظایف و اختیارات** » **ماده ۵**- وظایف و اختیارات اتاق ایران عبارتست از: الف – ایجاد هماهنگی و همکاری بین بازرگانان و صاحبان صنایع و معادن و کشاورزی در اجرای قوانین مربوطه و مقررات جاری مملکتی. ب– ارائه نظر مشورتی در مورد مسائل اقتصادی کشور اعم از بازرگانی، صنعتی و معدنی و مانند آن به قوای سه گانه. چ– همکاری با دستگاههای اجرایی و سایر مراجع ذیربط به منظور اجرای قوانین و مقررات مربوط به اتاق د–ارتباط با اتاق سایر کشورها و تشکیل اتاقهای مشترک و کمیتههای مشترک با آنها بر اساس سیاستهای کلی نظام جمهوری اسلامی ایران. ه– تشکیل نمایشگاههای تخصصی و بازرگانی داخلی و خارجی با کسب مجوز از وزارت بازرگانی و شرکت در سمینارها و کنفرانسها ی مربوط به فعالیتهای بازرگانی، صنعتی، معدنی و کشاورزی اتاق در چارچوب سیاستهای نظام جمهوری اسلامی ایران. و– کوشش در راه شناسایی بازار کالاهای صادراتی ایران در خارج از کشور و تشویق و کمک به موسسات مربوطه جهت شرکت در نمایشگاههای بازرگانی داخلی و خارجی. ز– تشویق و ترغیب سرمایهگذاری داخلی در امور تولیدی بالاخص تولید کالاهای صادراتی که دارای مزیت نسبی باشند. ح– تلاش در جهت بررسی و حکمیت در مورد مسائل بازرگانی داخلی و خارجی اعضاء و سایر متقاضیان از طریق تشکیل مرکز داوری اتاق ایران طبق اساسنامهای که توسط دستگاه قضایی تهیه و به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید. ط– ایجاد و اداره مرکز آمار و اطلاعات اقتصادی بمنظور انجام وظایف و فعالیتهای اتاق. ی– صدور کارت عضویت طبق آیین‌نامه اتاق ایران جهت تکمیل مدارک صدور کارت بازرگانی. ک–تشکیل **و ثبت** اتحادیههای صادراتی و وارداتی و سندیکاهای تولیدی در زمینه فعالیتهای بازرگانی، صنعتی، معدنی و خدماتی طبق مقررات مربوط. ل– دائرکردن دورههای کاربردی در رشتههای مختلف بازرگانی، صنعتی، معدنی و خدماتی متناسب با احتیاجات کشور. م–تهیه، صدور، تفریغ و تایید اسنادی که طبق مقررات بین‌المللی بعهده اتاق ایران می‌باشد با هماهنگی وزارت بازرگانی. ن–تشکیل اتاقهای مشترک با کشورهای دوست با هماهنگی وزارتین بازرگانی و امور خارجه.	در پیش نویس علاوه بر وظایفی که در قانون فعلی ذکر شده، وظایفی آمده است که بسیاری از آنها می‌تواند در آیین‌نامه‌های داخلی اتاق پیشنهاد و اجرا شود. از آن جمله بندهای (ع) و (ف) و (ص) (ر) (ش)، (ت) و (ث) که موضوعات آن می‌تواند با اصلاح رویه‌های موجود و از طرق دیگر پیگیری گردد. در بند ی پیش نویس اصلاحی، صدور کارت عضویت طبق آیین‌نامه اتاق ایران مطرح شده است و عبارت «جهت تکمیل مدارک صدور کارت بازرگانی» حذف شده است. موضوع عضویت در اتاق و صدور کارت بازرگانی موضوعاتی است که در کنار هم مطرح می‌شوند. و این عبارت نیازی به حذف ندارد. در خصوص بند س نیز موارد و توضیحات اضافه نیازمند ذکر در قانون ندارد و از طریق آیین‌نامه می‌تواند پیگیری گردد. بند خ، تکرار بند ک است. به این صورت می‌تواند بند ک را با اضافه کردن واژه ثبت اصلاح نمود.

متن پیشنهادی اصلاحی	متن قانون اتاق مصوب ۶۹	اظهارنظر
ارکان اتاق ایران ماده ۶ – ارکان اتاق ایران عبارت است از: الف – شورای عالی نظارت و راهبری ب – هیأت نمایندگان ج – هیأت رئیسه	« **ارکان اتاق ایران** » **ماده ۶**–ارکان اتاق ایران عبارتست از: الف – شورای عالی نظارت ب – هیأت نمایندگان ج– هیأت رئیسه	در خصوص اضافه شدن واژه راهبری هیچ اشاره‌ای به تعریف آن نشده است.
ماده ۷ – ارکان اتاق شهرستان‌ها عبارت است از: الف – هیأت نمایندگان ب – هیأت رئیسه	**ماده ۷**– ارکان اتاق شهرستان‌ها عبارتست از: الف– هیأت نمایندگان ب– هیأت رئیسه	
ماده ۸ -شورای عالی نظارت و راهبری با ترکیب زیر تشکیل می‌شود: ۱-(وزیر صنعت، معدن و تجارت به عنوان رئیس شورا ۲-(.وزیر امور اقتصادی و دارایی ۳-(.وزیر جهاد کشاورزی ۴-(.نماینده کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی به انتخاب مجلس به عنوان عضو ناظر و بدون حق رأی ۵-(.رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ۶-(نماینده قوه قضاییه به انتخاب رئیس قوه (یک نفر) ۷-(رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ج.ا.ایران به عنوان دبیر شورا ۸-(سه نفر کارشناس و متخصص حوزه بازرگانی، حقوقی و مالی منتخب از میان ۹ نفر پیشنهاد شده توسط رئیس اتاق ایران (از هر حوزه یک نفر) و تأیید هیأت نمایندگان اتاق ایران دارای سوابق اجرایی و تحصیلات تخصصی بر اساس شرایط و ضوابطی که توسط این شورا تعیین می‌شود. تبصره ۱ -در صورت عدم تشکیل جلسات شورای عالی نظارت و راهبری توسط وزیر صنعت، معدن و تجارت در هر فصل به‌طور مستمر، این جلسات به ریاست یکی از وزرای عضو شورا تشکیل می‌گردد. تبصره ۲ -کلیه تصمیمات با اکثریت نسبی آرای حاضرین در جلسه معتبر است. در صورت تساوی آرا، نظر طرفی که رأی رئیس جلسه را دارد، ملاک اعتبار خواهد بود. تبصره ۳ -کلیه موارد مربوط به اختلافات، دعاوی، شکایات و... مستقیماً از طریق رئیس شورا در دستور کار شورا قرار می‌گیرد. دبیرخانه مکلف است این موارد را بلافاصله در اولین جلسه شورا در دستور کار خود قرار دهد . تبصره ۴ -دبیرخانه شورای عالی نظارت در اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران مستقر می‌باشد. دبیرخانه، بازوی اجرایی شورای عالی نظارت و راهبری به شمار میرود و علاوه بر هماهنگ کردن امور، وظیفه تهیه و تدوین مکتوبات موردنیاز جهت تصویب طرح در شورای عالی نظارت را برعهده دارد. آیین‌نامه، دستورالعمل، شیوه نامه تشکیل جلسات، نحوه تصمیم‌گیری و فرایند انجام کار و چگونگی اجراییشدن تصمیمات شورا و تشکیلات اداری و امور مالی و نحوه اداره دبیرخانه و تشکیل کارگروه (کمیته) های تخصصی مورد نیاز، به تصویب شورای عالی نظارت خواهد رسید.	**ماده ۸**– شورای عالی نظارت بر اتاق ایران از اشخاص زیر تشکیل می‌شود: وزراء بازرگانی، امور اقتصادی و دارایی، صنایع ومعادن، کشاورزی، رئیس موسسه استاندارد و رئیس و دو نایب‌رئیس اتاق ایران. ریاست شورای عالی نظارت با وزیر بازرگانی می‌باشد.	افزایش تعداد اعضای شورای نظارت از ۷ عضو به ۱۰ عضو و تغییر ترکیب آن وزن دولتی این رکن اساسی اتاق را افزایش داده است. پیشنهاد می‌شود به جای استفاده از مقامات و اعضای اتاق، افراد فعال در بخش خصوصی پیشنهاد گردد که ترکیب در نهایت به نفع بخش خصوصی باشد.

متن پیشنهادی اصلاحی	متن قانون اتاق مصوب ۶۹	اظهارنظر
ماده ۹ – وظایف شورای عالی نظارت و راهبری عبارت است از: الف – بررسی و تصویب آیین‌نامه مربوط به نحوه عضویت در هر یک از اتاق‌ها و تعیین حدود آن به پیشنهاد هیأت رئیسه. ب – سیاست‌گذاری و تعیین خط‌مشی‌های کلی اتاق‌ها و نظارت عالی بر اجرای صحیح آنها در قالب قوانین و مقررات مربوطه. ج – رسیدگی به پیشنهادات و شکایات اتاق‌ها در خصوص کیفیت فعالیت و نحوه بهبود امور آنها. د – انحلال اتاق‌ها طبق ماده ۱۰ این قانون. ه – تعیین هیأت رئیسه موقت حداکثر به مدت ۳ ماه برای اتاق‌هایی که قادر به انجام وظایف خود نبوده با اعلام تاریخ انتخابات جدید. و – استماع گزارش عملکرد و اخذ تصمیم درباره نظرات ارائه شده توسط اتاق ایران. تبصره ۱ – شورای عالی نظارت حداقل سالی دو بار تشکیل جلسه می‌دهد. نحوه تشکیل جلسات و رسمیت یافتن آنها طی آیین‌نامه‌ای خواهد بودکه به تصویب شورای عالی نظارت می‌رسد. تبصره ۲ – موارد و شرایط ابطال عضویت بر اساس آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد هیأت رئیسه به تصویب شورای عالی نظارت خواهد رسید.	**ماده ۹**–وظایف شورای عالی نظارت عبارتست از: الف — بررسی و تصویب آیین‌نامه مربوط به نحوه عضویت در هر یک از اتاق‌ها و تعیین حدود آن به پیشنهاد هیأت رئیسه. ب– سیاست‌گذاری و تعیین خطمشی‌های کلی اتاق‌ها و نظارت عالی بر اجرای صحیح آنها در قالب قوانین و مقررات مربوطه ج– رسیدگی به پیشنهادات و شکایات اتاق‌ها در خصوص کیفیت فعالیت و نحوه بهبود امور آنها. د– انحلال اتاق‌ها طبق ماده ۱۰. ه– تعیین هیأت رئیسه موقت حداکثر به مدت ۳ ماه برای اتاق‌هایی که قادر به انجام وظایف خود نبوده با اعلام تاریخ انتخابات جدید. و–استماع گزارش عملکرد و اخذ تصمیم درباره نظرات ارائه شده توسط اتاق ایران. تبصره ۱– شورای عالی نظارت حداقل سالی دو بار تشکیل جلسه می‌دهد و نحوه تشکیل جلسات و رسمیت یافتن آنها طی آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب شورای عالی نظارت می‌رسد. تبصره ۲– موارد و شرایط ابطال عضویت بر اساس آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد هیأت رئیسه به تصویب شورای عالی نظارت خواهد رسید.	
ماده ۱۰ – اتاق‌ها به دلایل زیر با اعلام شورای عالی نظارت به صورت موقت یا دایم تعطیل یا منحل می‌شود: ۱ – از دست دادن حد نصاب اعضای اتاق. ۲ – عدم شرکت اعضاء در کاندیدا شدن و قبول مسئولیت در اتاق. تبصره – با اعلام انحلال از طرف شورای عالی نظارت هیأتی مرکب از ۳ نفر به انتصاب آن شورا مشخص تا بر اساس آیین‌نامه‌ای که به تصویب شورا می‌رسد مطابق قوانین جاری انحلال شرکتها نسبت به مایملک و تعهدات مالی اتاق مذکور عمل نمایند.	**ماده ۱۰**– اتاق‌ها به دلایل ذیل با اعلام شورای عالی نظارت به صورت موقت یا دایم تعطیل یا منحل می‌شوند: ۱– از دست دادن حَد نصاب اعضای اتاق ۲– عدم شرکت اعضاء در کاندیدا شدن و قبول مسئولیت در اتاق تبصره — با اعلام انحلال از طرف شورای عالی نظارت هیأتی مرکب از سه نفر به انتصاب آن شورا مشخص تا بر اساس آیین‌نامه‌ای که به تصویب شورا می‌رسد مطابق قوانین جاری انحلال شرکتها نسبت به مایملک و تعهدات مالی اتاق مذکور عمل نمایند.	

متن پیشنهادی اصلاحی	متن قانون اتاق مصوب ۶۹	اظهارنظر
« هیأت نمایندگان » ماده ۱۱ – هیأت نمایندگان اتاق ایران از منتخبین اتاق‌های شهرستان‌های سراسر کشور و نمایندگان اتحادیه‌ها و تشکل‌های وابسته به اتاق بر اساس انتخاب و رأی هیأت نمایندگان اتاق شهرستان‌ها تشکیل می‌شود. کل اعضای هیأت نمایندگان اتاق ایران ۳۲۰ نفر میباشند که شامل ۲۰ نفر نمایندگان نهاد حاکمیت و ۳۰۰ نفر از میان اعضای اتاق‌های شهرستان و تشکل‌های اقتصادی فراگیر و ملی به شرح ذیل تعیین می‌شوند. الف- ۲۰ نفر نمایندگان نهاد حاکمیت مشتمل بر: ۶ نفر از وزارت صمت شامل سه نفر از بخش تجارت و سه نفر از بخش صنعت و معدن، ۳ نفر از وزارت جهاد کشاورزی، ۲ نفر از وزارت امور اقتصادی و دارایی (مالیات و گمرک)، ۱ نفر وزارت نفت، ۱ نفر از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، ۱ نفر وزارت راه و شهرسازی، ۱ نفر وزارت نیرو، ۱ نفر از وزارت میراث و گردشگری، ۱ نفر از وزارت امور خارجه، ۱ نفر از سازمان حفاظت از محیطزیست، ۱ نفر از معاونین بانک مرکزی، ۱ نفر از معاونین قوه قضاییه به انتخاب رئیس این قوه و ۳ نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی بدون حق رأی ب- ۳۰۰ نفر باقی مانده از نمایندگان اتاق‌های شهرستان و تشکل‌های اقتصادی فراگیر و ملی می‌باشد، تبصره ۱ –هر فعال اقتصادی حقیقی و حقوقی پس از احراز شرایطی که در این قانون تعیین شده است تنها می‌تواند در انتخابات اتاق شهرستان یا تشکل مربوط به فعالیت اقتصادی خود شرکت نماید و دارای یک حق رأی می‌باشد. تبصره ۲ –ملاک محاسبه، کد ملی هر شخص می‌باشد. تبصره ۳ –در شهرستان مرکز هر استان با هر تعداد عضو یک اتاق تشکیل می‌شود. درصورتیکه تعداد اعضای اتاق شهرستان‌ها که تا زمان تصویب این قانون ایجاد شدهاند به پایینتر از میزان تعیین شده برای تشکیل اتاق‌های شهرستانی کاهش یابد،... (مراعا) تبصره ۴ –در اولین جلسه، اعضای هیأت نمایندگان اتاق شهرستان مربوطه برای مدت چهار سال انتخاب و به اتاق ایران معرفی می‌شوند. تبصره ۵ –عضویت در هیأت نمایندگان اتاق شهرستان و ایران افتخاری است. پرداخت هرگونه وجهی بهجز هزینه ماموریت به اعضای هیأت‌رئیسه اتاق‌ها یا هیأت نمایندگان اتاق‌ها ممنوع است. استفاده از اعضای هیأت نمایندگان و هیأت‌رئیسه در مسئولیت‌های اجرایی، آموزشی و پژوهشی اتاق‌ها ممنوع است. تبصره ۶ –تعداد اعضای هیأت نمایندگان اتاق کلیه شهرستان‌ها ۱۵ نفر و اتاق تهران ۳۰ نفر است که از هریک از بخش‌های بازرگانی، صنعت، معدن و کشاورزی حداقل ۱ عضو و در شهرستان‌ها حداکثر ۷ عضو و در تهران حداکثر ۱۴ عضو از بخش‌های فوق می‌توانند در این هیأت حضور یابند. تبصره ۷ –اعضای هیأت رئیسه و رئیس اتاق ایران توسط هیأت نمایندگان اتاق ایران انتخاب می‌شوند. تبصره ۸ –تعداد اعضای منتخب از اتاق‌ها یا تشکل‌ها در هیأت نمایندگان اتاق‌ها، به نسبت آراء مأخوذه در انتخابات آن اتاق یا تشکل خواهد بود و هیچ نصابی ندارد. تبصره ۹ –تعداد اعضای هیأت نمایندگان شهرستان تهران از کل اعضای هیأت نمایندگان در اتاق ایران حداکثر ۳۰ نفر خواهد بود که متناسب با تعداد رأی اخذ شده نسبت به کل آراء مأخوذه تعیین می‌شود. تبصره ۱۰ –حضور اعضای تشکل‌ها در هیأت نمایندگان اتاق‌ها: سناریوی اول: انتخابات تشکل‌ها و اتاق‌ها در یک روز برگزار شده و هر فعال اقتصادی عضو اتاق بر اساس کد ملی خود مجاز به رأی دادن در یکی از دو انتخابات سراسری نمایندگان تشکل‌ها یا انتخابات اتاق شهرستان محل فعالیتش می‌باشد و از همه تشکل‌ها هر تعداد می‌توانند نامزد انتخابات هیأت نمایندگان اتاق‌ها شوند و هر نامزدی که بیشترین آرا را در میان همه آراء ماخوذه از تشکل‌ها را کسب نماید می‌تواند عضو هیأت نمایندگان شود. تبصره – از هر تشکل حداکثر n نفر می‌تواند در هیأت نمایندگان حضور یابد . سناریوی دوم: مشابه شرایط اتاق شهرستان‌ها (هر تشکل با حداقل ۱۵۰ نفر عضو و... می‌تواند در انتخابات هیأت نمایندگان اتاق‌ها شرکت نماید) – سناریوی سوم: از هر تشکل ملی و فراگیر تنها یک نفر که بالاترین رأی را در آن تشکل به دست آورده است، می‌تواند عضو هیأت نمایندگان شود. (تنوع حضور تشکل‌ها در هیأت نمایندگان)	« **هیأت نمایندگان** » **ماده ۱۱**- هیأت نمایندگان اتاق ایران: هیأت نمایندگان اتاق ایران از منتخبین اتاق‌های سراسر کشور و نمایندگان اتحادیه‌ها و سندیکاهای وابسته به اتاق تشکیل می‌شود. تبصره ۱- در اولین جلسه، هیأت نمایندگان اتاق مربوطه برای مدت چهار سال انتخاب و به اتاق ایران معرفی می‌شوند. تبصره ۲- هر اتاقی که کمتر از ۱۵۰ عضو داشته باشد یک نفر نماینده و اتاقی که بیش از ۱۵۰ عضو داشته باشد برای هر ۱۰۰ عضو یک نفر نماینده خواهد داشت. تبصره ۳- از هر اتحادیه و سندیکای وابسته به اتاق ایران یک نفر انتخاب و معرفی می‌شود. تبصره ۴- عضویت در هیأت نمایندگان اتاق ایران افتخاری است.	در این ماده تعداد اعضای هیأت نمایندگان اتاق ایران ۳۲۰ نفر در نظر گرفته شده است که شامل ۲۰ نفر نمایندگان حاکمیت و ۳۰۰ نفر از میان اعضای اتاق‌های شهرستان و تشکل‌های اقتصادی فراگیر و ملی انتخاب می‌شوند و هر تشکل نیز نمی‌تواند یک نماینده داشته باشد. در این ماده سوالات زیر مطرح می‌شود: منظور هیأت نمایندگان اتاق‌ها است یا هیأت نمایندگان اتاق ایران؟ چرا تشکل‌ها محدود به تشکل‌های ملی و فراگیر شده است؟ به نظر می‌رسد تعداد بالای اعضای هیأت نمایندگان دلیل ایجاد محدودیت باشد. در خصوص عضویت تشکل‌ها در هیأت نمایندگان، این نکته ضروری است که با افزایش تعداد تشکل‌ها تعداد اعضای هیأت نمایندگان اتاق ایران با افزایش قابل توجهی روبرو شده است. با این ساز و کار نمایندگان انتخابی در اقلیت قرار می‌گیرند. در این راستا باید شرایط احراز تشکل‌ها و نمایندگان آنها به دلیل جایگاه و حساسیت آن مورد بازنگری قرار گیرد اما در عین حال این ساز و کار نباید به تضعیف نقش آفرینی تشکل‌ها منجر گردد. آنهم در شرایطی که استقلال نهادهایی مانند تشکل‌ها چندان مورد تشویق قرار نمی‌گیرد. نکته مهم در بند الف این ماده این است که در ترکیب نمایندگان حاکمیتی، رده سازمانی افراد پیشنهادی یکسان نیست و بهتر اینکه کلیه نمایندگان حاکمیت از معاونین دستگاه‌ها باشند همانطور که در خصوص بانک مرکزی و قوه قضاییه از معاونین معرفی می‌شوند. بند ب نیز به این صورت اصلاح گردد که ۳۰۰ نفر از نمایندگان اتاق‌های شهرستان و تشکل‌های اقتصادی فراگیر و ملی می‌باشد که نحوه انتخاب آنها مطابق با آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب می‌رسد. سایر موضوعات مطرح شده در این ماده جز پیچیده شدن قانون نتیجه دیگری ندارد و سناریوهای مطرح شده در خصوص انتخاب نمایندگان تشکل‌ها و نمایندگان هیأت نمایندگان اتاق‌ها، بسیار مبهم، پیچیده و نافهم است و این مسائل باید در قالب آیین‌نامه‌های داخلی مطرح شود. به این صورت که ۳۰۰ نفر باقی مانده از نمایندگان اتاق‌های شهرستان و تشکل‌های اقتصادی فراگیر و ملی بر اساس آیین‌نامه مربوطه انتخاب شوند. بر اساس تبصره ۱ این بند هر فعال اقتصادی حقیقی و حقوقی پس از احراز شرایطی که در این قانون تعیین شده است تنها می‌تواند در انتخابات اتاق شهرستان یا تشکل مربوط به فعالیت اقتصادی خود شرکت نماید و دارای یک حق رای می‌باشد. نحوه تعیین نفرات هیأت نمایندگان به‌طور دقیق مشخص نشده است و تبصره‌های ماده ۱۱ دارای ابهاماتی است: به عنوان مثال در تبصره ۶ ماده ۱۱ آمده است: تعداد اعضای هیأت نمایندگان اتاق کلیه شهرستان‌ها ۱۵ نفر و اتاق تهران ۳۰ نفر است که از هر یک از بخش‌های بازرگانی، صنعت، معدن و کشاورزی حداقل ۱ عضو و در شهرستان‌ها حداکثر ۷ عضو و در تهران حداکثر ۱۴ عضو از هر یک از بخش‌های فوق می‌توانند در این هیأت حضور یابند. یا در تبصره ۸ ماده ۱۱ آمده است: تعداد اعضای منتخب از اتاق‌ها یا تشکل‌ها در هیأت نمایندگان اتاق‌ها، به نسبت آراء ماخوذه در انتخابات آن اتاق یا تشکل خواهد بود و هیچ نصابی ندارد. از مفاد این تبصره اینگونه استنباط می‌شود که از این پس همزمان با برگزاری انتخابات هیأت نمایندگان اتاق‌های شهرستان از جمله تهران انتخابات نمایندگان تشکل‌های فراگیر و ملی نیز برگزار می‌شود و نمایندگان تشکل‌ها در هیأت نمایندگان اتاق‌های شهرستان نیز حضور دارند. در تبصره ۱۰ و نحوه حضور اعضای تشکل‌ها در هیأت نمایندگان اتاق‌ها سه سناریو مطرح شده است: در خصوص سناریوی اول: تشکل‌ها و اتاق‌ها به عنوان نهادهای حقوقی مستقل از یکدیگر فعالیت می‌کنند. تشکل‌ها بر اساس اساسنامه و برگزاری مجامع عمومی خود اقدام به برگزاری انتخابات می‌کنند و نمایندگان هیأت‌مدیره خود را انتخاب می‌کنند که قرار است از میان آنها نماینده به هیأت نمایندگان انتخاب شود. همزمانی برگزاری این دو نهاد عملی نخواهد بود. در نظر گرفتن بیش از یک عضو با تعداد بالای تشکل‌ها می‌تواند حد نصاب ۳۲۰ عضو را رعایت نکند. در خصوص سناریوی دوم: بسیاری از تشکل‌های اقتصادی هرچند فراگیر تعداد اعضای محدودی دارند.

متن پیشنهادی اصلاحی	متن قانون اتاق مصوب ۶۹	اظهارنظر
ماده ۱۲ –شرایط داوطلبان عضویت در هیأت رئیسه اتاق ایران عبارت است از: ۱– ایرانی بودن و نداشتن تابعیت کشورهای متخاصم. (متخاصم بنا به اعلام شورای عالی امنیت ملی۲– نداشتن سوءپیشینه و محکومیت موثر کیفری ۳– عدم ممنوعیت تصرف در اموال، مانند حجر، ورشکستگی و افلاس با استعلام از مراجع قضایی ذیصلاح	**ماده ۱۲**–تعداد هیأت نمایندگان اتاق تهران ۶۰ نفر می‌باشد که به ترتیب ذیل برای ۴ سال انتخاب می‌شوند: ۲۰ نفر به انتصاب وزراء با ترکیب ۱۰ نفر از وزارت بازرگانی، ۸ نفر از وزارت صنایع و ۲ نفر از وزارت صنایع و معادن، ۴۰ نفر از بین اعضاء اتاق تهران با ترکیب ۲۰ نفر از بخش بازرگانی، ۱۶ نفر از بخش صنعتگران و ۴ نفر از بخش معدن.	
ماده ۱۳ – تعداد هیأت نمایندگان اتاق سایر شهرستان‌ها ۱۵ نفر می‌باشد که ۶ نفر از بخش بازرگانی، ۶ نفر از بخش صنعت و ۳ نفر از بخش معدن اتاق مربوطه برای مدت ۴ سال انتخاب می‌شوند تبصره – در صورت عدم داوطلب پذیرفته شده در هر بخش، از داوطلبان موجود بخش‌های دیگر انتخاب می‌شوند.	**ماده ۱۳**– تعداد هیأت نمایندگان اتاق سایر شهرستانها ۱۵ نفر می‌باشد که ۶ نفر از بخش بازرگانی، ۶ نفر از بخش صنعت و ۳ نفر از بخش معدن اتاق مربوطه برای مدت ۴ سال انتخاب می‌شوند. تبصره – در صورت عدم داوطلب پذیرفته شده در هر بخش، از داوطلبان موجود در بخش‌های دیگر انتخاب می‌شوند.	
ماده ۱۴ – عضویت در هر اتاق منوط به داشتن کارت عضویت معتبر از اتاق مربوطه خواهد بود. تبصره ۱ –نحوه عضویت مطابق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد هیأت نمایندگان اتاق ایران توسط شورای عالی نظارت تصویب می‌شود . تبصره ۲ –محل صدور کارت عضویت و کارت بازرگانی، محل صدور پروانه بهره‌برداری یا فعالیت است. حوزه مالیاتی تمام اعضای اتاق شهرستان نیز، همان حوزهٔ مستقر در محل صدور کارت عضویت و کارت بازرگانی آنهاست. آیین‌نامه نحوه ساماندهی کارت‌های عضویت و کارت‌های بازرگانی فعلی ظرف مدت شش ماه پس از ابلاغ این قانون به تصویب شورای عالی نظارت می‌رسد.	**ماده ۱۴**– عضویت در هر اتاق منوط به داشتن کارت عضویت معتبر از اتاق مربوطه خواهد بود.	

متن پیشنهادی اصلاحی	متن قانون اتاق مصوب ۶۹	اظهارنظر
ماده ۱۵ –انتخابات هیأت نمایندگان همه اتاق‌های شهرستان‌ها در یک روز تعطیل انجام می‌شود . تبصره ۱ –اعضای هیأت رئیسه کلیه اتاق‌ها در اولین جلسه هیأت نمایندگان حداکثر یک ماه بعد از برگزاری انتخابات هیأت نمایندگان توسط این هیأت تعیین می‌شوند. تبصره ۲ –اتاق ایران مکلف است دو ماه قبل از پایان هر دوره مقدمات انتخابات هیأت نمایندگان دوره بعد را فراهم نماید . تبصره ۳ –برای انجام و نظارت بر انتخابات هیأت نمایندگان اتاق ایران، یک هیأت نظارت مرکزی بر انتخابات متشکل از نمایندگان تام الاختیار وزارت صمت به عنوان رئیس شورا (یک نفر)، وزارت امور اقتصادی و دارایی (یک نفر) و قوه قضاییه (یک نفر) و دو نفر از هیأت نمایندگان اتاق ایران با تأیید سه عضو دیگر این هیأت که این دونفر عضو هیأت رئیسه نبوده و داوطلب عضویت هم نباشند؛ تشکیل می‌شود. (یکی از این دو نفر به عنوان دبیر شورا انتخاب می‌شود.) این ترکیب در استان‌ها شامل نمایندگان تاماالاختیار وزرای عضو هیأت نظارت مرکزی در هر شهرستان و رئیس دادگستری آن شهرستان و دو نفر از هیأت نمایندگان اتاق همان شهرستان که خود عضو هیأت رییسه اتاق آن شهرستان نبوده و نامزد عضویت در هیأت نمایندگان نیز نباشند (یکی از این دو نفر به عنوان دبیر شورا انتخاب می‌شود)، تشکیل می‌شود. هیأت مذکور بهوسیله آگهی در یکی از جراید رسمی استان اعلام موجودیت و زمان برگزاری انتخابات و شرایط انتخابکنندگان و انتخابشوندگان را آگهی خواهد کرد. تبصره ۴ –جهت رأی دادن، اشخاص حقیقی باید حداقل ۲ سال و اشخاص حقوقی حداقل ۱ سال از مدت عضویت آنها در اتاق مربوطه گذشته باشد و علاوه بر داشتن پرونده مالیاتی، در زمان رأی دادن بدهی مالیاتی نداشته باشند. تبصره ۵ –کلیه اعضای تشکل‌هایی که تحت عناوین «انجمن»، «اتحادیه»، «خانه»، «سندیکا»، «فدراسیون»، «کانون»، «کنفدراسیون»، «گروه»، «مجمع»، «مرکز»، «موسسه»، «نظام»، «اتاق مشترک» و نظایر آن بهمنظور حفظ حقوق و منافع مشروع و قانونی و ساماندهی فعالیت و بهبود وضعیت اقتصادی اعضاء، جهت شرکت در انتخابات باید به عضویت اتاق بازرگانی در بیایند. مراعا تبصره ۶ –شرایط داوطلبان عضویت در هیأت رئیسه اتاق‌های شهرستان‌ها عبارت است از: ۱ (داشتن حداقل ۴ سال سابقه عضویت پیوسته یا ۶ سال غیرپیوسته و غیر همزمان در اتاق یک یا چند شهرستان و ارائه اظهارنامه مالیاتی طی سال‌های فوق. برای شرکتهای دانشبنیان دارای فناوریهای نوین و پیشرفته داشتن حداقل دو سال سابقه عضویت پیوسته یا سه سال سابقه عضویت غیرپیوسته کافی است. ۲ (داشتن فعالیت مستمر اقتصادی یا پروانه بهرهبرداری معتبر از مراجع صدور مجوزهای قانونی ۳ (نداشتن سوءپیشینه و محکومیت موثر کیفری. ۴ (ایرانی بودن ۵ (.عدم ممنوعیت تصرف در اموال، مانند حجر، ورشکستگی و افلاس با استعلام از مراجع قضایی ذیصلاح ۶ (عدم اشتهار به فساد با استعلام از مراجع ذیصلاح قضایی با رعایت ماده (۲۶ (قانون مجازات اسلامی مصوب سال (۱۳۹۲ (تبصره ۷ –شرایط داوطلبان عضویت در هیأت نمایندگان اتاق شهرستان‌ها به شرح زیر است: ۱ (داشتن حداقل ۳ سال سابقه عضویت پیوسته یا ۶ سال غیرپیوسته و غیر همزمان در اتاق یک یا چند شهرستان و ارائه اظهارنامه مالیاتی طی سال‌های فوق ۲ (نداشتن سوءپیشینه و محکومیت موثر کیفری. ۳ (داشتن فعالیت مستمر اقتصادی یا پروانه بهره–برداری معتبر از مراجع صدور مجوزهای قانونی تبصره ۸ –صلاحیت نامزدهای هیأت رئیسه اتاق‌ها با استعلام از مراجع چهارگانه قوه قضاییه، وزارت اطلاعات، نیروی انتظامی و سازمان ثبتاحوال تعیین می‌شود. (مراعا) تبصره ۹ –وظایف هیأت نظارت مرکزی (مراعا) تبصره ۱۰ –محل استقرار دبیرخانهی موقت هیأتها در اتاق‌های بازرگانی ایران و مراکز استان‌هاست و تا یک ماه پس از انتخابات و جهت اخذ شکایات احتمالی به فعالیت خود ادامه خواهند داد. هیأتهای استانی مکلف به اجرای مصوبات ابلاغی از سوی هیأت نظارت مرکزی انتخابات هستند. (مراعا)	**ماده ۱۵**– انتخابات هر یک از اتاق‌ها در یک روز انجام می‌شود و انتخابات سراسر کشور ظرف مدت ۱ ماه پایان می‌پذیرد. تبصره ۱– اتاق ایران مکلف است دو ماه قبل از پایان هر دوره انتخابات هیأت نمایندگان دوره بعد را برگزار کند. تبصره ۲– برای انجام انتخابات نمایندگان اتاق تهران و شهرستان‌ها، یک انجمن نظارت بر انتخابات مرکب از یک نفر نماینده از وزارت بازرگانی به معرفی وزیر بازرگانی و ۴ نفر نمایندگان اتاق ایران به معرفی رئیس اتاق تشکیل می‌گردد.این انجمن برای انجام انتخابات اتاق شهرستان‌ها هیأتی را که کمتر از سه نفر نباشد متشکل از یک نفر نماینده وزارت بازرگانی و مابقی از اعضای خوشنام اتاق بازرگانی شهرستان مربوطه انتخاب خواهد کرد و انجمن مذکور به وسیله آگهی در یکی از جراید کثیر الانتشار تاریخ شروع انتخابات و خاتمه آن را و شرایط انتخابات را به اطلاع اعضای اتاق‌های مربوطه خواهد رسانید.	پیشنهاد می‌شود در تبصره ۳ ماده ۱۵ متن پیشنهادی عبارت «**با تأیید سه عضو دیگر این هیأت**» حذف شود. این موضوع می‌تواند به سیاسی شدن انتخابات منجر شود. با حذف موارد اضافه در ماده ۱۱، این ماده نیز باید اصلاح می‌شود و بسیاری از موارد در آیین‌نامه مربوطه مطرح می‌شود نه در متن قانون. در تبصره ۴ یکی از شروط رأی دادن، نداشتن بدهی مالیاتی در زمان رای‌گیری است و این می‌تواند منجر به کاهش مشارکت در انتخابات گردد.

متن پیشنهادی اصلاحی	متن قانون اتاق مصوب ۶۹	اظهارنظر
ماده ۱۶ – وظایف و اختیارات هیأت نمایندگان اتاق ایران عبارت است از: الف – انتخاب یا عزل اعضای هیأت رئیسه. تبصره – شرایط انتخاب یا نحوه عزل و مصادیق تخلفات هیأت رئیسه بر اساس آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد اعضای هیأت نمایندگان اتاق ایران تهیه و به تصویب شورای عالی نظارت خواهد رسید. ب – بررسی و تصویب بودجه اتاق و تفریغ بودجه. ج – بررسی و اظهارنظر نسبت به گزارشات و پیشنهادات کمیسیون‌ها و سایر واحدهای اتاق و اتخاذ تصمیم نسبت به آنها در محدوده اختیارات محوله. د – تشکیل کمیسیون‌های مشورتی به تعداد مورد نیاز و نیز انتخاب اعضای آنها از بین خود به پیشنهاد اعضای هیأت رئیسه اتاق. ه – تهیه و پیشنهاد آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون به شورای عالی نظارت جهت اتخاذ تصمیم حداکثر به مدت دو ماه پس از تشکیل اتاق ایران ونیز پیشنهاد اصلاحات بعدی آیین‌نامه با رعایت تبصره ۲ ماده ۱۵ . هـ) انتخاب حسابرس از بین شرکتهای مورد تأیید سازمان بورس جهت بررسی صورتهای مالی. تبصره – حسابرس حداکثر برای دو سال مالی انتخاب می‌شود. انتخاب مجدد آن حسابرس بعد از یک دوره دو ساله بلامانع است. ج) هرگونه تغییر در ساختار سازمانی اتاق ایران باید به تأیید هیأت‌رئیسه و تصویب هیأت نمایندگان اتاق ایران برسد. (مراعا)	**ماده ۱۶**– وظایف و اختیارات هیأت نمایندگان اتاق ایران عبارتست از: الف–انتخاب اعضای هیأت رئیسه. ب– بررسی و تصویب بودجه اتاق و تفریغ بودجه. ج– بررسی و اظهارنظر نسبت به گزارشات و پیشنهادات کمیسیون‌ها و سایر واحدهای اتاق و اتخاذ تصمیم نسبت به آنها محدود ه اختیارات محوله. د–تشکیل کمیسیون‌های مشورتی به تعداد مورد نیاز و نیز انتخاب اعضای آنها از بین خود. ه–تهیه و پیشنهاد آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون به شورای عالی نظارت جهت اتخاذ تصمیم حداکثر بمدت دو ماه پس از تشکیل اتاق ایران و نیز پیشنهاد اصلاحات بعدی آیین‌نامه با رعایت تبصره ۲ ماده ۱۵.	
هیأت رئیسه ماده ۱۷ – اعضاء هیأت رئیسه اتاق ایران ۷ نفر و هر کدام از شهرستان‌ها ۵ نفر می‌باشد که در اولین جلسه هیأت نمایندگان برای مدت ۴ سال به شرح زیر انتخابمی‌شوند. الف) اعضای هیأت‌رئیسه کلیه اتاق‌ها حداکثر یک ماه بعد از برگزاری انتخابات هیأت نمایندگان، در اولین جلسه هیأت نمایندگان توسط این هیأت تعیین می‌شوند. تبصره ۱ –مدت مسئولیت اعضای هیأت‌رئیسه کلیه اتاق‌های ایران و شهرستان‌ها بعد از لازمالاجرا شدن این قانون، از اولین نوبت انتخابات برگزارشده، چهار سال تمام است و ادوار قبلی ملاک محاسبه می‌باشد. اعضای مذکور حداکثر می‌توانند سه دوره متوالی یا متناوب در هیأت رئیسه اتاق عضویت داشته باشند. شرط عضویت بیش از دو دوره متوالی یا متناوب در هیأت‌رئیسه کلیه اتاق‌های ایران و شهرستان‌ها منوط به اخذ دوسوم آرای رأی‌دهندگان است. ملاک محاسبه کد ملی هر شخص می‌باشد. تبصره ۲ –تعداد دفعات قبلی حتی اگر عضو یا اعضای هیأت‌رئیسه در بین دوره‌های قبل استعفا داده یا معزول شده باشد، در این محاسبه منظور خواهد شد. (کسر دوره، دوره کامل محسوب می‌شود.) ب) درصورتیکه بر اثر استعفاء، عزل، فوت، بیماری، حجر یا محرومیت از حقوق اجتماعی عزل یا استعفای دستهجمعی عضو یا اعضایی از هیأت‌مدیره اتاق، آن هیأت از نصاب این ماده خارج شوند، اعضای جدید با رعایت ترکیب اعضا از بخش‌های مختلف اتاق و با رعایت گروهبندیهای تخصصی برای مدت باقیمانده حداکثر ظرف مدت یک ماه توسط هیأت نمایندگان اتاق جایگزین و در صورت عدم احراز حدنصاب برای تکمیل اعضای باقیمانده، انتخابات میاندورهای در آن اتاق برگزار می‌شود. فرد جایگزین به ترتیب انتخاب اعضاء در روز شمارش آراء انتخاب و جایگزین می‌شود. ج) در صورت تعطیلی موقت اتاق شهرستان، شورای نظارت موظف است حداکثر ظرف سه ماه اشکالات موجود را برطرف و زمینه راه‌اندازی آن اتاق را فراهم نماید.	« **هیأت رئیسه** » **ماده ۱۷**–اعضاء هیأت رئیسه اتاق ایران ۷ نفر و هر کدام از شهرستان‌ها ۵ نفر می‌باشد که در اولین جلسه هیأت نمایندگان برای مدت ۴ سال انتخاب می‌شوند.	

متن پیشنهادی اصلاحی	متن قانون اتاق مصوب ۶۹	اظهارنظر
ماده ۱۸ –به منظور اداره امور اجرایی اتاق بر اساس قوانین و مقررات و آیین‌نامه‌های مربوطه، رئیس اتاق یک نفر را به عنوان دبیرکل به هیأت رئیسه پیشنهاد می‌نماید، که پس از تصویب هیأت رئیسه، زیرنظر رئیس انجام وظیفه نماید. تبصره – تعویض دبیرکل به پیشنهاد رئیس و تصویب هیأت رئیسه خواهد بود.	**ماده ۱۸**– بمنظور اداره امور اجرایی اتاق بر اساس قوانین و مقررات و آیین‌نامه‌های مربوطه، رئیس اتاق یکنفر را به عنوان دبیرکل به هیأت رئیسه پیشنهاد می‌نماید، که پس از تصویب هیأت رئیسه، زیرنظر رئیس انجام وظیفه نماید. تبصره –تعویض دبیرکل به پیشنهاد رئیس و تصویب هیأت رئیسه خواهد بود.	
ماده ۱۹ – وظایف و اختیارات هیأت رئیسه اتاق ایران عبارت است از الف – اجرای مصوبات شورای عالی نظارت و هیأت نمایندگان . ب – بررسی و تأیید پیشنهادات و گزارشات کمیسیون‌های اتاق و گزارش آن به هیأت نمایندگان و شورای عالی نظارت حسب مورد. ج) هیأت رئیسه اتاق ایران مکلف است کلیه اطلاعات و سوابق نمایندگان اتاق برای شرکت در مجامع رسمی داخلی یا بین‌المللی را در سامانه‌ای که درآمدهای عملیاتی و غیرعملیاتی و هزینه‌های انجام گرفته در آنجا اطلاع‌رسانی می‌شود، به صورت فصلی یا دوره‌ای بارگذاری و اطلاع‌رسانی نماید. د) تهیه و ارائه بودجه و اصلاحیه و متمم آن در طول همان سال مالی جهت تصویب توسط هیأت نمایندگان اتاق ایران پس از تأیید گزارش تفریغ بودجه سال مالی گذشته توسط شورای عالی نظارت حداقل دو ماه قبل از پایان هرسال مالی در هیأت نمایندگان اتاق. تبصره– کلیه اتاق‌های بازرگانی سراسر کشور مکلفاند اطلاعات مربوط به صورتهای مالی و بودجه و گزارش‌های حسابرسی شده را در قالب نرم‌افزار مالی متحدالشکل که مولفه‌های آن به پیشنهاد هیأت‌رئیسه اتاق ایران و تأیید شورای عالی نظارت می‌رسد؛ جهت نظارت و بررسی عملکرد مالی در انتهای مرداد ماه هر سال (برای سال مالی قبل) در وبگاه اتاق بازرگانی ایران و سامانه رسمی دبیرخانه شورای عالی نظارت و وبگاه هر اتاق به تفکیک اتاق ایران و شهرستان (مرکز استان و سایر شهرستان‌ها) بارگذاری و افشا نمایند. صورتهای مالی حسابرسی شده اتاق‌ها نیز باید به تایید اتاق ایران برسد.	**ماده ۱۹**– وظایف و اختیارات هیأت رئیسه اتاق ایران عبارتست از: الف – اجرای مصوبات شورای عالی نظارت و هیأت نمایندگان. ب– بررسی و تایید پیشنهادات و گزارشات کمیسیون‌های اتاق و گزارش آن به هیأت نمایندگان و شورای عالی نظارت حسب مورد ج– انتخاب نمایندگان اتاق برای شرکت در مجامع رسمی داخلی یا بین‌المللی و تعیین حدود کار و فعالیت‌های آنها و هزینه‌های مربوطه. د– بررسی و تایید بودجه و نفریغ بودجه سالانه که از طرف دبیرکل تهیه می‌گردد و پیشنهاد آن به هیأت نمایندگان جهت تصویب. **ماده ۲۰**– وظایف و اختیارات هیأت رئیسه اتاق شهرستان‌ها بشرح زیر می‌باشد: الف– اجرای مصوبات هیأت نمایندگان و شورای عالی نظارت ب– بررسی و تایید پیشنهادات و گزارشات کمیسونها و ارائه آن به هیأت نمایندگان. ج– انتخاب نمایندگان اتاق شهرستان‌ها برای شرکت در مجامع رسمی داخلی. د– بررسی گزارش بودجه و تفریغ بودجه سالانه و پیشنهاد آن به هیأت نمایندگان جهت تصویب.	
ماده ۲۰ – درآمد اتاق ایران از محل‌های زیر تأمین خواهد شد: الف– حق عضویت سالانه طبق آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد هیأت رئیسه و به تصویب هیأت نمایندگان اتاق خواهد رسید. ب – از محل اجرای قانون نحوه تأمین هزینه‌های اتاق‌های بازرگانی، صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران مصوب یازدهم آبان ماه یک هزار و سیصدو هفتاد و دو مجلس شورای اسلامی.	**ماده ۲۱**– درآمد اتاق ایران از محل‌های زیر تامین می‌شود. الف – حق عضویت سالانه طبق آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد هیأت رئیسه و به تصویب هیأت نمایندگان اتاق خواهد رسید. ب– از محل اجرای قانون نحوه تامین هزینه‌های اتاق‌های بازرگانی و صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران مصوب یازدهم آبان ماه یکهزار و سی صد و هفتاد و دو مجلس شورای اسلامی.	
ماده ۲۱ – درآمد اتاق طبق ضوابطی که به پیشنهاد هیأت رئیسه به تصویب هیأت نمایندگان می‌رسد به مصرف خواهد رسید	**ماده ۲۲**– درآمد اتاق طبق ضوابطی که به پیشنهاد هیأت رئیسه به تصویب هیأت نمایندگان می‌رسد به مصرف خواهد رسید.	

متن پیشنهادی اصلاحی	متن قانون اتاق مصوب ۶۹	اظهارنظر
. ماده ۲۲ – در کلیه قوانین و مقرراتی که ذکری از اتاق بازرگانی تهران یا اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران شده باشد، اتاق ایران جانشین آن خواهدبود.	**ماده ۲۳**– در کلیه قوانین و مقرراتی که ذکری از اتاق بازرگانی تهران یا اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران شده باشد، اتاق ایران جانشین آن خواهد بود.	
ماده ۲۳ – آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون در سطح کشور و نیز ضوابط و مقررات کلی ناظر بر وظایف و اختیارات اتاق شهرستان‌ها یا هیأت نمایندگان اتاق ایران و تصمیماتی که به این ترتیب تصویب می‌شود، برای هیأت رئیسه و سایر ارکان لازم الاجرا می‌باشد.	**ماده ۲۴**– آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون در سطح کشور و نیز ضوابط و مقررات کلی ناظر بر وظایف و اختیارات اتاق شهرستان‌ها یه هیأت نمایندگان اتاق ایران و تصمیماتی که به این ترتیب تصویب می‌شود، برای هیأت رئیسه و سایر ارکان لازم الاجرا می‌باشد.	
ماده ۲۴ – کلیه دارایی‌ها، اموال منقول و غیر منقول، تعهدات و دیون اتاق بازرگانی و صنایع و معادن، به اتاق ایران منتقل خواهد شد.	**ماده ۲۵**– کلیه دارایی‌ها، اموال منقول و غیر منقول، تعهدات و دیون اتاق بازرگانی و صنایع و معادن به اتاق ایران منتقل خواهد شد.	
ماده ۲۵ – از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین مغایر لغو و انتخابات جدید اتاق‌ها بر اساس این قانون انجام خواهد پذیرفت.	**ماده ۲۶**–از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین مغایر لغو و انتخابات جدید اتاق‌ها بر اساس این قانون انجام خواهد پذیرفت.	

پیوست: متن قانون فعلی با پیشنهادات اصلاحی مربوطه

قانون اتاق بازرگانی و صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران

مصوب پانزدهم اسفند ماه ۱۳۶۹ با اصلاحات پانزدهم آذرماه ۱۳۷۳ و اصلاحات پیشنهادی سال ۱۴۰۱

ماده ۱- بمنظور کمک به فراهم آوردن موجبات رشد و توسعه اقتصاد کشور، تبادل افکار و بیان آراء و عقاید مدیران صنعتی، معدنی، کشاورزی و بازرگانی بموجب وظایف و اختیارات این قانون اتاق بازرگانی و صنایع و معادن و کشاورزی جمهوری اسلامی ایران تأسیس می‌شود.

ماده ۲- اتاق بارگانی و صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران موسسه‌ای غیر انتفاعی است که دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی می‌باشد.

ماده ۳- مرکز اتاق بازرگانی و صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران که در این قانون ((اتاق ایران)) نامیده می‌شود، در تهران می‌باشد.

ماده ۴- حوزه فعالیت اتاق شهرستان محدود به حدود تعیین شده در قانون تقسیمات کشوری است و اتاق شهرستان‌ها دارای شخصیت حقوقی بوده و در امور اداری و مالی خود بر اساس مقررات مربوطه مستقل می‌باشد.

تبصره ۱- تأسیس اتاق شهرستان‌ها منوط به داشتن حداقل ۵۰ ۱۵۰ عضو می‌باشد.

تبصره ۲- تهران مانند سایر شهرستان‌ها دارای اتاق مستقل بوده و حوزه فعالیت و شرح وظایف آن با بقیه اتاق‌ها یکسان است.

تبصره ۳- نحوه و میزان کمک مالی اتاق ایران به اتاق شهرستان‌ها منوط به تصویب هیأت رئیسه اتاق ایران است.

تبصره ۵ -نحوه تشکیل اتاق‌های مستقل در مناطق آزاد و مناطقی که فعالیت‌های اقتصادی ویژه دارند طبق آیین‌نامه‌ای خواهد بود که ظرف شش ماه پس از ابلاغ این قانون توسط شورای عالی نظارت تصویب می‌شود

تبصره ۶ - در صورت کشف و احراز مغایرت شرایط نمایندگان عضو در هیأت رئیسه و هیأت نمایندگان، عضویت شخص لغو می‌گردد.

تبصره ۷ - در خصوص اشخاص حقوقی، مدیر یا رئیس هیأت‌مدیره می‌توانند نامزد عضویت در هیأت نمایندگان اتاق‌ها شوند.

تبصره ۸ -شرکتها و اشخاص حقوقی که سهامدار عمده آنها به شکل مستقیم و غیرمستقیم تحت مالکیت دولت می‌باشد امکان عضویت در هیأت رئیسه و هیأت نمایندگان کلیه اتاق‌ها را ندارند. تبصره ۹ -اتاق شهرستان مرکز استان علاوه بر انجام وظایف خود به منظور هماهنگی میان اتاق شهرستان‌های هر استان تشکیل می‌شود

تبصره ۱۰ -کلیه وظایف استانی اتاق بازرگانی توسط اتاق شهرستان مرکز استان با هماهنگی اتاق سایر شهرستان‌ها انجام می‌پذیرد.

دستورالعمل نحوه هماهنگی توسط هیأت نمایندگان اتاق ایران تهیه و به تصویب شورای عالی نظارت می‌رسد.

« وظایف و اختیارات »

ماده ۵- وظایف و اختیارات اتاق ایران عبارتست از:

الف - ایجاد هماهنگی و همکاری بین بازرگانان و صاحبان صنایع و معادن و کشاورزی در اجرای قوانین مربوطه و مقررات جاری مملکتی.

ب- ارائه نظر مشورتی در مورد مسائل اقتصادی کشور اعم از بازرگانی، صنعتی و معدنی و مانند آن به قوای سه گانه.

چ- همکاری با دستگاه‌های اجرایی و سایر مراجع ذیربط به منظور اجرای قوانین و مقررات مربوط به اتاق

د-ارتباط با اتاق سایر کشورها و تشکیل اتاق‌های مشترک و کمیته‌های مشترک با آنها بر اساس سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران.

ه- تشکیل نمایشگاه‌های تخصصی و بازرگانی داخلی و خارجی با کسب مجوز از وزارت بازرگانی و شرکت در سمینارها و کنفرانسها ی مربوط به فعالیت‌های بازرگانی، صنعتی، معدنی و کشاورزی اتاق در چارچوب سیاست‌های نظام جمهوری اسلامی ایران.

و- کوشش در راه شناسایی بازار کالاهای صادراتی ایران در خارج از کشور و تشویق و کمک به موسسات مربوطه جهت شرکت در نمایشگاه‌های بازرگانی داخلی و خارجی.

ز- تشویق و ترغیب سرمایه‌گذاری داخلی در امور تولیدی بالاخص تولید کالاهای صادراتی که دارای مزیت نسبی باشند.

ح- تلاش در جهت بررسی و حکمیت در مورد مسائل بازرگانی داخلی و خارجی اعضاء و سایر متقاضیان از طریق تشکیل مرکز داوری اتاق ایران طبق اساسنامه‌ای

که توسط دستگاه قضایی تهیه و به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.

ط- ایجاد و اداره مرکز آمـــار و اطلاعات اقتصادی بمنظور انجام وظایف و فعالیت‌های اتاق.

ی- صـــدور کارت عضویت طبق آیین‌نامه اتاق ایران جهت تکمیل مدارک صدور کارت بازرگانی.

ک-تشـــکیل اتحادیه‌های صادراتی و وارداتی و سندیکاهای تولیدی در زمینه فعالیت‌های بازرگانی، صنعتی، معدنی و خدماتی طبق مقررات مربوط.

ل- دائرکردن دوره‌های کاربردی در رشته‌های مختلف بازرگانی، صنعتی، معدنی و خدماتی متناسب با احتیاجات کشور.

م-تهیه، صدور، تفریغ و تایید اسنادی که طبق مقررات بین‌المللی بعهده اتاق ایران می‌باشد با هماهنگی وزارت بازرگانی.

ن-تشکیل اتاق‌های مشترک با کشورهای دوست با هماهنگی وزارتین بازرگانی و امور خارجه.

س- رتبه‌بندی فعالان اقتصادی بر اساس شاخص‌های تخصصی اعم از میزان سرمایه‌گذاری، اشتغال ایجاد شده، حجم و ارزش تجارت و تولید

تبصره- اتاق مکلف است پس از رتبه‌بندی اعضای اتاق‌های شهرستان‌ها، اقدامات لازم برای حضور اعضا با توجه به رتبه آنها در جلسات ستاد اقتصادی دولت، کمیسیون اقتصادی دولت و کمیسیون‌های تخصصی مجلس شورای اسلامی را فراهم کند

ق- تشکیل مرکز معاضدت قضایی و حقوقی با حضور قضات و افراد خبره حقوقی به منظور حل وفصل مسائل حقوقی اعضای اتاق با شرکای عمده تجاری و تقویت مراجع شبه قضایی، کمیته رسیدگی به دعاوی مالیاتی، گمرکی، بیمه و تأمین اجتماعی مرتبط با اتاق جهت حمایت حقوقی از اعضا در حدود قوانین و مقررات جاری کشور.

« ارکان اتاق ایران »

ماده ۶-ارکان اتاق ایران عبارتست از:

الف - شورای عالی نظارت

ب - هیأت نمایندگان

ج- هیأت رئیسه

ماده ۷- ارکان اتاق شهرستان‌ها عبارتست از:

الف- هیأت نمایندگان

ب- هیأت رئیسه

ماده ۸- شورای عالی نظارت بر اتاق ایران از اشخاص زیر تشکیل می‌شود: وزراء بازرگانی، امور اقتصادی و دارایی، صنایع ومعادن، کشاورزی، رئیس موسسه استاندارد و رئیس و دو نایب‌رئیس اتاق ایران. ریاست شورای عالی نظارت با وزیر بازرگانی می‌باشد.

ماده ۹-وظایف شورای عالی نظارت عبارتست از:

الف - بررسی و تصویب آیین‌نامه مربوط به نحوه عضویت در هر یک از اتاق‌ها و تعیین حدود آن به پیشنهاد هیأت رئیسه.

ب- سیاست‌گذاری و تعیین خط‌مشی‌های کلی اتاق‌ها و نظارت عالی بر اجرای صحیح آنها در قالب قوانین و مقررات مربوطه

ج- رسیدگی به پیشنهادات و شکایات اتاق‌ها در خصوص کیفیت فعالیت و نحوه بهبود امور آنها.

د- انحلال اتاق‌ها طبق ماده ۱۰.

ه- تعیین هیأت رئیسه موقت حداکثر به مدت ۳ ماه برای اتاق‌هایی که قادر به انجام وظایف خود نبوده با اعلام تاریخ انتخابات جدید.

و-استماع گزارش عملکرد و اخذ تصمیم درباره نظرات ارائه شده توسط اتاق ایران.

تبصره ۱- شورای عالی نظارت حداقل سالی دو بار تشکیل جلسه می‌دهد و نحوه تشکیل جلسات و رسمیت یافتن آنها طی آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به تصویب شورای عالی نظارت می‌رسد.

تبصره ۲- موارد و شرایط ابطال عضویت بر اساس آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد هیأت رئیسه به تصویب شورای عالی نظارت خواهد رسید.

ماده ۱۰- اتاق‌ها به دلایل ذیل با اعلام شورای عالی نظارت به صورت موقت یا دایم تعطیل یا منحل می‌شوند:

۱- از دست دادن حدّ نصاب اعضای اتاق

۲- عدم شرکت اعضاء در کاندیدا شدن و قبول مسئولیت در اتاق

تبصره – با اعلام انحلال از طرف شورای عالی نظارت هیأتی مرکب از سه نفر به انتصاب آن شورا مشخص تا بر اساس آیین‌نامه‌ای که به تصویب شورا می‌رسد مطابق قوانین جاری انحلال شرکتها نسبت به مایملک و تعهدات مالی اتاق مذکور عمل نمایند.

« هیأت نمایندگان »

ماده ۱۱- هیأت نمایندگان اتاق ایران:

هیأت نمایندگان اتاق ایران از منتخبین اتاق‌های سراسر کشور و نمایندگان اتحادیه‌ها و سندیکاهای وابسته به اتاق **بر اساس انتخاب و رأی هیأت نمایندگان اتاق شهرستان‌ها تشکیل می‌شود** و عضویت در هیت نمایندگان افتخاری است.

کل اعضای هیأت نمایندگان اتاق ایران ۳۲۰ نفر میباشند که شامل ۲۰ نفر نمایندگان نهاد حاکمیت و ۳۰۰ نفر از میان اعضای اتاق‌های شهرستان و تشکل‌های اقتصادی فراگیر و ملی در اولین جلسه هیأت نمایندگان اتاق مربوطه برای مدت چهار سال انتخاب و به اتاق ایران به شرح ذیل تعیین می‌شوند.

الف- ۲۰ نفر نمایندگان نهاد حاکمیت مشتمل بر: ۶نفر از وزارت صمت شامل سه نفر از بخش تجارت و سه نفر از بخش صنعت و معدن، ۳ نفر از وزارت جهاد کشاورزی، ۲ نفر از وزارت امور اقتصادی و دارایی (مالیات و گمرک)، ۱ نفر وزارت نفت، ۱ نفر از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، ۱ نفر وزارت راه و شهرسازی، ۱ نفر وزارت نیرو، ۱ نفر از وزارت میراث و گردشگری، ۱ نفر از وزارت امور خارجه، ۱ نفر از سازمان حفاظت از محیطزیست، ۱ نفر از معاونین بانک مرکزی، ۱ نفر از معاونین قوه قضاییه به انتخاب رئیس این قوه و ۳ نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی بدون حق رأی

ب- ۳۰۰ نفر باقی مانده از نمایندگان اتاق‌های شهرستان و تشکل‌های اقتصادی فراگیر و ملی می‌باشد هیتند که بر اساس آیین‌نامه مربوطه انتخاب می‌شوند.

ماده ۱۲-تعداد هیأت نمایندگان اتاق تهران ۶۰ نفر می‌باشد که به ترتیب ذیل برای ۴ سال انتخاب می‌شوند:

۲۰ نفر به انتصاب وزراء با ترکیب ۱۰ نفر از وزارت بازرگانی، ۸ نفر از وزارت صنایع و ۲ نفر از وزارت صنایع و معادن، ۴۰ نفر از بین اعضاء اتاق تهران با ترکیب ۲۰ نفر از بخش بازرگانی، ۱۶ نفر از بخش صنعتگران و ۴ نفر از بخش معدن.

ماده ۱۳- تعداد هیأت نمایندگان اتاق سایر شهرستان‌ها ۱۵ نفر می‌باشد که ۶ نفر از بخش بازرگانی، ۶ نفر از بخش صنعت و ۳ نفر از بخش معدن اتاق مربوطه برای مدت ۴ سال انتخاب می‌شوند.

تبصره – در صورت عدم داوطلب پذیرفته شده در هر بخش، از داوطلبان موجود در بخش‌های دیگر انتخاب می‌شوند.

ماده ۱۴- عضویت در هر اتاق منوط به داشتن کارت عضویت معتبر از اتاق مربوطه خواهد بود.

ماده ۱۵- انتخابات هر یک از اتاق‌ها در یک روز انجام می‌شود و انتخابات سراسر کشور ظرف مدت ۱ ماه پایان می‌پذیرد.

تبصره ۱- اتاق ایران مکلف است دو ماه قبل از پایان هر دوره انتخابات هیأت نمایندگان دوره بعد را برگزار کند.

تبصره ۲- برای انجام انتخابات نمایندگان اتاق تهران و شهرستان‌ها، یک انجمن نظارت بر انتخابات مرکب از یک نفر نماینده از وزارت بازرگانی به معرفی وزیر بازرگانی و ۴ نفر نمایندگان اتاق ایران به معرفی رئیس اتاق تشکیل می‌گردد.این انجمن برای انجام انتخابات اتاق شهرستان‌ها هیأتی را که کمتر از سه نفر نباشد متشکل از یک نفر نماینده وزارت بازرگانی و مابقی از اعضای خوشنام اتاق بازرگانی شهرستان مربوطه انتخاب خواهد کرد و انجمن مذکور به وسیله آگهی در یکی از جراید کثیرالانتشار تاریخ شروع انتخابات و خاتمه آن را و شرایط انتخابات را به اطلاع اعضای اتاق‌های مربوطه خواهد رسانید.

ماده ۱۶- وظایف و اختیارات هیأت نمایندگان اتاق ایران عبارتست از:

الف-انتخاب اعضای هیأت رئیسه.

ب- بررسی و تصویب بودجه اتاق و تفریغ بودجه.

ج- بررسی و اظهارنظر نسبت به گزارشات و پیشنهادات کمیسیون‌ها و سایر واحدهای اتاق و اتخاذ تصمیم نسبت به آنها محدوده اختیارات محوله.

د-تشکیل کمیسیون‌های مشورتی به تعداد مورد نیاز و نیز انتخاب اعضای آنها از بین خود.

ه-تهیه و پیشنهاد آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون به شورای عالی نظارت جهت اتخاذ تصمیم حداکثر بمدت دو ماه پس از تشکیل اتاق ایران و نیز پیشنهاد اصلاحات بعدی آیین‌نامه با رعایت تبصره ۲ ماده ۱۵.

« هیأت رئیسه »

ماده ۱۷- اعضاء هیأت رئیسه اتاق ایران ۷ نفر و هر کدام از شهرستان‌ها ۵ نفر می‌باشد که در اولین جلسه هیأت نمایندگان برای مدت ۴ سال انتخاب می‌شوند.

ماده ۱۸- بمنظور اداره امور اجرایی اتاق بر اساس قوانین و مقررات و آیین‌نامه‌های مربوطه، رئیس اتاق یک‌نفر را به عنوان دبیرکل به هیأت رئیسه پیشنهاد می‌نماید، که پس از تصویب هیأت رئیسه، زیرنظر رئیس انجام وظیفه نماید.

تبصره -تعویض دبیرکل به پیشنهاد رئیس و تصویب هیأت رئیسه خواهد بود.

ماده ۱۹- وظایف و اختیارات هیأت رئیسه اتاق ایران عبارتست از:

الف -اجرای مصوبات شورای عالی نظارت و هیأت نمایندگان.

ب- بررسی و تایید پیشنهادات و گزارشات کمیسیون‌های اتاق و گزارش آن به هیأت نمایندگان و شورای عالی نظارت حسب مورد

ج- انتخاب نمایندگان اتاق برای شرکت در مجامع رسمی داخلی یا بین‌المللی و تعیین حدود کار و فعالیت‌های آنها و هزینه‌های مربوطه.

د- بررسی و تایید بودجه و نفریغ بودجه سالانه که از طرف دبیرکل تهیه می‌گردد و پیشنهاد آن به هیأت نمایندگان جهت تصویب.

ماده ۲۰- وظایف و اختیارات هیأت رئیسه اتاق شهرستان‌ها بشرح زیر می‌باشد:

الف-اجرای مصوبات هیأت نمایندگان و شورای عالی نظارت

ب- بررسی و تایید پیشنهادات و گزارشات کمیسونها و ارائه آن به هیأت نمایندگان.

ج- انتخاب نمایندگان اتاق شهرستان‌ها برای شرکت در مجامع رسمی داخلی.

د- بررسی گزارش بودجه و تفریغ بودجه سالانه و پیشنهاد آن به هیأت نمایندگان جهت تصویب.

ماده ۲۱- در آمد اتاق ایران از محل‌های زیر تامین می‌شود.

الف - حق عضویت سالانه طبق آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد هیأت رئیسه و به تصویب هیأت نمایندگان اتاق خواهد رسید.

ب-از محل اجرای قانون نحوه تامین هزینه‌های اتاق‌های بازرگانی و صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران مصوب یازدهم آبان ماه یکهزار و سی صد و هفتاد و دو مجلس شورای اسلامی.

ماده ۲۲- در آمد اتاق طبق ضوابطی که به پیشنهاد هیأت رئیسه به تصویب هیأت نمایندگان می‌رسد به مصرف خواهد رسید.

ماده ۲۳- در کلیه قوانین و مقرراتی که ذکری از اتاق بازرگانی تهران یا اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران شده باشد، اتاق ایران جانشین آن خواهد بود.

ماده ۲۴- آیین‌نامه‌های اجرایی این قانون در سطح کشور و نیز ضوابط و مقررات کلی ناظر بر وظایف و اختیارات اتاق شهرستان‌ها به هیأت نمایندگان اتاق ایران و تصمیماتی که به این ترتیب تصویب می‌شود، برای هیأت رئیسه و سایر ارکان لازم الاجرا می‌باشد.

ماده ۲۵- کلیه دارایی‌ها، اموال منقول و غیر منقول، تعهدات و دیون اتاق بازرگانی و صنایع و معادن به اتاق ایران منتقل خواهد شد.

ماده ۲۶-از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین مغایر لغو و انتخابات جدید اتاق‌ها بر اساس این قانون انجام خواهد پذیرفت.

پیوست ۲: منابع درآمدی اتاق

منابع درآمدی اتاق

اتاق بازرگانی به‌جز درآمدی که از خدمات خود حاصل می‌کند (مانند کارنه‌تیر و گواهی امضا و...)، سه منبع اصلی درآمدی دارد. بیشترین منابع درآمدی اتاق، مربوط به پرداختی‌هایی است که از سوی دارندگان کارت بازرگانی انجام می‌شود. سه درهزار و چهار درهزار، دو منبع مهم درآمد اتاق محسوب می‌شوند. سه‌درهزار مربوط به سود درآمد مشمول مالیات است و چهار درهزار نیز سود درآمد مشمول مالیات پس از کسر مالیات است. هم سه درهزار و هم چهار درهزار از سوی دارندگان کارت‌های بازرگانی پرداخت می‌شود. به این دو منبع، باید حق‌عضویت را هم اضافه کرد. کسانی که به عضویت اتاق درمی‌آیند، این هزینه را پرداخت می‌کنند. البته دارندگان کارت بازرگانی هم باید حق‌عضویت را جداگانه پرداخت کنند، بنابراین بیشترین منبع درآمدی اتاق از کارت‌های بازرگانی است.

بر اساس ماده ۲۰ قانون اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۵ اسفند ۶۹ و اصلاحی ۱۵ آذر ۷۳:

درآمد اتاق ایران از محل‌های زیر تامین خواهد شد:

الف: حق عضویت سالانه طبق آیین‌نامه‌ای که به پیشنهاد هیأت رئیسه به تصویب هیأت نمایندگان اتاق خواهد رسید.

ب: از محل اجرای قانون نحوه تامین هزینه‌های ضروری اتاق‌های بازرگانی مصوب ۱۳۷۲/۲/۱۱

بر اساس قانون نحوه تامین هزینه‌های اتاق‌های بازرگانی و صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران به منظور تامین هزینه‌های ضروری اتاق‌های بازرگانی صنایع و معادن جمهوری اسلامی ایران وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است علاوه بر وصول مالیاتهای مقرر معادل سه در هزار درآمد مشمول مالیات دارندگان کارت بازرگانی را به عنوان سهم اتاق‌های بازرگانی و صنایع و معادن ایران وصول و به حساب در درآمد عمومی کشور واریز نماید. همه ساله معادل صد درصد وجوه واریزی فوق از محل اعتباری که به همین منظور در قانون بودجه کل کشور منظور می‌شود در اختیار اتاق‌های بازرگانی و صنایع و معادن قرار خواهد گرفت. حکم این ماده نسبت به عملکرد سال مالی منتهی به اسفند ماه ۱۳۷۱ به بعد جاری خواهد بود.

علاوه بر موارد فوق در ماده ۷۷ قانون برنامه پنجم توسعه مقرر شد کلیه اعضای اتاق مکلفند جهت صدور و تمدید کارت بازرگانی یک در هزار رقم فروش کالا و خدمات خود را به حسابهای اتاق واریز نمایند. در سال ۱۳۹۵ ماده۱۳ قانون احکام دایمی برنامه‌های توسعه کشور جایگزین ماده ۷۷ قانون برنامه پنجم گردید و بر آن اساس کلیه اعضای اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و اتاق تعاون مکلف شدند چهار در هزار سود سالانه خود را پس از کسر مالیات برای انجام وظایف به صورت سالانه حسب مورد به حساب اتاق‌های مذکور واریز نمایند و تاییدیه اتاق‌های مذکور را هنگام صدور و تمدید کارت بازرگانی و عضویت تسلیم کنند.

وقتی قانونگذاران انقلابی قانون اتاق بازرگانی بنویسند

ساعت ۲۴ – تجربه مناسبات نهادهای قدرت با بخش خصوصی در همه دوره‌های تاریخی نشان می‌دهد بخش خصوصی هرگز به مثابه نهادی دارای قدرت واقعی از سوی نهادهای اداره‌کننده کشور به رسمیت شناخته نشده است. این داوری با توجه به مناسبات دولت و مجلس با اتاق بازرگانی ایران در همه سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی قابل اثبات است. در همان ماه‌های نخست پس از انقلاب اسلامی یک گروه از کسانی که برای انقلابیون شناخته‌شده‌تر بودند با مجوزهای خاص توانستند اتاق بازرگانی ایران را به انحصار خود درآورند.

در همه سال‌های دو دهه نخست پس از پیروزی انقلاب اسلامی شهروندان و علاقه‌مندان به اقتصاد سیاسی ایران و حتی شمار قابل اعتنایی از فعالان اقتصادی به انتخابات اتاق‌های بازرگانی به ویژه اتاق ایران توجهی نداشتند. در این سال‌ها نهاد اتاق بیشتر در نقش تسهیلگر بنگاه‌ها و حل مسائل بنگاه‌ها به صورت موردی اقدام می‌کرد. در دو دوره اخیر اما انتخابات اتاق‌های بازرگانی به ویژه اتاق تهران و انتخابات هیأت رئیسه اتاق ایران با اقبال علاقه‌مندان به فعالیت‌های اقتصادی و اقتصاد سیاسی روبرو شد و انتخابات رقابتی تراز هر دوره دیگر برگزار و معنای دموکراسی آشکار شد. نتایج انتخابات دو دوره تازه برگزارشده اتاق تهران گونه‌ای بود که اعضای انتخاب‌شده توانستند نقش و سهم بیشتر و پررنگ‌تری در هیأت رئیسه داشته باشند. کارنامه اتاق بازرگانی دو دوره تازه‌سپری‌شده از نظر کیفیت، کمیت و نیز اثرگذاری و انجام مطالعات کارشناسانه و موضع‌گیری‌های روزآمد و شجاعانه در برابر دولت‌های مستقر به‌گونه‌ای بوده است که سنگینی و وقار بیشتری به نهاد خصوصی در ایران داده است. به نظر می‌رسد اگر نهادهای اداره‌کننده کشور برای بهبود فعالیت اتاق‌های بازرگانی و بخش خصوصی طرحی داشتند اصولی‌ترین و منطقی‌ترین راهبرد این بود که از اتاق می‌خواستند با توجه به تجربه‌های تاریخی و پدیده‌های نو در اقتصاد ایران و جهان و با استفاده از تجربه چنین نهادهایی در دنیا طرحی آماده و برای قانونی کردن آن به دولت یا مجلس ارائه می‌کردند. اما به نظر می‌رسد برخی ذهنیت‌های نادرست ایجادشده از سوی شماری از اعضای هیأت نمایندگان این راه وارونه سپری شده است. به این معنا که شمار اندکی از اعضای مجلس یازدهم متقاعد شدند برای اینکه بتوان از ادامه روال انتخابات دو دوره تازه‌سپری‌شده جلوگیری کرد بهتر است ساختارهای انتخابات را تغییر داد. واقعیت این است که فعالان خوش‌اندیشه در بخش خصوصی حتی اگر در اتاق‌های بازرگانی عضویت نداشته باشند به دلیل آشنایی با دنیای مدرن و مناسبات اندیشه‌ای تازه پدیدارشده دولت و نهاد خصوصی باز هم می‌توانند سرچشمه اثربخشی باشند اما کسانی که اندیشه‌های کهنه دارند و از اتاق‌ها به مثابه پلکان بالا رفتن از قدرت استفاده می‌کنند حتی با عضویت در بالاترین مقام‌های این نهاد خصوصی آن را از نظر کیفیت به سرازیری راهنمایی خواهند کرد. اگرچه مجلس یازدهم راهی را پیموده است و می‌خواهد گام‌های آخر را بردارد اما هنوز برای مشارکت دادن واقعی بخش خصوصی دیر نشده است.

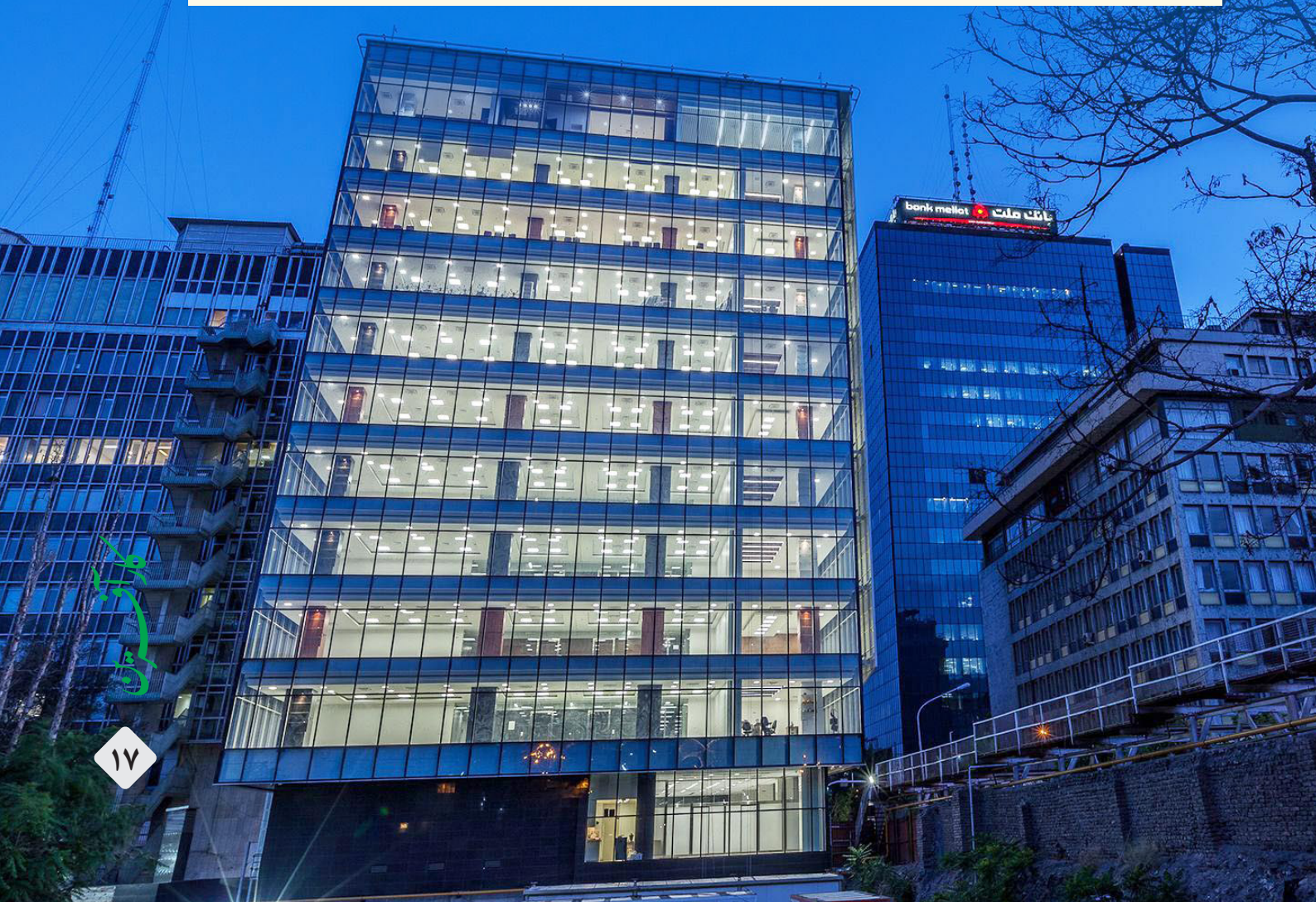

اتاق بازرگانی دولتی و سکوت بخش خصوصی

ساعت ۲۴– برخی رسانه‌ها از جمله ساعت ۲۴ و روزنامه جهان صنعت بدون تردید در طرح مباحث مربوط به ریل‌گذاری سیاسیون انقلاب جمع‌شده در مجلس برای دولتی کردن نهاد اتاق بازرگانی پیشگام بوده و از دو سال پیش تا امروز ده‌ها یادداشت ر به نقد رفتار گروهی از بازرگانانی پرداخت که به جای همکاری با اتاق ویارانشان در بخش خصوصی با مجلس همکاری و همدستی کردند. با این همه به نظر می‌رسد روسا و دبیران و اعضای هیأت‌مدیره اتاق‌های بازرگانی و نیز بازرگانان و صنعتگران ایرانی به هر دلیل در این راه و نقد قانون در حال تهیه که حالا به نظر می‌رسد پیش‌نویس آن نیز تدوین و منتشر شده است، راه انفعال در پیش گرفته‌اند.

در ماه‌های تازه‌سپری‌شده به جز مدیران اتاق بازرگانی تهران که به صورت کارشناسانه و با چاشنی نقد به این مساله پرداخته‌اند، بقیه اتاق‌های ایران و نیز اعضای هیأت رئیسه اتاق‌ها منتظرند تا ببینند کار به کجا می‌کشد. به نظر می‌رسد این راهبرد یعنی انفعال یا در بهترین حالت لابی در پشت پرده به جایی نمی‌رسد و باید به زودی و در حالی که انتخابات اتاق‌ها نزدیک است شاهد زیر و رو شدن انقلابی در قانون یادشده باشیم. جدا از اینکه باید قانون تهیه‌شده در اتاق‌ها با نقد جدی روبرو شود و نهاد اتاق بازرگانی ایران به مثابه مادر همه اتاق‌ها از مسیر مرکز پژوهش‌های خود به نقد این رفتار بپردازد باید به سکوت نسبی تشکل‌های موجود نیز پرداخت. آن گروه از بازرگانان و صنعتگرانی که تصور می‌کنند با قانون تازه می‌توانند در انتخابات آتی سهم و نقش بیشتری بگیرند و از بغض و ناراحتی باخت‌های پیشین به همدستی با نهاد انقلابی مجلس یازدهم رسیده‌اند، بدانند اگر واقعا بخواهند اصالت بخش خصوصی را صیانت کنند به زودی خواهند فهمید که این قانون به آنها نیز وفا نخواهد کرد. تجربه فدراسیون فوتبال در ماه‌های اخیر و نیز سایر فدراسیون‌های ورزشی که به ظاهر انتخابات در آنها حاکم است نشان داد نهاد اتاق بازرگانی نیز شاید به همین سرنوشت دچار شود. نشانه‌های پرشماری وجود دارد. اگر همین الان جلوی این حرکت گرفته نشود و سد محکمی برای جلوگیری از ورود مردانی از جنس سیاست آن هم در تندترین حالت نه‌تنها نهاد قانونی بخش خصوصی ایجاد نشود، باید فاتحه این نهاد را خواند. یک احتمال دیگر در ادامه سکوت سهمگین اتاق‌ها این است که دانسته شده توانایی مقابله با این سونامی وجود ندارد و بهتر است آهسته، آهسته راه رفت.

نان مردم خاک می‌شود

در بین کالاهای مشمول دریافت یارانه نان از معدود کالاهایی است که اصابت یارانه آن به فقرا بیش از ثروتمندان است؛ چراکه مصرف نان فقرا بسیار بیش از دهک‌های بالا درآمدی است. از این رو، اعطای یارانه نان حمایت برخی کارشناسان را همراه دارد. از سوی دیگر، خرید تضمینی و خودکفایی در تولید گندم نیز با کلیدواژه امنیت غذایی توجیه می‌شود. با این وجود، آمارها نشان می‌دهد در کارایی خرید تضمینی گندم و اعطای یارانه نان تردیدهای بسیاری وجود دارد. به عبارت دیگر، هدررفت منابع در یارانه نان به قدری زیاد است که بر میزان فوایدش غالب شده است.

ایران با مصرف سرانه حدوداً ۱۴۰ کیلوگرم در سال دومین کشور پر مصرف گندم در جهان است و هر ایرانی تقریباً ۶ برابر متوسط جهانی، نان مصرف می‌کند. از سوی دیگر پایین بودن قیمت گندم در مقایسه با جو، باعث شده استفاده از آرد گندم برای خوراک دام به‌صرفه‌تر باشد. تداوم این روند نشت آرد یارانه‌ای از نانوایی‌ها به دامداری‌ها را به همراه دارد و این امر ممکن است به زودی کشور را با بحران نان مواجه کند.

دولت هر سال، قیمت خرید تضمینی گندم را مشخص و برای ممانعت از افزایش قیمت نان و ایجاد دسترسی برای همه مردم، آرد را با قیمت‌های یارانه‌ای در اختیار نانوایی‌ها و باقی تولیدکنندگان قرار می‌دهد. برای مثال در سال ۹۹ با خرید تضمینی گندم و فروش آرد به قیمت‌های یارانه‌ای دولت بالغ بر ۳۵ هزار میلیارد تومان یارانه پرداخت کرده است. این رقم معادل هزینه احداث ۵۰۰ تا ۷۰۰ کیلومتر راه‌آهن دو باند مخصوص قطار سریع‌السیر یا ساخت ۱۰۰ هزار واحد مسکونی ۷۰ متری است.

سمت عرضه

قیمت خرید تضمینی گندم فارغ از کیفیت محصول و بدون لحاظ کردن هزینه‌های حمل و نقل تعیین می‌شود. در نتیجه این امر، انگیزه کشاورزان برای افزایش بهره‌وری از بین می‌رود. ناخالصی گندم خریداری شده حدود ۹ درصد است که قسمتی از آن سنگ خاک شن و.... و قسمت دیگر جو ارزن و دانه‌های دیگر است. اگر تولید را ۱۲ میلیون تن گندم در نظر بگیریم ناخالصی ۹ درصدی معادل حدود ۱ میلیون تن محموله است لذا هر سال ۱ میلیون تن، سنگ، خاک و دانه علف به جای گندم جابه‌جا می‌شود. این ناخالصی از زمین کشاورزی به سیلو و از سیلو به کارخانه آرد منتقل شده و در آنجا از گندم جدا می‌شود و هزینه حمل آن چند صد میلیارد تومان است. در صورتی که انحصار دولت در جمع‌آوری گندم شکسته شود و شرکت‌های آرد و سیلوداران در خرید گندم شرکت کنند. با توجه به انگیزه آنها برای عملکرد بهینه و درآمد بیشتر درصد ناخالصی گندم هنگام بارگیری در مزرعه کاهش خواهد یافت، چراکه سود و درآمد تولیدکننده آرد و سیلودار در گرو جمع‌آوری بهینه است. علاوه بر حجم زیاد ناخالصی خریداری شده، در حمل هر محموله ۲۰ تنی گندم در مسیری به طول ۱۰۰ کیلومتر حدود ۴۰ تا ۵۰ کیلوگرم گندم هدر می‌رود. دلیل این امر درزبندی نامناسب کامیون‌ها نبستن چادر روی بار و حمل و تخلیه غیراصولی بار است که البته بر پایین آمدن بهره‌وری صنعت نان صحه می‌گذارد.

عامل دیگری پایین بودن بهره‌وری در این صنعت ابعاد زمین‌های کشاورزی است. برای مثال در کشورهای توسعه یافته متوسط اندازه زمین‌های کشت گندم بالاتر از ۲۰ هکتار است و از این رو هزینه‌ها روی حجم بیشتری از محصول سرشکن می‌شود اما در ایران تعداد زیادی از زمین‌های کشت گندم به‌شدت کوچک و با وسعتی در حدود یک تا دو هکتارند عوامل بسیاری بر این موضوع اثر گذار هستند که از جمله آنها می‌توان به خرید تضمینی همه گندم‌های تولیدی به قیمت ثابت اشاره کرد. این سیاست انگیزه کشاورزان برای ایجاد تعاونی و متصل کردن زمین‌ها به یکدیگر در راستای افزایش بهره‌وری را از بین برده است. ناکارآمدی در دیگر حلقه‌های زنجیره تولید نیز وجود دارد. برای مثال سیلوداران نیز از قیمت انبارداری گندم رضایت ندارند. علاوه بر این از آنجا که در پروسه احداث سیلوها منطق اقتصادی حاکم نبوده حجم زیادی از ظرفت سیلوهای کشور خالی باقی می‌ماند. از سوی دیگر کارخانه‌های آردسازی هم با ظرفیتی بسیار پایین‌تر یعنی با ۳۰ تا ۵۰ درصد ظرفیت اسمی خود تولید می‌کنند از این رو هزینه‌های سربار برای این شرکت‌ها بالا رفته و بهره وری کمتر می‌شود. از سوی دیگر، از آنجا که هر کارخانه تولیدکننده آرد دارای سهمیه مشخصی گندم با قیمت دولتی است و به دلیل دریافت گندم یارانه‌ای روی محصول نهایی آن یعنی آرد هم قیمت‌گذاری دولتی انجام می‌شود. انگیزه سرمایه‌گذاری برای ارتقای تکنولوژی در این صنعت از بین رفته است چراکه ایجاد تکنولوژی جدید با انگیزه تولید محصول بیشتر و با کیفیت بالاتر صورت می‌گیرد و در شرایطی که قیمت خرید آرد از این کارخانه‌ها ثابت و فارغ از کیفیت تعیین می‌شود. مضافاً بر اینکه به دلیل وجود سهمیه گندم تولیدکنندگان آرد انگیزه‌ای برای افزایش سطح تولید خود ندارند. از

این رو، کارخانجات تولید آرد همچنان از ماشین آلات کهنه و پر مصرف استفاده می‌کنند و سرمایه‌گذاری در این صنعت برای ارتقای تکنولوژی صرفه اقتصادی ندارد.

از آنجا که توزیع آرد نیز توسط دولت انجام می‌شود و دولت انگیزه یا توان توزیع آرد به صورت روزانه یا دو روز یک‌بار را ندارد لذا در تمام نانوایی‌های سنتی فضایی برای انبار کردن نان به وجود آمده است. این فضا مساحت نانوایی را افزایش داده و در نتیجه هزینه اجاره را بالا برده است که این خود عاملی برای افزایش قیمت نان شده است؛ چراکه قیمت نان، صرفاً تابع قیمت گندم و آرد نیست و اجاره مکان نانوایی و دستگاه‌های پخت نان هم بر قیمت تمام شده نان اثر گذارند.

در وضعیت فعلی از آنجا که نانوایی‌ها بسیار منقطع کار می‌کنند دو ساعت پخت می‌کنند متوقف می‌شوند و دوباره شروع به فعالیت می‌کنند در یک نانوایی که ظرفیت تولید ۱۰۰۰ کیلوگرم نان در روز دارد و فقط ۴۰۰ یا ۵۰۰ کیلو نان تولید می‌کند هزینه اجاره گاز و تجهیزات نانوایی بر مقدار کمتری نان سرشکن شده و این خود. قیمت نان را بالا می‌برد.

از سوی دیگر قیمت‌گذاری دستوری نان انگیزه رقابت نانوایان برای ارتقای کیفیت نان را نیز از بین برده است. برای پخت نان مرغوب و باکیفیت لازم است خمیر از دو ساعت قبل آماده باشد. یعنی برای نانوایی که ساعت شروع به کارش ۶ صبح است. حضور کارگران از ساعت ۱۳: ۳۰ الزامی است و این به معنای افزایش هزینه‌های نیروی انسانی است. بدیهی است که در نبود فضای رقابت هیچ نانوایی حاضر به پرداخت چنین هزینه‌ای نیست و این عاملی است بر کاهش کیفیت نان و افزایش حجم دورریز آن.

یارانه نان حتی بر انگیزه تأمین نان کشاورزان هم اثر گذاشته است. خرید تضمینی در کنار ارزان بودن نان، تولید نان در روستا را برای کشاورزان فاقد صرفه اقتصادی کرده است؛ چراکه در شرایطی که کشاورز قادر است گندم را به قیمت ۵۰۰۰ تومان بفروشد و در عوض نان را با آرد ۶۶۵ تومانی تهیه کند پخت نان در تنور روستایی عقلایی نیست. گرچه در قوانین خرید تضمینی به عبارات رایج خرید گندم مازاد بر نیاز کشاورزان تصریح شده است، اما سیاست انحصاری دولت و سیستم ناکارآمد یارانه نان باعث شده در سال‌های اخیر کشاورزان همه گندم تولیدی خود را بفروشد رسانند و چیزی برای مصرف سالانه نزد خود نگه ندارند. هر ساله میلیون‌ها تن گندم از روستاها و شهرهای کوچک جمع‌آوری و روانه سیلوهایی می‌شود که شاید چند صد کیلومتر با روستا فاصله داشته باشد. در ماه‌های بعد دوباره همان گندم با کامیون به شهر یا روستای مبدأ بازگردانده می‌شود در صورتی که این گندم می‌توانست با هزینه بسیار کمتر در انبار خانه کشاورز نگهداری شود و از همانجا به آسیاب محلی منتقل و در خانه به نانی با کیفیت تبدیل شود.

با بررسی مداخلات قیمتی دولت در طول زنجیره تولید از زمین‌های کشاورزی تا سیلو و کارخانه‌های تولید آرد و نانوایی‌ها، به شواهدی از هدررفت منابع در بخش عرضه اشاره شد. در این بخش تأثیر قیمت‌گذاری و مداخلات دولتی در این صنعت بر سمت تقاضا را مرور خواهیم کرد. بدون شک قرار گرفتن در جایگاه دوم جهان در سرانه مصرف نان و اسراف و هدر رفت بسیار یکی از مهم‌ترین عوارض قیمت‌گذاری دستوری در سمت تقاضای مصرف نان است. نمونه‌ای دیگر از تغییر رفتار و انگیزه در بخش تقاضا در سال ۱۴۰۰ در بازار نهاده‌های دامی رخ داده است. از آنجا که گندم، جانشین مناسبی برای جو به عنوان خوراک دام محسوب می‌شود. با مقایسه قیمت آرد یارانه‌ای که ۶۶۵ تومان است. با قیمت جو در بازار آزاد یعنی ۶۰۰۰ نشت آرد یارانه‌ای به بازار نهاده‌های دامی بسیار محتمل است. گرچه دولت برای واردات نهاده‌های دام و طیور ارز ترجیحی ۴۲۰۰ تومانی پرداخت کرده و سعی می‌کند قیمت جو، ذرت و سویا را در سطح دولتی نگاه دارد اما بازار سیاه نهاده وجود دارد و دامداران و مرغداران قسمتی از نهاده‌ها را از بازار سیاه خریداری می‌کنند.

در حال حاضر قیمت آرد دولتی فقط ۱۱ درصد قیمت جو در بازار سیاه نهاده‌های دام و طیور است، لذا این احتمال وجود دارد که دیر یا زود آرد یارانه‌ای دولت یا نان به بازار نهاده دام و طیور سرازیر شود. بازار نهاده دام از گندم بسیار بزرگ‌تر است و سالانه حدود ۲۰ میلیون تن واردات نهاده انجام می‌شود در حالی که مصرف سالانه گندم حدود ۱۲ میلیون تن است. لذا اگر بخش کوچکی از تقاضای نهاده دام و طیور به سمت گندم کشور حرکت کند. اختلال در در عرضه گندم و آرد را در پی خواهد داشت. شواهد میدانی حاکی است که این اتفاق در حال رخ دادن است.

از جمله دیگر آسیب‌های قیمت‌گذاری دستوری می‌توان به افزایش نیافتن قیمت فروش آرد از سال ۱۳۹۳ تاکنون اشاره کرد که به دلیل افزایش هزینه‌های تولید دولت مجبور شد مابه التفاوت قیمت دستوری و قیمت تمام شده را به کارخانه‌ها بپردازد و به دلیل طولانی بودن روند محاسبه تصویب ابلاغ و تسویه مابه‌التفاوت مربوطه، با یکی دو سال تأخیر تسویه شد و به دلیل وجود تورم قدرت خرید آن در زمان تسویه به مراتب کمتر از قدرت خرید آن در زمان هزینه‌کرد بود و از این رو سبب ضرر و زبان سنگین و نارضایتی شدید کارخانه‌ها شد.

جدول ۱- هزینه تمام شده هر کیلو نان در شهرهای بزرگ و کوچک

	متوسط قیمت هر کیلو نان (تومان)	متوسط سود فعلی نانوایی	متوسط هزینه تولید هر کیلو نان
تهران و شهرهای بزرگ (دولتی)	۴۹۰۰	٪۱۸	4900-18%*4900=4018
تهران و شهرهای بزرگ (آزادپز)	۵۵۰۰	٪۲۲	5500-22%*5500=4290
شهرهای کوچک و روستاها	۳۵۰۰	٪۱۵	3500-15%*3500=2975

از آنجا که ٪۸۰ وزن تان از آرد تشکیل شده است. پس از هر ۸۰۰ گرم آرد می‌توان ۱ کیلوگرم نان تولید کرد. در جدول زیر قیمت آرد یارانه‌ای تحویل داده شده به نانوایی‌های دولتی و آزادیز در شهرهای بزرگ و کوچک و سهم هزینه آرد در تان تولیدی محاسبه شده است. بر این اساس می‌توان سهم سایر هزینه‌های تولید نان را به شرح زیر محاسبه کرد:

جدول ۲- هزینه آرد و سایر هزینه‌های تولید هر کیلوگرم نان در شهرهای بزرگ و کوچک

	قیمت آرد یارانه‌ای (تومان)	هزینه آرد در تولید هر کیلو نان	سایر هزینه‌های تولید هر کیلو نان
تهران و شهرهای بزرگ (دولتی)	830	830*80%=664	664-4018=2254
تهران و شهرهای بزرگ (آزادپز)	1100	1100*80%=880	880-4290=3410
شهرهای کوچک و روستاها	900	900*80%=720	720-2975=2255

در ادامه قیمت نان با فرض حذف یارانه آرد محاسبه شده است. اگر قیمت هر کیلو آرد یارانه‌ای پس از حذف یارانه را ۸۰۰۰ تومان در نظر بگیریم از آنجا که آرد ۸۰ درصد وزن نان را تشکیل می‌دهد هزینه آرد در تولید هر کیلو نان. برابر با ۶۴۰۰ تومان خواهد بود. حال با فرض افزایش بهره وری و تولید و کاهش ۱۰ درصدی هزینه نانوایی‌ها و در نظر گرفتن سود رقابتی معادل ۱۰ درصد هزینه تمام شده قیمت هر کیلو نان به ترتیب در تهران و شهرهای بزرگ و شهرهای کوچک و روستاها به شرح جدول تغییر خواهد کرد.

جدول ۳- قیمت هر کیلوگرم نان در صورت حذف یارانه در شهرهای بزرگ و کوچک

	هزینه تمام شده با آرد آزاد (تومان)	قیمت هر کیلو نان (تومان)	درصد افزایش قیمت نان
تهران و شهرهای بزرگ (دولتی)	6400+90%*9419-3354	9419+10%*9149=10360	105%
تهران و شهرهای بزرگ (آزادپز)	6400+90%*3410=9469	9469+10%*9469=1046	83%
شهرهای کوچک و روستاها	6400+90%*2250=8430	8430+10%*8430=9272	152%

مطابق جدول ۴ می‌توان تخمین زد با حذف یارانه نان قیمت نان در تهران و شهرهای بزرگ به‌طور میانگین حدود ۹۴ درصد و در شهرهای کوچک و روستاها حدود ۱۵۲ درصد رشد خواهد کرد. حال با توجه به داده‌های هزینه و درآمد خانوار و در دست داشتن متوسط سرانه مصرف در نقاط مختلف کشور می‌توان مابه التفاوت یارانه نقدی پرداختی به هر خانوار برای جبران افزایش قیمت نان را محاسبه کرد مطابق جدول ۴. حتی اگر به تمام دهک‌های درآمدی کارت خرید نان اختصاص یابد با شارژ سالانه ۵۰ هزار میلیارد تومان در این کارت در سال ۱۴۰۰، می‌توان یارانه نان را هدفمند کرد و همزمان قاچاق را بین برده و ضایعات را کاهش داد در صورتی که در سیستم فعلی یارانه‌ها، دولت در سال ۱۴۰۰ حدود ۸۰ هزار میلیارد تومان یارانه پرداخت می‌کند که بیش از ۱۵ برابر یارانه مورد نیاز است.

جدول ۴- هزینه کارت نان در صورت حذف یارانه

هزینه کارت نان (هزار میلیارد تومان)	مصرف سرانه	جمعیت	میزان افزایش قیمت نان (تومان)	
۱۵,۵۶	۱۰۰	۳۰۰۰۰۰۰۰	6400+90%*3354=9419	تهران و شهرهای بزرگ (دولتی)
۱۷,۳۱	۱۰۰	۳۰۰۰۰۰۰۰	6400+90%*3410=9469	تهران و شهرهای بزرگ (آزادپز)
۱۷,۳۱	۱۵۰	۲۰۰۰۰۰۰۰	6400+90%*2250=8430	شهرهای کوچک و روستاها
۵۰,۱۹				جمع

نمودار ۱ سرانه هزینه نان ماهانه را به تفکیک دهک‌های مختلف را برحسب داده‌های هزینه و درآمد خانوار در سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد همچنان که مشهود است دهک‌های بالای جامعه مصرف نان بالاتری دارند. از این رو، توزیع یکنواخت یارانه نان به نفع دهک‌های پایین درآمدی خواهد بود. هرچند تخصیص یارانه صرفاً به دهک‌های پایین در آمدی عادلانه‌تر است و هم هزینه کمتری به دولت تحمیل خواهد کرد.

همزمان با هدفمندی مستقیم یا راه‌اندازی سامانه کارت نان باید ترتیبی اتخاذ کرد که با افزایش رقابت اقتصادی، افزایش کارایی نانوایی‌ها افزایش تولید روزانه در نانوایی‌ها و... هزینه پخت هر قرص نان کمتر شده و کیفیت نان بهبود یابد. از جمله هزینه‌های بی‌مورد دیگر می‌توان به هزینه پروانه‌های نانوایی اشاره کرد قیمت پروانه نانوایی در تهران به چند میلیون تومان رسیده است که مانع بزرگ ورود افراد جدید به این کسب و کار است و عرضه را تا اندازه زیادی متأثر کرده است. از طرف مقابل هزینه اجاره پروانه هم بر قیمت نان سرشکن می‌شود. حذف سیستم پروانه نانوایی و ارائه گواهینامه نانوایی از جمله تغییرات سیاستی است که باید همزمان با اصلاح سیستم یارانه نان دنبال شود.

نمودار ۱: سرانه هزینه نان ماهانه به تفکیک دهک در سال ۹۹ (منبع: مرکز آمار ایران)

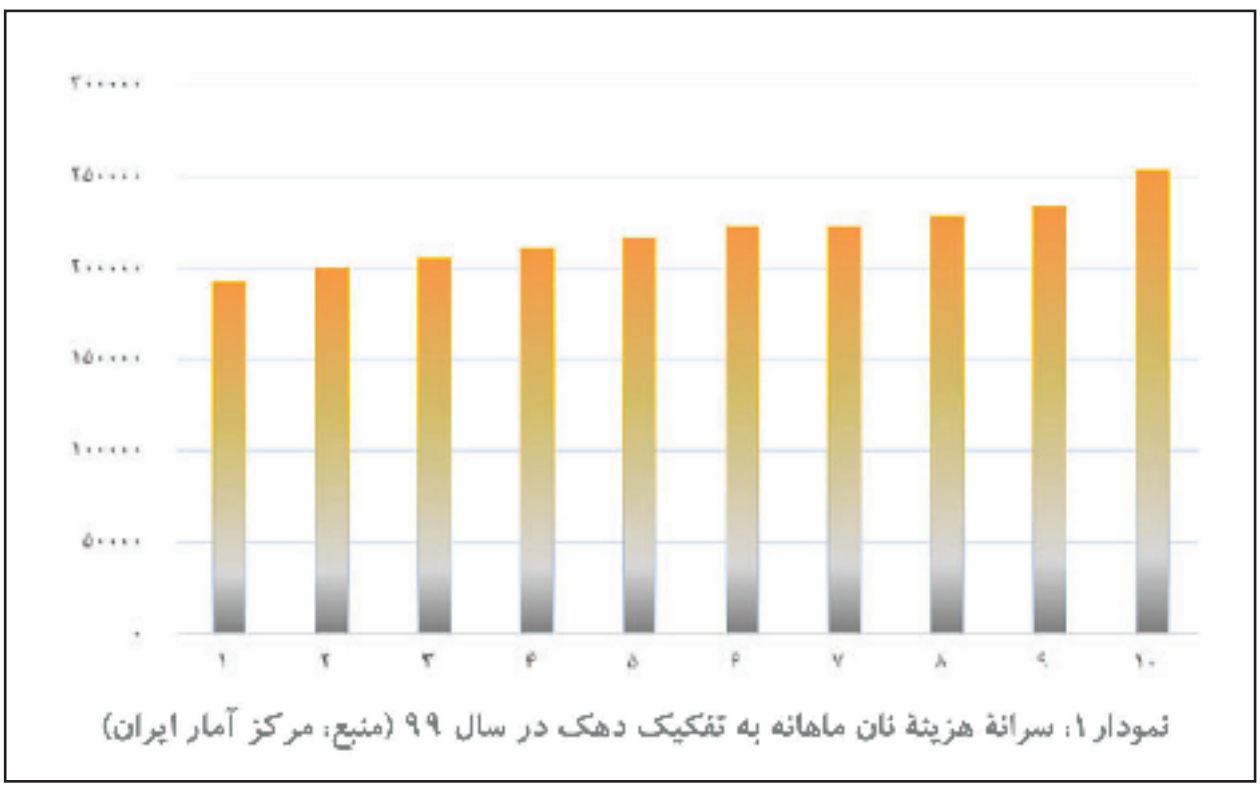

کارت ملی خرید نان چالش‌ها و فرصت‌ها

کارت ملی خرید نان ابزاری برای تضمین دسترسی دهک‌های ضعیف به نان است که به وسیله آن می‌توان هزینه پرداخت یارانه نان را کاهش داد و انگیزه فساد قاچاق و اسراف را تا حد امکان پایین آورد. با طراحی مناسب کارت خریدتان می‌توان تا حد زیادی اطمینان حاصل کرد که یارانه نان صرفاً برای خرید نان مصرف می‌شود. در پروژه کارت ملی نان باید از ظرفیت‌ها و زیرساخت‌های دستگاه‌های کارتخوان و سامانه پرداخت الکترونیک استفاده کرد. دستگاه‌های کارتخوان دارای پارامتری هستند که مشخص می‌کند دستگاه متعلق به چه کسب و کاری است؛ لذا می‌توان ترتیبی اتخاذ کرد که کارت نان صرفاً در دستگاه‌های متعلق به نانوایی‌ها قابلیت پرداخت داشته باشد. البته متأسفانه تخمین زده می‌شود که حدود ۱۵ تا ۲۰ درصد دستگاه‌های کارتخوان علی‌رغم اینکه در سامانه پرداخت به نام نانوایی ثبت شده است به کسب و کار دیگری تعلق دارد. از جمله ضعف‌های کارت خرید نان می‌توان به این نکته اشاره کرد که مصرف‌کننده نمی‌تواند این یارانه را در محل دیگری مصرف کند اگر مصرف‌کننده امکان جایگزین کردن کالای دیگری داشت. برای صرفه‌جویی در مصرف نان و همچنین تهیه نان باکیفیت انگیزه بیشتری پیدا می‌کرد و این خود عاملی برای افزایش رقابت در صنعت است.

مصیبت‌های تلخ صنعت شکر

صنعت قند، قدیمی‌ترین صنعت مدرن کشور است. اولین کارخانه قند کشور در سال ۱۲۷۴ در جنوب تهران تأسیس شد؛ اما در این بازه یکصد و بیست و شش ساله همواره واردکننده شکر بوده‌ایم.
بررسی تجربه پاکستان در همسایگی ما در صنعت قند و شکر، نشان می‌دهد توسعه این صنعت در ایران نیز امکان پذیر است. در مدت ۱۰ سال تولید سالانه شکر در پاکستان، رشد خیره‌کننده‌ای داشته است. در حالی که در ایران شرایط متفاوت بوده و عوامل مختلفی موجب سرکوب تولید شده است.

برای مثال در سال ۱۳۸۵ واردات شکر بدون دلیل مشخص و کارشناسی شده چندین برابر شد و شرکت‌های قند و کشاورزان متحمل ضرر بسیاری شدند تداوم این نوع سیاست‌گذاری طی ۸ سال به صنعت قند کشور آسیب فراوانی وارد کرد؛ به‌طوری که در اوایل دهه ۹۰ تولید به میزان ۱۰ سال قبل بازگشت. گرچه در دهه ۹۰ به‌طور متوسط تولید شرکت‌های قند در وضعیت مناسب‌تری قرار داشت ولی هنوز با شرایط جهش تولید فاصله زیاد دارند.

در دوره بعد از انقلاب اسلامی وجود قانون مصوب ۱۳۵۳ در کنار قیمت غیر کارشناسی و دستوری شکر و همچنین خرید تضمینی چغندرقند، از موانع مهم رونق تولید بوده است. قیمت خرید تضمینی در سال‌های متمادی با نیازهای بازار و نظر کشاورزان و صنعت قند متفاوت بوده و حتی در زمان مقرر اعلام نشده است.

در سال ۱۳۵۳ قانون توزیع قند و شکر تولیدی کارخانجات کشور در مجلس شورای ملی تصویب شد. به موجب آن، همه قند و شکر تولید کشور به صورت انحصاری در اختیار دولت قرار می‌گرفت هر سال کل شکر تولیدی کارخانه‌ها با نرخ مصوب به دولت تحویل می‌شد این مساله به گونه‌ای بود که صاحب کارخانه قند و کارگر آن حتی اجازه نداشتند چای صبحانه خود را با شکر تولیدی خودشان شیرین کنند. نتیجه این قانون چه بود؟ به مدت ۳۰ سال هیچ کارخانه قند و شکری در ایران تأسیس نشد و فقط در اویل دهه هشتاد شمسی چند کارخانه نیشکر با سرمایه دولتی و نه خصوصی افتتاح شد. قانون مصوب ۱۳۵۳ هم‌اکنون اعمال نمی‌شود اما بعد از گذشت ۴۶ سال توسط هیچ قانون جدیدی اصلاح یا ابطال نشده و هنوز عامل فرار سرمایه‌گذار از این صنعت است.

در اوایل دهه هفتاد تصمیم گرفته شد ۵۰ درصد شکر به صورت انحصاری توسط دولت خریداری شود و ۵۰ درصد دیگر با نرخ مصوب دولتی توسط شرکت‌های قند فروخته شود. قیمت در هر دو بازار چه بازار خرید انحصاری توسط دولت و چه بازار فروش مستقیم شرکت‌های قندی به صورت یکسان و توسط دولت تعیین می‌شد؛ بنابراین در عمل تغییر این قانون، سود چندانی عاید شرکت‌های قندی نکرد. حتی وضعیت نقدینگی آنها را بدتر کرد؛ چراکه دولت فقط ۵۰ درصد شکر را پیش خرید می‌کرد و اقساطی که در طول سال پرداخت می‌کرد تنها برای ۵۰ درصد محصولات بود. لذا در صورتی که مشتری دیگری به موقع شکر را پیش خرید نمی‌کرد شرکت‌های قندی با کمبود نقدینگی مواجه می‌شدند. این اقدام اولین گام بود که شکر از قانون ماده واحده سال ۱۳۵۳ مجلس شورای ملی خارج می‌کرد. در اوایل دهه هشتاد قند و شکر از خرید انحصاری دولت خارج شد.

قانون نحوه توزیع قند و شکر تولیدی کارخانه‌های کشور مصوب ۱۳۵۳/۱/۲۹

ماده واحده – کلیه کارخانه‌های قند و تصفیه شکر کشور مکلفند قند و شکر تولیدی را با نرخ مقرر دولتی برای توزیع در سراسر مملکت منحصراً در اختیار سازمان غله و قند و شکر و چای کشور وابسته به وزارت تعاون و امور روستاها بگذارند. مدیران و مسئولان کارخانه‌های قند و تصفیه شکر که از مقررات فوق تخلف نمایند همچنین اشخاصی که به نحوی از انحاء در معاملات قند و شکری که به‌طور غیرمجاز از کارخانه‌های مزبور خارج شود با علم به آن دخالت نمایند علاوه بر ضبط عین کالا مرتکب به حبس جنحه‌ای از سه ماه تا یک سال و جزای نقدی معادل دو برابر بهای کالا محکوم خواهد شد.

به جرایم موضوع این ماده در مراجع قضایی خارج از نوبت رسیدگی خواهد شد.

قانون دیگر ماده واحده خرید تضمینی محصولات کشاورزی است.

این قانون در سال ۱۳۶۸ تصویب شد. مطابق این قانون، قیمت خرید تضمینی چغندرقند و ۱۴ محصول کشاورزی دیگر باید قبل از شروع سال زراعی جدید اعلام شود. در متن قانون تعیین قیمت بر عهده شورای اقتصاد سازمان برنامه بود. از آنجا که سازمان برنامه و بودجه مسئول تنظیم مالی دولت است و مایل است کسری بودجه دولت کمتر باشد لذا به صورت کلی در تعیین قیمت‌های خرید تضمینی خست به خرج می‌داد. این مساله در سال‌هایی که تورم بالاتر و اوضاع مالی دولت نامساعدتر بود بیشتر نمود پیدا می‌کرد. برای مثال از سال ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۹ درصد رشد قیمت خرید تضمینی چغندرقند همواره پایین‌تر از نرخ تورم کشور بوده است. به خصوص در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ این اختلاف بیشتر شده است. طبیعی است با این روش قیمت‌گذاری انگیزه کشاورز برای تولید محصول از بین می‌رود. در سال‌هایی که قیمت مصوب چغندرقند پایین‌تر از مقدار منطقی یا در زمان نامناسب اعلام شده است حتی تا مرز ۲۰ هزار هکتار زمین کشاورزی به جای چغندر زیر کشت پیاز یا سیب زمینی رفته است و در نتیجه این اقدام

در خلال سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ با همت وزیر وقت کشاورزی قیمت خرید تضمین چغندرقند به موقع اعلام می‌شد. و همین اعلام به موقع قیمت به تولید چغندر و شکر رونق داد. به‌طوری که در سال ۱۳۹۶ برای اولین‌بار تولید شکر به ۲ میلیون تن رسید و ۹۰ درصد نیاز داخل در کشور تأمین شد.

در سال ۱۳۹۹ قانون ماده واحده سال ۱۳۶۸ اصلاح شد. قیمت‌گذاری محصولات اساسی کشاورزی از شورای اقتصاد گرفته شده و به شورای سیاست‌گذاری و قیمت‌گذاری محصولات کشاورزی واگذار شده است. این شورا ۹ عضو دارد که ۷ عضو آن از وزرات جهاد کشاورزی هستند و ریاست شورا نیز بر عهده وزیر جهاد کشاورزی است. در عمل قیمت‌گذاری محصولات کشاورزی از دست سازمان برنامه و بودجه خارج شده و به وزرات جهاد کشاورزی واگذار شده است. قیمت محصولات زراعی در سال جاری (۱۳۹۹) توسط این شورا انجام شده است. قیمت خرید تضمینی چغندرقند حدود ۱۵۰ درصد نسبت به سال گذشته رشد داشته است. این درصد رشد در طول ۳۲ سال اجرای این قانون بی‌سابقه بوده است. البته قیمت خرید تضمینی چغندر قند در دو سال گذشته کمتر از تورم بوده است. از آنجا که پارامتر مهم وزارت جهاد کشاورزی تولید است و عملکرد این وزارتخانه نیز با این شاخص سنجیده می‌شود لذا به نظر میرسد اصلاح قانون مذکور چندان اصولی و دقیق نبوده و مصداقی از تفریط به افراط است.

افزایش بیش از اندازه قیمت چغندر قند هزینه کارخانه‌های قند را بالا برده و این امر منجر به افزایش قیمت تمام شده تولید شکر می‌شود. گرچه این اتفاق نیز برای صنعت قند کشور مضر خواهد بود چرا که با افزایش قیمت تمام شده کارخانه قیمت شکر مصرف خانوار هم زیاد می‌شود و این امر بخش‌های دیگر دولت را به سمت قیمت‌گذاری غیر واقعی یا خرید انحصاری و دخالت مخرب خواهد کشاند.

در مساله قیمت‌گذاری کارمند دولت که از سختی‌ها و پیچیدگی‌های تولید و فروش چغندرقند و شکر آگاه نیست. برای کالای دیگران قیمت تعیین می‌کند و در این میان البته انگیزه‌های سازمانی هم قابل چشم‌پوشی نیست.

اگر هدف در قیمت‌گذاری نظارت است دولت ایران راه‌ها و گلوگاه‌های مختلفی برای نظارت بر تولید و قیمت عادلانه دارد. اگر هدف تضمین تولید شکر است رونق تولید در گرو اشتیاق تولیدکننده و کشاورز برای تولید محصول بیشتر است. اگر با قیمت‌های غیر کارشناسی و دستوری کشاورز رغبت به تولید محصول نداشته باشد یا شرکت قند انگیزه خرید محصول کشاورز را نداشته باشد. طبیعی است که تولید رونق نخواهد گرفت.

در واقع هر کارخانه قند بسته به مقیاس خود با ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ کشاورز چغندر سر و کار دارد. شرکت میداند قیمت تقریبی مدنظر کشاورزان برای هر کیلو چغندرقند چیست. از طرف دیگر شرکت‌های قند. قیمت جهانی شکر و نیاز کشور را در نظر دارند و در صورتی که قیمت چغندر از مبلغی بالاتر رود شکر تولید داخل نمی‌تواند با شکر وارداتی رقابت کند، لذا خود کشاورزان و شرکت‌های قندی بهترین افرادی هستند که می‌توانند قیمت چغندر قند را تعیین کنند.

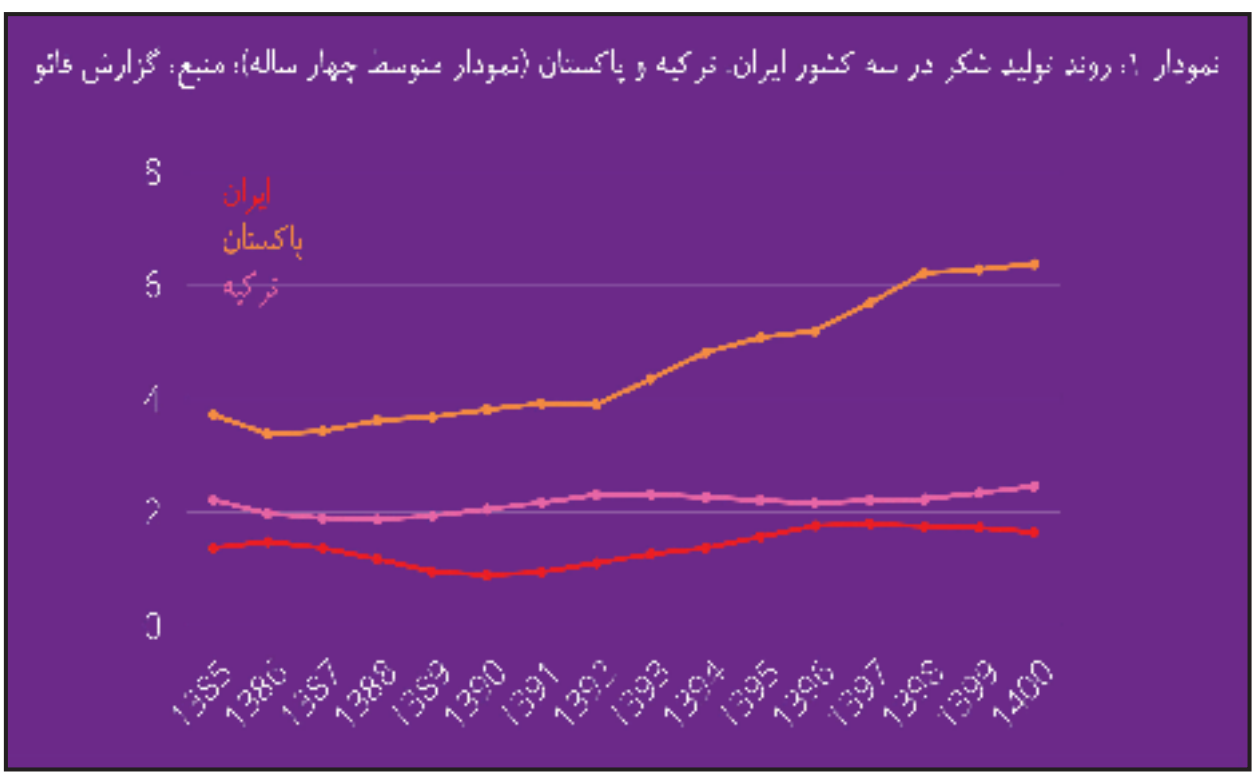

صادرات محصولات شیرینی و شکلات

مصرف سالانه شکر در ایران حدود ۲.۲ میلیون تن است که از این مقدار ۵۰۰ هزار تن مصرف مستقیم قند و شکر خانوار است و ۱.۷ میلیون تن مصرف صنایع پایین دستی مانند شیرینی، شکلات و نوشابه است.صنعت قند کشور در طول عمر ۱۲۶ ساله خود صادرات مستقیم شکر سفید نداشته است. علاوه بر این همواره واردکننده شکر بوده‌ایم. محصولات شیرینی و شکلات کشور هر ساله چند صد میلیون دلار صادرات دارد. از آنجا که شکر به عنوان مواد اولیه شیرینی و شکلات به حساب می‌آید، لذا صادرات شکر در قالب صادرات شیرینی و شکلات وجود دارد. این در حالی است که شکر همواره با نرخ یارانه‌ای در بازار کشور عرضه می‌شود و دولت بابت آن متحمل پرداخت هزینه می‌گردد. بنابراین با توجه به دخالت دولت در قیمت شکر و توزیع یارانه آن، صادرات شکر و محصولاتی که شکر یارانه‌ای استفاده می‌کنند دو معنی می‌تواند داشته باشد:

در صورتی که دولت این مقدار یارانه را به صورت نقدی به خانوار پرداخت می‌کرد دولت و شرکت‌های قند و همچنین مردم متحمل ضرر کمتری می‌شدند.

قیمت‌گذاری و اثرات منفی آن در صنعت قند و شکر

گسترش دیابت: سرکوب قیمت شکر با وجود ضررهای بسیار ناشی از مصرف آن موجب افزایش سرانه مصرف، بیش از استانداردها شده است.کاهش سرمایه‌گذاری برای تأسیس کارخانه قند: از سال ۱۳۵۳ که قیمت‌گذاری مصوب و خرید انحصاری دولت رایج شد. به مدت سی سال هیچ کارخانه قندوشکر جدیدی تأسیس نشد. در ادامه قیمت‌گذاری دستوری قند و شکر و خرید تضمینی چغند قند، موجب سرکوب انگیزه کشاورزان برای کشت چغندرقند و سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری در این بخش شده است.سرازیر شدن یارانه مردم ایران به خارج از کشور: شکر یارانه‌ای کشور به صورت شیرینی و شکلات و نوشابه به خارج صادر می‌شود. این امر معادل پرداخت یارانه دولت ایران به مردم سایر کشورها است.

خروج از قیمت‌گذاری دستوری؛ تجربه و چالش‌های صنعت قند

قیمت شکر تا سال ۱۳۹۹ به صورت مصوب از طرف دولت تعیین می‌شد. در سال ۱۴۰۰ برای اولین‌بار قیمت‌گذاری شکر از نهاد دولتی خارج و به صنایع قندوشکر واگذار شده است. البته قیمت خرید تضمینی چغندرقند در اختیار کشاورز و شرکت‌های قند نیست و توسط شورای سیاست‌گذاری و قیمت‌گذاری محصولات کشاورزی تعیین می‌شود. چرا که در نص قانون بر لزوم تعیین قیمت خرید تضمینی توسط آن شورا اشاره شده است. لذا برای تغییر در این رویه نیازمند تصویب قانون جدید هستیم. با تصمیم شرکت‌های قند و شکر کشور قیمت‌گذاری شکر تولید داخل به انجمن صنفی صنایع قند و شکر واگذار شده و این انجمن قیمت ارشادی پیشنهادی ارائه می‌دهد که تبعیت از آن الزام قانونی ندارد.

راهکارها

*از آنجا که شکر و فراورده‌های آن در دسته کالاهای آسیب رسان به سلامت طبقه‌بندی می‌شود. برای تشویق جامعه به کاهش مصرف لازم است نرخ مالیات بر ارزش افزوده را برای شکر و فراورده‌های آن افزایش داد.

*برای تحریک سرمایه‌گذاری در قند و شکر اولین و ساده‌ترین گام اصلاح قانون نحوه توزیع قندوشکر مصوب ۱۳۵۳ مجلس شورای ملی است که از آن زمان تاکنون تغییری در آن ایجاد نشده است.

*لازم است سیاست حذف ارز ترجیحی در سال ۱۳۹۹ برای واردات شکر ادامه پیدا کند.

*قانون خرید تضمینی محصولات کشاورزی در مجلس شورای اسلامی اصلاح و چغندرقند از فهرست کالاهای خرید تضمینی خارج و قیمت‌گذاری آن به بازار واگذار شود.

*لازم است سازمان حمایت از حقوق مصرف‌کننده و تولیدکننده به جای تعیین قیمت به مقابله با انحصار و ایجاد رقابت بپردازد.

*جهت رونق تولید قندوشکر و صنایع پایین دست آن باید موانع صادرات برداشته شده و صادرات کالاهای مزبور، تسهیل شود.

نمودار۲: مقایسهٔ رشد قیمت خرید تضمینی چغندر با تورم

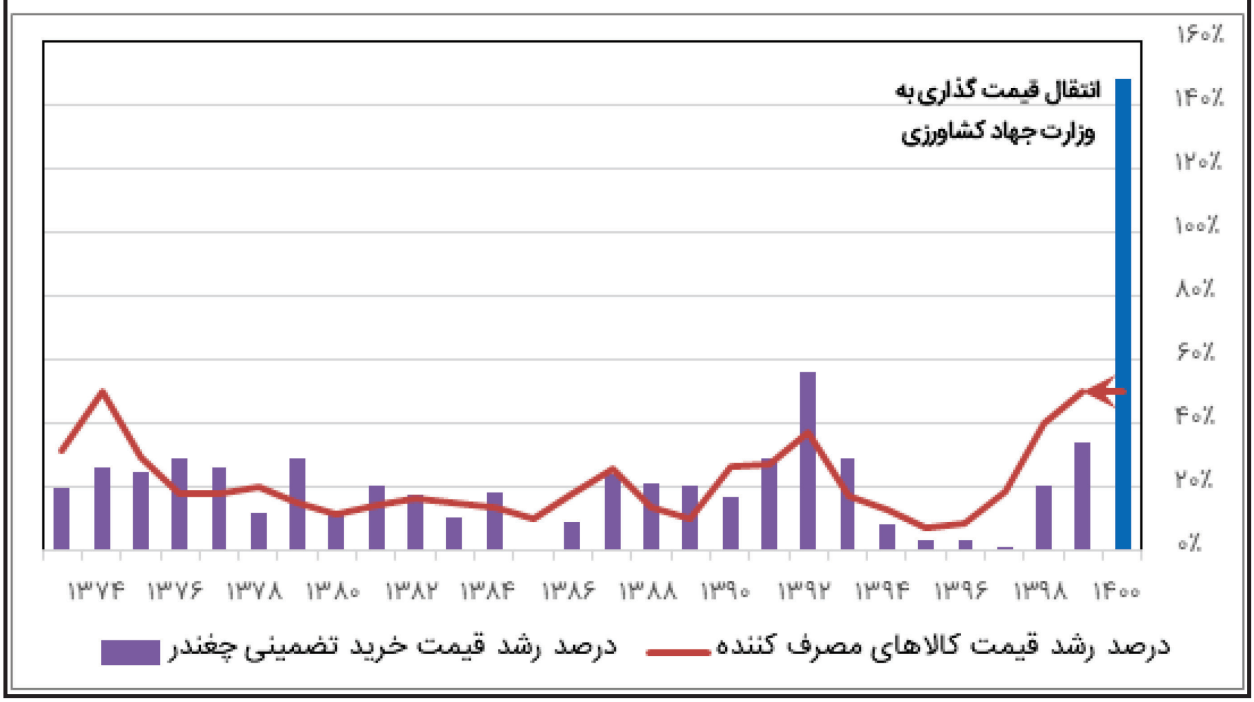

خودروسازی در گرداب

با وجود آنکه آزادسازی سهام در وثیقه شرکت‌های خودروسازی هم‌اکنون مهم‌ترین مانع در برابر خصوصی‌سازی سهام شرکت‌های ایران خودرو و سایپا است با این حال واگذاری سهام این شرکت‌ها با چالش‌های دیگری با عنوان قیمت‌گذاری دستوری نیز مواجه است.در شرایطی که در وثیقه بودن سهام شرکت‌های خودروسازی به مانع بزرگی بر سر خصوصی‌سازی در این صنعت تبدیل شده روز گذشته وزیر اقتصاد گفت: در هفته‌های آینده سهام وثیقه خودروسازها با سهام‌های سایر شرکت‌های دولتی که در نوبت واگذاری‌های فوری نیستند، جایگزین خواهد شد. با این کار امکان واگذاری سهام خودروسازان در روزهای آینده فراهم می‌شود.

سیدابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور در جریان بازدیدی که اسفند ماه پارسال از شرکت‌های خودروسازی داشت با صدور یک فرمان ۸ماده‌ای از وزیر صنعت خواست تا ظرف ۶ماه مقدمات واگذاری سهام این شرکت‌های خودروسازی به بخش خصوصی را فراهم کند. با وجود اینکه مهلت تعیین شده از سوی رئیس‌جمهور ۲ماه قبل به پایان رسید اما هنوز امکان واگذاری سهام شرکت‌های سایپا و ایران خودرو فراهم نیست. علت این است که بخشی از سهام دولت در این دو شرکت در وثیقه بانک‌هاست. در گذشته شرکت‌های خودروساز به‌دلیل مشکلات مالی بخشی از سهام خود را برای دریافت تسهیلات بانکی در وثیقه گذاشته‌اند، بنابر این تا زمانی که سهام وثیقه شده آزاد نشود امکان واگذاری سهام این دو شرکت وجود ندارد. هم‌اکنون ۵ درصداز سهام دولت در ایران خودرو و ۱۸ درصد در سایپا به‌طور کامل در وثیقه است؛ بنابراین ابتدا باید این وثیقه‌ها آزاد شود تا امکان واگذاری آن فراهم شود.

بر همین اساس ماه گذشته رئیس‌جمهور در نشست شورای عالی اصل ۴۴دستور داد، سهام شرکت‌هایی که در فهرست واگذاری هستند ظرف یک ماه از وثیقه خارج و آزاد شود تا امکان واگذاری سهام این شرکت‌ها فراهم شود. طبق مصوبه شورای عالی اصل ۱۴۴اگر این کار در این مدت انجام نشود وزارت اقتصاد مجاز است این سهام را از محل سایر سهام دولت جایگزین کند. با این دستور عملا مسیر واگذاری سهام شرکت‌های خودروسازی هموار شد. حالا یک ماه بعد از صدور این دستور آنطورکه وزیر اقتصاد در جریان سومین نشست بررسی نحوه واگذاری سهام خودروسازان اعلام کرد: ظرف هفته‌های آینده سهام وثیقه شرکت‌های ایران خودرو و سایپا آزاد خواهد شد و این به‌معنای فراهم شدن امکان واگذاری سهام این دو شرکت است.

آنطورکه وزیر اقتصاد در نشست هم‌اندیشی واگذاری سهام خودروسازان خبر داده است: در هفته‌های آینده سهام وثیقه خودروسازها با سهام‌های دیگر از سوی دولت که در نوبت واگذاری‌های فوری وجود ندارد، جایگزین خواهد شد. احسان خاندوزی افزود: با دستوری که به رئیس سازمان خصوصی‌سازی دادم طی هفته‌های آینده سهام وثیقه خودروسازها با سهام شرکت‌های دیگر دولتی که در نوبت واگذاری‌های فوری نیستند، جایگزین خواهد شد. او در مورد واگذاری سهام تودلی شرکت‌های خودروسازی نیز گفت: حل مساله سهام تودلی که گره در حوزه مدیریتی و مالکیتی صنعت خودرو ایجاد کرده باید در اولویت قرار بگیرد. براساس بررسی انجام شده امیدوارم ظرف هفته‌های آینده وزارت صنعت مدل نهایی پیشنهادی خود را قطعی کند و ورود به واگذاری سهام خودروسازها، یک ورود دوراندیشانه تخصصی و بلندمدت با دل نگرانی نسبت به سرنوشت این صنعت در آینده باشد.رئیس سازمان خصوصی‌سازی نیز درباره آزادسازی سهام وثیقه خودروسازان گفت: در شورای عالی اصل ۴۴ در ماه گذشته با دستوری که رئیس‌جمهوری ابلاغ کرده، مقرر شده سهام شرکت‌هایی که در فهرست واگذاری هستند آزاد شود. ظرف یک ماه باید این کار انجام شود و اگر این کار صورت نگیرد این اجازه به وزارت اقتصاد داده شده است که از محل سایر سهام موجود در فهرست واگذاری آنها جایگزین شوند. حسین قربان‌زاده ادامه داد: جلسات نهایی بین وزارت اقتصاد و وزارت صنعت تشکیل می‌شود و این وزارتخانه یک سند مشترک را به‌صورت شفاف اعلام می‌کند تا شاهد اقدام عملی برای واگذاری سهام شرکت‌های خودروسازی باشیم.

او در مورد واگذاری سهام شرکت‌های زیرمجموعه یا تودلی شرکت‌های خودروسازی نیز گفت: سهم دولت در ایران خودرو ۵ درصد و در سایپا ۱۷ درصد است که ملاک نیست بلکه باید نگاه جامع‌تری به این داشت و زیرمجموعه‌های کل این دو شرکت به‌نحوی واگذار شود که هم نقدینگی داخل شرکت بیاید و هم شرکت‌ها به بهره‌وری و کارایی برسند.با وجود آنکه آزادسازی سهام در وثیقه شرکت‌های خودروسازی هم‌اکنون مهم‌ترین مانع در برابر خصوصی‌سازی سهام شرکت‌های ایران خودرو و سایپا است با این حال واگذاری سهام این شرکت‌ها با چالش‌های دیگری با عنوان قیمت‌گذاری دستوری نیز مواجه است. به زعم کارشناسان و تأیید وزارت اقتصاد و سازمان خصوصی‌سازی تا زمانی که قیمت محصولات شرکت‌های خودروسازی به‌صورت دستوری تعیین می‌شود خریداران به خرید سهام این شرکت‌ها تمایل چندانی نخواهند داشت؛ زیرا قیمت‌گذاری یکی از عوامل اصلی زیان ده بودن شرکت‌های خودروسازی است و مالکانی که قصد خرید سهام این شرکت‌ها را دارند، تمایلی ندارند که یک شرکت زیان ده را خریداری کنند. طبق آخرین اطلاعات هم‌اکنون جمع کل زیان انباشته شرکت‌های خودروسازی از مرز ۱۵۰هزار میلیارد تومان فراتر رفته و بخش عمده آن ناشی از قیمت‌گذاری دستوری است.آنطور که وزیر اقتصاد دیروز اعلام کرد این موضوعی است که کارشناسان و مقام‌های مسئول درباره آن اتفاق نظر دارند و باید درباره آن چاره‌اندیشی کرد. وزیر اقتصاد در این باره توضیح داد: نکته مهم این است که همه بر لزوم تغییر در نظام قیمت‌گذاری‌های غلطی که در صنعت خودرو وجود داشت، تأکید دارند و حرکت به سمت شفافیت و رقابت و حذف دلالی‌ها و واسطه‌ها مورد توجه است.

یک زنجیره فاسد از صنایع

نهاده‌های دامی همواره مشمول قیمت‌گذاری دستوری بوده‌اند اما قبل از اختصاص ارز ۴۲۰۰ تومانی در سال ۱۳۹۷ شرایط بازار نهاده‌ها نسبتاً بهتر بود. برای مثال در سال ۱۳۹۶ قیمت تعیین شده برای جو، ۱۲۰۰ تومان تعیین شده بود؛ در حالی که واردکننده همان نهاده را با قیمت ۹۲۰ تا ۹۳۰ تومان عرضه می‌کرد. لذا قیمت دستوری عملاً نبود و قیمت بازار کمتر از قیمت مصوب بود. بعد از تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی مشکلات و آفاتی در امر واردات نهاده‌ها رخ داد؛ اما همچنان رقابت واردکننده تجار و واسطه‌ها در تأمین و توزیع نهاده‌ها موجب می‌شد دامداران و مرغداران نهاده‌ها را به قیمت نسبتاً مناسب‌تری خریداری کنند. اما در اوایل سال ۱۳۹۹، برای نظارت بیشتر بر نهاده‌های یارانه‌ای سامانه بازارگاه راه‌اندازی شد تا همه نهاده‌هایی که با ارز ترجیحی وارد می‌شوند. در این سامانه عرضه و بین دامداری‌ها و مرغداری‌ها توزیع شوند. این سامانه در واقع نقطه عطفی جهت نظارت دولت محسوب می‌شد که با هدف جلوگیری از فساد راه‌اندازی شده بود. اما در عمل این سامانه مساله را حل نکرد، بلکه مشکلات دامداران و مرغداری‌ها را پیچیده‌تر نیز کرد تاجایی که اثرات سوء آن در اوایل سال ۱۴۰۰، زمانی که دامداران از کمبود نهاده‌های یارانه‌ای و وجود بازار سیاه به ستوه آمده بودند. نمایان شد.

دامداران کوچکی که مجوز رسمی ندارند. اصولاً به سامانه بازارگاه دسترسی ندارند لذا مجبور خواهند بود نهاده مورد نیاز خود را از بازار سیاه تأمین کنند. دامداران بزرگ هم معمولاً ۷۰ تا ۷۵ درصد از نهاده‌های وارداتی خود را از سامانه بازارگاه و ۲۵ تا ۳۰ درصد آن را از بازار سیاه تأمین می‌کنند این در حالی است که هیچ نهاده‌ای با ارز آزاد وارد کشور نمی‌شود و هر چه هست نهاده با ارز ۴۲۰۰ تومانی است. چراکه گرچه قیمت نهاده در بازار سیاه بالا است، اما باز هم به اندازه قیمت نهاده با ارز آزاد نیست. مثلاً قیمت هر کیلوگرم جو در اوایل سال ۱۴۰۰ در بازار سیاه ۶ هزار تومان و قیمت ارزی هر تن جو ۲۶۰ دلار بود. با هزینه‌های حمل و نقل و گمرک قیمت جو با ارز آزاد به بیشتر از ۱۰ هزار تومان در کیلو می‌رسید؛ لذا فرض واردات نهاده با ارز آزاد اصولاً باطل است و هر آنچه نهاده در بازار آزد به فروش میرسد. ناشی از نشت نهاده ۴۲۰۰ تومانی است.قیمت‌گذاری دستوری موجب شده نقش بخش خصوصی به عنوان بازیگر اصلی در واردات نهاده‌های دامی بسیار کمرنگ شده و این نقش به بخش دولتی واگذار شود. در واقع سهم بخش دولتی در واردات نهاده‌های دامی در سه سال اخیر افزایش یافته است به گونه‌ای که در ابتدای سال ۱۳۹۷ سهم شرکت دولتی پشتیبانی امور دام در واردات نهاده دام و طیور کمتر از ۵ درصد بود در حالی که. آن در سال ۱۴۰۰ به بالاتر از ۵۰ درصد رسیده است. سهم در واقع سال ۱۳۹۸، حدود ۴۰۰ شرکت خصوصی برای واردات نهاده دام ثبت سفارش داشتند. در سال ۱۳۹۹ این تعداد به ۱۵۵ شرکت رسید و در سال ۱۴۰۰ تعداد شرکتها کمتر شده است. بنابراین بخش دولتی به بازیگر اصلی در واردات نهاده‌ها تبدیل شده است.

فساد در سیستم ترخیص و توزیع

واردکننده نهاده دام برای ترخیص از گمرک به گواهی عرضه در سامانه بازارگاه نیاز دارد. اما باوجود ارتباطات قوی و پشت پرده این احتمال وجود دارد که شخص یا شرکتی نهاده یارانه‌ای را وارد سامانه بازارگاه نکرده و به صورت مستقیم به بازار سیاه نهاده ببرد.

پروانه‌های صوری

برای دریافت سهمیه از سامانه بازارگاه انگیزه ایجاد پروانه‌های دامداری یا مرغداری صوری به وجود می‌آید. مجوزهای دامداری و مرغداری توسط سازمان جهاد کشاورزی اعطا می‌شود و پدیده امضاهای طلایی برای گرفتن نهاده سهمیه‌ای پررنگ است و هرچه سطح ارتباطات بالاتر باشد. دسترسی به نهاده یارانه‌ای بیشتر و آسان‌تر خواهد بود. به‌طوری که سازمان‌های کاملاً بی‌ربط برای دامداری‌های تحت پوشش خود مجوز دریافت نهاده دام یارانه‌ای دریافت کرده‌اند.

اختصاص سهمیه در سامانه بازارگاه با تأخیر

مرغدار در روزهای اول جوجه‌ریزی مجبور است نهاده را از بازار سیاه خریداری کند؛ زیرا سهمیه نهاده دولتی در سامانه بازارگاه آماده

تحویل نشده است. بعد از دریافت سهمیه دولتی در انتهای دوره جوجه‌ریزی مقداری از سهمیه اضافی می‌ماند و آن را در بازار سیاه نهاده می‌فروشد.

همه افراد فعال در این صنعت از واردکننده نهاده تا دامدار و شرکتهای لبنیاتی خواستار حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی هستند. اما حذف آن باید به صورت تدریجی و پلکانی باشد. اگر حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی به صورت ناگهانی صورت گیرد. واردکنندگان نهاده با کمبود نقدینگی روبرو خواهند شد چرا که نقدینگی مورد نیاز برای واردات نهاده پس از حذف ارز ترجیحی شش برابر خواهد شد و واردکننده این حجم از نقدینگی را در اختیار ندارد. بنابراین واردات نهاده در کوتاه‌مدت کاهش پیدا خواهد کرد و متعاقباً قیمت نهاده دام افزایش یافته و به قیمت شیر و گوشت و تخم مرغ سرریز خواهد کرد. لذا به منظور تامین نقدینگی مورد نیاز برای واردات نهاده باید افزایش قیمت فروش داخل و افزایش نرخ ارز ترجیحی به صورت همزمان اجرایی شود.

با حذف ارز ترجیحی رانت ناشی از آن نیز حذف خواهد شد و قیمت تولید محصولات پروتئینی و لبنیات شفاف می‌شود. همچنین با از بین رفتن ارز ترجیحی بازار سیاه نهاده‌های دام و طیور نیز از بین خواهد رفت و در نتیجه. تولیدکنندگان بزرگ از مصائب نهاده دو نرخی رها شده و بر تولید متمرکز خواهند شد و تولیدکنندگان خُرد که تا پیش از این عملا به نهاده دولتی دسترسی نداشته و تولید آنها به‌شدت کاهش یافته بود قادر خواهند شد به عرضه محصولات پروتیینی و دامی بپردازند و اینچنین عرضه محصولات مذکور افزایش خواهد یافت. علاوه بر این، حذف رانت از بازار نهاده‌ها فعالیت دلالان و واسطه‌ها را از حالت مخرب به مفید و سازنده تغییر خواهد داد و با تأمین بخشی از نقدینگی مورد نیاز صنعت دام و طیور و نهاده‌ها به رونق تولید کمک خواهد کرد.صنعتهمزمان با حذف ارز ترجیحی باید منابع حاصل از حذف ارز ترجیحی به صورت نقدی در اختیار خانوارهای کم درآمد قرار گیرد. با حذف ارز ترجیحی و اختصاص مستقیم و نقدی آن به خانوارهای پایین درآمدی می‌توان ترتیبی اتخاذ کرد که دسترسی این دهک‌ها به محصولات لبنی و پروتئینی بهبود یابد. البته حمایت کارآمد از دهک‌های پایین درآمدی مستلزم آن است که این خانوارها شناسایی شوند. از این‌رو لازم است فرد یا خانوار متقاضی دریافت حمایت پیش گفته موافقت کامل خود را جهت بررسی حساب‌های شخصی خود و اعضای خانواده‌اش اعلام و تأیید نماید.

قیمت‌گذاری دستوری فولاد را هم ذوب کرد

پس از آنکه دولت با هدف جلوگیری از رشد قیمت‌ها و به دلیل افزایش نرخ ارز اقدام به دخالت در بازار و اعمال قیمت‌گذاری دستوری و اتخاذ برخی سیاست‌ها مانند جلوگیری از صادرات نمود همان‌گونه که پیش بینی‌های به عمل آمده مبتنی بر طبق تجربه‌های گذشته تصریح داشتند هیچ اتفاق مثبتی رخ نداد. این سیاست‌ها نه تنها جلوی افزایش قیمت‌ها را نگرفت. بلکه مسبب پرش‌های قیمتی متعددی نیز شد. در اواخر سال ۹۶ قیمت میلگرد ۳۵۰۰ تومان بود. در حالی که این قیمت در شهریور ۱۴۰۰ به حدود ۱۵۷۰۰ تومان رسیده است. همین مثال برای شکست پروژه قیمت‌گذاری دستوری به منظور جلوگیری از قیمت‌ها کافیست تا به ناکفایتی این سیستم پی ببریم سیاست قیمت‌گذاری که در خصوص جلوگیری از پرش‌های قیمتی اعمال شده قیمت تمام شده به‌علاوه مقداری سود است که تمامی کارشناسان صنعت فولاد اتفاق نظر دارند این شیوه تاثیری بر رفع کمبودهای داخلی نخواهد گذاشت.

برای ارائه شواهدی در خصوص ایجاد کمبودها در حالتی که قیمت‌گذاری دستوری اعمال گردد با تحلیل زنجیره فولاد شروع می کنیم. در ابتدای زنجیره ورق اسلب وجود دارد. ورق اسلب فولادی تبدیل به ورق گرم فولادی می‌شود و سپس ورق گرم به ورق سرد تبدیل می‌شود و نهایتا ورق سرد به ورق گالوانیزه تبدیل می‌شود. در کشور ما مازاد ورق گالوانیزه وجود دارد و در شهریور ۱۴۰۰ حدود دو برابر نیاز داخلی تولید اتفاق میافتد. اما نکته تعجب برانگیزتر قیمت محصولات این زنجیره است. قیمت ورق گالوانیزه در بازار ۳۲۰۰۰ تومان و قیمت ورق گرم ۳۱۰۰۰ تومان است. به دلیل تقاضای زیاد و عرضه کم، قیمت ورق سرد بالاتر است و حدود ۳۴۰۰۰ تومان. یعنی محصولی که یک پله فرآوری می‌شود باید با قیمت کمتری در بازار از محصول قبلی خود فروخته شود و این حاصل قیمت‌گذاری دستوری است که دولت در دستور کار قرار داده است.ریشه این مشکلات را باید در دولت‌های قبل جست‌وجو کرد چرا که پیشتر لایه‌های مختلف سیاسی در این کارخانه‌ها شکل گرفت و ظرفیت زیادی در این محصولات ایجاد شد. به‌طور مثال در پیک مصرف تقاضای میلگرد در کشور حدود ۱۰ میلیون تن و در حالت عادی میزان نیاز داخل کشور به میلگرد حدود ۷ الی ۷.۵ میلیون تن بود. اما برای مقاطع طویل که نهایتا ۱۰ میلیون تن مصرف داخلی داریم حدود ۳۰ میلیون تن ظرفیت ایجاد شد. در پروفیل که وضعیت به مراتب بدتر است و حدود ۲ میلیون تن میزان مصرف داخلی کشور است و حدود ۲۰ میلیون تن مجوز گرفته شده و کارخانه احداث کرده ند. اینها گوشه‌ای از سیاست‌های سالیان پیش است که آثار خود را هم‌اکنون نشان می‌دهد. وقتی ظرفیت ایجاد شده مازاد وجود دارد. همیشه صنایع پایین دستی از وزارتخانه، تقاضای مواد اولیه دارند و به طبع آن وزارتخانه‌ها درصدد روش‌های دستوری برای حل این مشکل خواهند بود. مشکل بعدی قیمت‌گذاری دستوری در نحوه تولید خودش را نشان می‌دهد نرخ دستوری و بدون پیروی از بازار حامل‌های انرژی، سبب شده است گاز و برق را با قیمتی کمتر از قیمت تعادلی دریافت کنند و دولت در ازای این کار شرکت‌ها را موظف به استخدام نیروی کار در حدود سه برابر ظرفیت مورد نیاز می‌کند. این در حالی است که فولاد جزو صنایع انرژی‌بر و سرمایه‌بر تلقی می‌شود و تحمیل نیروی کار بیش از نیاز سبب افزایش هزینه‌های این شرکت‌ها می‌شود.

جدول ۱- صادرات فولاد جهان در سال ۲۰۱۹

نام کشور	درصد صادرات از کل مصرف جهان
چین	۵۱.۳
[illegible]	۷.۶
[illegible]	۳.۳
اتحادیه اروپا	۹
کشورهای اروپایی خارج از اتحادیه	۱۰.۱
ژاپن	۳.۶
[illegible]	۵.۷
کشورهای آمریکایی جز هند	۹.۹

اما مهم‌ترین مشکل ایجاد شده رانت و لابی گری است که منافع آن برحسب اعمال قیمت‌گذاری دستوری، به دلالان می‌رسد. در چند سال اخیر همواره کسانی که از رانت اطلاعاتی افزایشهای قیمتی مطلع بوده یا با لابی گری از سهمیه‌های مختلف استفاده می کنند سودهای هنگفتی برده و از طرفی بسیاری کارخانجاتی

که فراورده‌های فولادی جزئی از نهاده‌های آنهاست و از رانت و لابی بهره نمی‌برند دچار ضررهای شدیدی شده‌اند. متاسفانه قیمت‌گذاری دستوری بستر فسادهای سیستمی را فراهم کرده و تاثیر قیمت‌گذاری بر اساس مکانیزم بازار را در از بین رفتن رانت‌های اطلاعاتی نمی‌توان کتمان کرد.

راهکارها

در گام اول مهم‌ترین اقدام تفکیک سیاست‌های تعبیه شده در بخش فولاد تخت از طویل است. همانطور که اشاره شد. مکانیزم عرضه و تقاضا در این دو بخش با یکدیگر متفاوت بوده و نباید با یک دید به رفع مشکل این دو بخش نگاه کرد. در مقاطع طویل همان گونه که مطرح شد مکانیزم بازار به سبب مازاد عرضه سبب تعادل بازار خواهد شد و تنها اقدام مهم دولت دخالت نکردن در بازار و عرضه محصولات در بورس کالا بدون شروط محدودکننده برای تولیدکنندگان و خریداران است. این امر سبب به تعادل رسیدن بازار خواهد شد. سپردن مقاطع طویل به بازار ممکن است این نگرانی را ایجاد کند که کارخانجات با انگیزه صادرات بیشتر سبب کمبود این مقاطع در بازار داخل شوند، اما از آنجا که که سهم ما از بازار جهانی مشخص است و با توجه به رقبایی که وجود دارند کشور ما نهایتا قادر است سهم خود از بازار جهانی را ۱ الی ۲ درصد افزایش دهد و توانایی صادرات بیشتر از این وجود ندارد لذا مکانیزم بازار درست عمل خواهد کرد و تقاضای داخل بدون پاسخ نخواهد ماند.

اما در خصوص مقاطع تخت که مشکل اصلی صنعت نیز می‌باشد. راهکارهای پیشنهادی به دو سطح کوتاه‌مدت و بلندمدت طبقه‌بندی می‌شود راهکارهای کوتاه‌مدت راهحل بهینه حل مشکلات نیست اما مانند مسکنی عمل می کند که به شرط اقدامات ممتد دیگر به موازات این راهکار می‌تواند اثر خود را در میان مدت نشان دهد. راهکار کوتاه‌مدت، نظام توزیع مناسب است. برحسب سابقه تاریخی شرکت فولاد مبارکه به عنوان بزرگ‌ترین شرکت تولیدکننده فولاد. برای ظرفیت سنجی اقدام می‌کرد و بر اساس نیاز و با توجه به عملکرد شرکت‌هایی که نهاده‌های تولید آنها فراورده‌های فولادی است. سهمیه‌ای به آنها تخصیص داده می‌شد. کشف قیمت این محصولات نیز با عرضه بیست درصد محصولات به بورس کالا انجام شده و بر اساس آن قیمت فروش به شرکت‌های سهمیه گیر مشخص می‌شد. سپس فرایند مچینگ صورت می‌گرفت. از سال ۱۳۹۷ به دلیل ایرادهای مبنی بر عدم نظارت دولت بر عرضه محصولات، فرایند مچینگ حذف شد و وزارتخانه سهم شرکت‌ها را مشخص می‌کند و خریداری در بورس کالا به صورت عرضه اختصاصی یا عرضه عمومی صورت می‌گیرد.

ایراد این مدل این است که این بازار سهمیه با کارشناسی دقیق صورت نگرفته و سهمیه‌ها پایش نشده‌اند. لذا بازار سیاهی با حجم انبوهی از رانت تشکیل شده است. از این رو بهتر است جهت رفع این مشکل در کوتاه‌مدت فرایند مچینگ مجددا اعمال گردد. البته این بهترین پاسخ در کوتاه‌مدت است و چنانچه برنامه‌های دیگری به موازات طرح شکل گیرد علی القاعده انتظار داریم در چند سال آینده این مشکل مرتفع شود و عرضه اختصاصی از بین برود. به‌طور کلی فرایند مچینگ در کوتاه‌مدت با اولویت‌بندی میان کارخانجات مختلف راهکار کوتاه‌مدت است. تولیدکنندگان ورق سرد. صنعت خودرو و لوازم خانگی در رده نخست اولویت مچینگ ورق گرم قرار می‌گیرند. بقیه صنایع در عرضه عمومی نیاز خود را برطرف می‌کنند. دقت شود که این دخالت در قیمت‌گذاری بازار اتفاق نمی‌افتد و در کوتاه‌مدت هم از طریق فرایند بورس کالا و بدون دخالت دولت انجام خواهد شد. تنها در کوتاه‌مدت تخصیص کارشناسانه سهمیه‌ها به منظور رفع مشکلات صنایع مختلف باید صورت گیرد.

راهکار اصلی بلندمدت در مقاطع تخت افزایش ظرفیت‌هاست. به موازات افزایش ظرفیت‌ها باید حذف تدریجی سهمیه‌ها صورت گیرد و این سیاست نباید بصورت دفعی اتفاق افتد و وجود شیبی ملایم در اجرای آن ضروری است. در حوزه ظرفیت‌سازی با راه‌اندازی فولاد گل گهر تا حدودی این مشکل در سال‌های آینده حل می‌شود و به‌علاوه به تدریج با حذف سهمیه‌ها مکانیزم بورس کالا تماما می‌تواند بازار فولاد را مدیریت کند کما اینکه در حال حاضر هم شرکت‌های فولادی بیشتر تولیدات خود را در آن عرضه می‌کنند جدول ۶ میزان تولید و میزان عرضه به بورس را برای سه تولیدکننده اصلی فولاد در ۶ ماهه نخست سال ۱۴۰۰ نشان می‌دهد.

همانطور که مشخص است در ۶ ماهه نخست تمامی شرکت‌ها دست‌کم ۶۰ درصد تولیدات خود را در بورس کالا به فروش رساندند و برای دوره یکماهه شهریور ماه نیز ذوب‌آهن اصفهان حدود ۶۰ درصد فولاد مبارکه اصفهان حدود ۶۳ درصد و فولاد خوزستان حدود ۳۱ درصد از این مکانیزم بهره برده‌اند. لذا می‌توان ادعا کرد که سپردن تمام محصولات فولادی به بورس کالا در بلندمدت به هیچ عنوان دور از دسترس نیست.راهکار بعدی اصلاح قیمت برق و گاز است. همانطور که در گزارش‌های پیشین حذف قیمت‌گذاری دستوری نیز به کرات تکرار شده که اصلاح قاعده قیمت‌گذاری انرژی مهم‌ترین رکن حذف قیمت‌گذاری دستوری است. در صنعت فولاد نیز باید این اصلاح صورت پذیرد. نمودار ۴ اطلاعات مصرف انرژی کارگاه‌های صنعتی با بیشتر از ده نفر کارگر و شدت مصرف انرژی در صنایع مختلف که در ادامه آمده‌اند نشان می‌دهند که کدام صنایع بیشتر از میانگین صنعت به‌طور سرانه انرژی مصرف می‌کنند و کدام صنایع پایین‌تر از میانگین هستند. همانطور که مشخص است بیشترین استفاده از انرژی در صنایع در تولید صنایع تولید زغال کک و فلزات اساسی است. پس اصلاح قیمت انرژی دریافتی در فولاد به مراتب اهمیت بیشتری نیز پیدا می‌کند.

اما به موازات این اقدامات بهبود سرمایه‌گذاری به یک بازار مالی با منابع کافی نیاز دارد. تا زمانی که نرخ بهره به صورت دستوری پایین‌تر از نرخ تعادلی آن نگه داشته شود منابع مالی به اندازه کافی تامین نمی‌شوند. در نتیجه، بهبود سرمایه‌گذاری در بلندمدت وابسته به سیاست‌های اصلاحی در مورد نرخ بهره است. در غیر این صورت، گرچه کارگاه‌های صنعتی به سوی سرمایه‌گذاری بیشتر روی سرمایه‌های با انرژی بری پایین جهت‌گیری کرده‌اند. ولی در عمل به علت محدودیت بازار مالی قادر به سرمایه‌گذاری بیشتر نخواهند بود. در نتیجه سیاست‌گذار با این مساله روبه‌رو است که چگونه نرخ بهره تا نرخ تعادلی آن افزایش پیدا کند و در عین حال، هزینه‌های احتمالی این اصلاح کمینه شود.

هزینه وام از دو جزو تشکیل شده است. جزو اول نرخ بهره بانکی و جزو دوم هزینه دسترسی به وام است. اگر نرخ بهره به صورت دستوری پایینتر از نرخ بهره تعادلی تعیین شود. گرچه جزو اول کاهش یافته ولی جزو دوم افزایش پیدا کرده است. در این صورت به علت ایجاد مازاد تقاضای وام یا) کسری عرضه (وام در عمل سهمیه‌بندی وام روی می‌دهد. نتیجه اینکه برای برخی شرکت‌های فولادی دسترسی به وام ممکن نیست. در این صورت برای این صنایع هزینه دسترسی به وام بی‌نهایت است. در نتیجه اعمال نرخ بهره دستوری نه تنها به سرمایه‌گذاری بیشتر در این صنایع کمک نمی‌کند بلکه در عمل آنها را از دسترسی به وام

جدول ۳: ظرفیت‌ها و میزان نیاز تولیدکنندگان (اسمی) تولیدکنندگان فولاد ایران

(واحد: میلیون تن)	کنسانتره	گندله	آهن اسفنجی	بیلت و بلوم	اسلب	مقاطع طویل
ظرفیت با احتساب فعال	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
تولید ۱۳۹۸	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ضریب بهره‌برداری	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
میزان نیاز کشور	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
میزان کسری/مازاد	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

* مبنای جدول فوق بر اساس اطلاعات سال ۹۸ می‌باشد.
* [illegible]

جدول ۴: ظرفیت‌های کنونی و آتی صنعت فولاد

(واحد: میلیون تن)	سنگ آهن	کنسانتره	گندله	آهن اسفنجی	فولاد میانی
ظرفیت اسمی ۱۴۰۴	۱۴۰	۸۰	۷۴	۵۳	۵۵
تولید واقعی ۱۳۹۸	۹۵	۴۷٫۵	۴۱٫۵	۲۸	۲۷٫۲
پیش بینی تولید ۹۹	۱۱۰	۶۴	۵۶	۴۰	۳۸
طرحهای قابل تحقق تا افق ۱۴۰۴	۱۴۲	۳۳٫۲	۲۰٫۳	۹٫۱	۱۸٫۶
مازاد/کسری ظرفیت در ۱۴۰۴	−۴۲	۱٫۳	−۲٫۵	−۸٫۷	−۰٫۳

محروم می‌نماید.بدون دخالت دولت در تعیین نرخ بهره تقاطع منحنی عرضه و تقاضا در نقطه E تعادل مشخص‌کننده مقدار مبادله شده و نرخ بهره تعادلی است. در این نقطه نه مازاد تقاضا و نه مازاد عرضه وجود دارد. اگر دولت نرخ بهره را به صورت دستوری پایین‌تر از نرخ بهره تعادلی قرار دهد تقاضای وام افزایش می‌یابد اما چون منابع محدود می‌شود عرضه وام کاهش می‌یابد و نتیجه ایجاد تقاضای پاسخ داده نشده در بازار مالی است. در این حالت، پاره خط AD نشان‌دهنده مازاد تقاضای ایجاد شده است. از سوی دیگر مبادله در بازار سیاه در نرخ بهره بالاتری نسبت به نرخ بهره تعادلی صورت خواهد گرفت. این وضعیت در عمل به سازوکارهایی مثل سهمیه‌بندی وام و با تشکیل بازار سیاه (مانند فروش وام با نرخهای بالاتر منجر می‌شود. از دیگر امکان‌های تخصیص وام ممکن است فعال شدن سازوکارهای رانت‌جویی در کنار قدرت چانه‌زنی بنگاه‌ها در گرفتن وام باشد.

در این شرایط گرچه نرخ بهره بانکی کمتر از نرخ بهره تعادلی است اما در عمل هزینه دسترسی به وام بالا رفته است. بنگاهی که در سهمیه‌بندی وام نگرفته است. در صورت مبادله آزاد در بازار در نرخ بهره‌ای بالاتر از نرخ بهره تعادلی امکان مبادله دارد. پاره خط BC تفاوت نرخ بهره در این مبادله با نرخ بهره تعادلی را نشان می‌دهد. هر چه نرخ بهره دستوری پایین‌تر از نرخ بهره تعادلی باشد. هزینه دسترسی به وام افزایش یافته و در مجموع نیز هزینه وام نسبت به حالت تعادلی افزایش می‌یابد. در صورتی که امکان مبادله مجدد وام وجود نداشته باشد. بنگاه‌هایی که در سهمیه‌بندی از وام بهره مند نشده‌اند عملا با هزینه دسترسی بی‌نهایت و در نتیجه هزینه بی‌نهایت اخذ وام مواجه خواهند بود.

اقتصاد مجموعه به هم پیوسته‌ای از بازارها است و اصلاحات اقتصادی باید با توجه به تعادل توامان این بازارها صورت بگیرد. به همین منظور در کنار اصلاح قیمت در بازار کالاها و خدمات اصلاح قیمت حامل‌های انرژی) اصلاحات در بازار سرمایه و بازار کار و اصلاح نرخ ارز نیز ضروری است. در مورد اصلاحات در بازار مالی با توجه به توضیحات ذکر شده افزایش سرمایه‌گذاری در صنایع نیازمند این است که در کنار اصلاح نرخ بهره، هزینه دسترسی به وام نیز کاهش یابد. هزینه دسترسی به وام در بازار مالی داخلی در صورتی که نرخ بهره از تعادل عرضه و تقاضا تعیین شود. به حداقل می‌رسد، اما هزینه دسترسی شامل هزینه دسترسی به انواع وام‌های خارجی نیز می‌شود. در نتیجه در جهت تسهیل سرمایه‌گذاری صنعتی اقداماتی نظیر رفع موانع در جهت تعامل با شبکه بانکی خارج از کشور و تسهیل شرایط بنگاه‌های اقتصادی موثر است. رفع نرخ بهره دستوری از طریق ایجاد تعادل در بازار مالی هزینه دسترسی به وام را در شبکه بانکی داخلی به حداقل می‌رساند و رفع موانع در جهت تعامل با شبکه بانکی خارج از کشور هزینه دسترسی به وام‌های خارجی را کاهش می‌دهد. در نتیجه اصلاح قیمت حامل‌های انرژی، تنها در صورتی در بلندمدت به بهبود وضع صنایع منجر می‌شود که نرخ بهره و نرخ ارز اصلاح شود و زمینه برای دسترسی به تکنولوژی‌های جدید و جذب سرمایه‌های خارجی مهیا شود.

نمودار ۱: پیش‌بینی رشد سنگ آهن ایران تا سال ۱۴۰۴

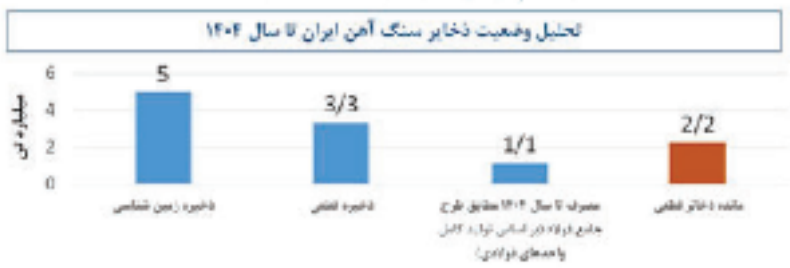

جدول ۵: تکنولوژی استفاده شده، انرژی عمده مصرفی، محصولات و سهم انرژی از تولید سه تولید کننده اصلی فولاد (مأخذ: مرکز پژوهش‌های مجلس ۱۳۹۸)

ردیف	شرح	انرژی عمده مصرفی	تکنولوژی	محصولات	سهم انرژی از هزینه‌های تولید (٪)
۱	فولاد مبارکه	گاز طبیعی / برق	احیا مستقیم	شمش / ورق	۹/۸
۲	فولاد خوزستان	گاز طبیعی / برق	احیا مستقیم	شمش	۸/۲
۳	ذوب آهن	برق	کوره بلند	شمش / میلگرد/تیرآهن	۳/۱

انتخاب سردبیر

راز و رمز قحطی با بودن دریایی از پول

ساعت ۲۴ - چند روز پیش بود که بانک مرکزی اعلام کرد تسهیلات پرداختی بانک‌ها در ۷ماه منتهی به ابان امسال مبلغ ۲۳۳۱ هزار میلیارد تومان بوده است که در مقایسه با دوره مشابه سال قبل مبلغ ۷۴۸ هزار میلیارد تومان یا معادل ۴۷,۲ درصد افزایش داشته است. به رغم انتشار خبرهایی از این دست و خبرهایی که دولت از توزیع منابع تبصره‌های بودجه می‌دهد خبرهای پرشماری منتشر می‌شود و مدیران بنگاه‌های اقتصادی اعلام می‌کنند نقدینگی ندارند و بانک‌ها نیز می‌گویند بیشتر از این رقم اعلام شده نمی‌توانسته‌اند وام واعتبار بدهند.

این درحالی است که هرروز خبرهایی هم می‌شنویم که نقدینگی و پایه پولی با شتاب در حال رشدهای بالا هستند . به عبارت ساده‌تر ماشین چاپ پول به شکل‌های پیدا و پنهان در حال فعالیت پرشتاب هست و این یک معما شده و شهروندان و فعالان اقتصادی و سیاستمداران می‌پرسند چگونه است که هم پول فراوان در بازار هست و هم بنگاه‌ها گلایه دارند که پول نیست.

داستان پیچیده نیست و برای جواب دادن به این پرسش باید چند نکته را در کانون توجه قراردهیم که به آنها اشاره می‌شود:

۱- درحالی که نرخ بهره وام‌های بانکی به گیرندگان منابع بانکی به ویژه شرکت‌ها و بنگاه‌ها در بدترین حالت ۲۵ درصد ونرخ تورم رسمی نزدیک ۴۱ درصد است چرا مالکان کارخانه یا مدیران کارخانه یا بنگاه اقتصادی و از همه مهم‌تر دولت همه نیرویشان را برای دریافت وام نگذارند. یکی از این کوشش‌ها هم گفت‌وگوی روزانه با رسانه‌ها درباره بی‌پولی در کشور و خسیس بودن بانک‌ها است.

۲- بانک مرکزی نیز در ارائه آمارهای پرداخت تسهیلات یک ترفند کهنه را سال‌هاست به کار می‌گیرد و درباره وام‌ها و اعتبارات به‌طور دقیق توضیح نمی‌دهد. علی طیب‌نیا وزیر اقتصاد دولت اول روحانی شاید از صادق‌ترین مدیران ارشد دولت‌ها بود که یک با ربا صراحت گفت: «برآوردها نشان می‌دهد چیزی حدود ۷۰درصد تسهیلاتی که سیستم بانکی ارائه می‌کند از جنس استمهال است.» به عبارت دیگر بانک مرکزی هنگامی که می‌گوید در ۷ماه منتهی به پایان مهر ۱۴۰۱ رقمی برابر با ۲۳۳۱ هزار میلیارد تومان تسهیلات پرداخته باید توجه کرد بخش اصلی این وام‌ها استمهال بدهی‌های قبلی است. به این ترتیب در حالی که آمارها نشان می‌دهد پول هست اما پشت پرده نشان می‌دهد پولی در کار نیست.

۳- واقعیت تلخ این است که نهاد دولت و شرکت‌های تابعه دولتی خود را به عمد به بیماری پول‌خوارگی مفت و آسان زده و از تفاوت نرخ بهره بانکی که خود تعیین می‌کنند و نرخ تورم بیشترین سود را می‌برند. در ماه‌های تازه سپری شده تصمیم‌های پولی و مالی دولت گونه‌ای اجرا شده که منابع بانک‌ها را زیر تیغ قرارداده است. انتشار حدود ۱۰۵هزار میلیارد تومان و فروش ۸۰هزار میلیارد تومان اوراق از ابتدای سال تا پایان آبان‌ماه طبق گزارش سازمان بورس و خزانه که ارزش مانده این اوراق دولتی را در بورس به ۴۳۷هزار میلیارد تومان رسانده است از حجم انبوه این اوراق حکایت دارد که منابع در دسترس بخش غیردولتی را محدود می‌کند. گزارش مدیریت بدهی‌های عمومی خزانه نیز نشان می‌دهد در پایان خرداد ۱۴۰۱ بدهی‌های دولت به رقم ۱۳۷۶هزار میلیارد تومان و بدهی‌های شرکت‌های دولتی به رقم ۱۴۵۱هزار میلیارد تومان رسیده است؛ یعنی جمع بدهی‌های دولت ۲۸۲۷هزار میلیارد تومان شده که حدود ۴۰درصد تولید ناخالص داخلی است.

نکته – با توجه به سه نکته دربالا نگاشته شده می‌توان به این چیستان جواب داد که چرا هم پول هست؛ هم پول نیست.

رئیس اتاق تهران تحلیل کرد:

کارشناسانه درباره تجارت خارجی تاسف بار ایران

ساعت ۲۴ – مسعود خوانساری رئیس اتاق بازرگانی تهران و نایب‌رئیس اتاق ایران همچنان کارشناسانه و شجاعانه مسائل روز ایران را رصد می‌کند و بدون لکنت زبان دردها را نشان می‌دهد و راه‌حل‌ها را نیز آشکار می‌کند . اودرتازه‌ترین نوشته‌اش تاکید کرده است تجارت ایران که زودبازده‌ترین بخش اقتصاد است و می‌تواند بسیاری از تنگناها را برطرف کند به دلیل حل نشدن پرونده هسته‌ای و نیز شبهه ارسال پهپادهای ایرانی برای ارتش روسیه که در جنگ با اوکراین استفاده کند ونیز تمدید تحریم‌ها اقتصاد ایران به شرایط و روزهای تاسف باری رسیده است . خوانساری نوشته است: تحریم، ریسک تجارت را هم برای فعالان اقتصادی در داخل و هم شرکای خارجی بسیار بالا برده و ناآرامی‌ها و اعتراضات در داخل علاوه بر تشدید فضای نااطمینانی، به نوعی اعتبار صادرکنندگان و واردکنندگان ما در بازارهای جهانی را تحت‌الشعاع قرار داده است. همچنین کاهش قابل‌توجه وزنی صادرات و واردات کشور در سال جاری در مقایسه با آمار مشابه سال گذشته، این نکته را گوشزد می‌کند که رشد ۱۰درصدی تجارت که سهم واردات در آن بسیار بیش از صادرات است، قاعدتا بیشتر نتیجه افزایش قیمت کالاها در بازارهای جهانی بر اثر جنگ روسیه و اوکراین و بازار انرژی بوده است. رشد اقتصاد پایدار، همانطور که تجربه چین پیش‌روی ماست، در گرو توسعه

فقر در ایران مزمن نشود

شهروندان ایرانی از بس هر روز تهیدست‌تر می‌شوند توانایی فریاد کردن را نیز ندارند یا اینکه با بردباری و مدارای شگفت‌انگیز خود نظام سیاسی را گمراه می‌کنند تا رئیس‌جمهور با تحلیلی اشتباه در سفر تازه‌اش بگوید مردم دربرابر تحریم‌ها خم به ابرو نمی‌آورند. این رخداد شگفت‌انگیزی که در دهه تازه سپری شده شتاب گرفته و ایرانیان در آتش تورم غیرقابل مهار می‌سوزند بی‌چون وچرا به نقطه ناشناس و با ریسک بالا می‌رسد. در روزهای تازه سپری شده سه اقتصاددان ایرانی با استناد به آمارهای کارشناسی هرکدام به زبانی این داستان تلخ فقیرتر شدن شهروندان را بازگو کردند.

دکترسیدهادی موسوی نیک اقتصاددان جوان و رئیس دفتر مطالعات فقر در دولت دوم روحانی در وزارت کار نوشته است «طی دهه گذشته به‌طور متوسط ۳۴درصد از درآمد سرانه ایرانیان کاسته شده است؛ این درحالی است که درآمد سرانه جهانی طی این دوره دست‌کم ۱۳درصد رشد داشته داشته است. به عبارت دیگر هر ایرانی جدا از جدل روزانه برای امرار معاش، زندگی‌اش را حدود ۵۰درصد از آنچه فاصله خود با جهان در ده سال قبل تصور می‌کرد عقب‌تر می‌بیند.» پیش از این اقتصاددان جوان مسعود نیلی استراتژیست اقتصاد ایران نیز نوشته بود که ایرانیان ۳۷ در صد از قدرت خرید خود را از دست داده‌اند و سال‌ها طول می‌کشد اگر تازه تولید ناخالص داخلی سالانه ۸درصد رشد کند به جایی برسد که دراوایل دهه ۱۳۹۰ بوده است. در همین روزهای تازه سپری شده فرشاد مومنی در یک میزگرد اقتصادی به همین ارقام اشاره و تصریح کرد همین که شهروندان ایرانی برای جلوگیری از فقر بیشتر اعتراض نمی‌کنند باید هراسناک باشیم.

پرسش این است: آیا شایستگی و سهم شهروندان ایرانی فقیرتر شدن بیشتر

است؟ هیچ آدم شرافتمندی نمی‌تواند این را بگوید اما شوربختانه اداره کشور گونه‌ای شده است که این اتفاق تلخ رخ داده و تا چشم کار می‌کند روشنی نیز دیده نمی‌شود. چگونه است که پس از جنگ ۵ دولت با گرایش‌های سیاسی گوناگون بر سرکار آمده‌اند و در برآیند کارشان فقیرتر شدن مردم است. پرسش بعدی این است که روند خطرناک فقرسازی در ایران تا کجا و تا چه زمانی ادامه دارد؟ اصولا آیا توانایی فنی و اندیشه‌ای برای جلوگیری از این روند وجود دارد؟ کاش کسی چیزی بگوید، کاش کسی کاری کند، کاش دلسوزی پیدا بود که جلوی این روند را بگیرد. شایسته نیست ایرانیان این میزان آسیب ببینند.

جهان صنعت نیوز

تجارت با تنوع‌بخشی به شرکای تجاری و کالاهای صادراتی است.اینکه به‌غیر از فولاد، ۱۰قلم کالای نخست صادراتی ما را فرآورده‌های نفتی با سهم ۴۲درصدی در کل صادرات تشکیل می‌دهد، ناشی از محدودیت‌های جدی خارجی و داخلی است که سرمایه‌گذاری خالص را منفی کرده و نه‌تنها انگیزه بلکه توان افزایش تولید را هم در محاق برده است. در مطلب وی که در دنیای اقتصاد منتشر شده اضافه شده است بهبود چشم‌انداز تجارت خارجی کشور در گرو رفع تحریم‌های خارجی، ثبات سیاسی و اصلاح ساختار اقتصاد در داخل است؛ وگرنه تداوم وضع کنونی به خشکیدن درخت پرثمر تجارت می‌انجامد. فراموش نکنیم که تجارت، کوتاه‌ترین میان‌بر در مسیر حرکت به سوی توسعه است.تجارت، زودبازده‌ترین حوزه در اقتصاد است. اگر شرایط مناسبی برای درخت تجارت فراهم شود، زودتر به بار می‌نشیند و میوه‌اش بیشتر در دسترس مردم خواهد بود. به همین دلیل است که گشایش در حوزه تجارت با سرعت بیشتری نسبت به دیگر بخش‌ها، خود را در شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی و بهبود نسبی رفاه مردم نشان می‌دهد.همانطور که در تجربه برجام با رفع تحریم‌ها و فراهم‌شدن شرایط مبادله، هم رشد اقتصادی دورقمی شد و نرخ تاریخی را به ثبت رساند، هم تورم کاهش قابل‌ملاحظه‌ای داشت و حداقل برای دوسال تک‌رقمی باقی ماند و هم اینکه معیشت مردم وضعیت بهتری به خود گرفت. همه اینها بدون اصلاحات خاصی در دیگر بخش‌های مهم اقتصاد رخ داد و می‌توان آن را نتیجه صرف آزادی تجارت دانست. با این حال روشن است که تغییرات سریع و ناگهانی بدون همراهی دیگر بخش‌ها دوامی نخواهد داشت.

بر اساس تحلیل خوانساری برای مثال کنترل تورم باید از طریق سیاست‌های پولی صورت گیرد، نه با لنگر کردن ارز حاصل از صادرات نفت. در مقابل محدودسازی تجارت نیز اثر خود را به سرعت در اقتصاد و زندگی مردم نمایان می‌کند. باز هم تجربه سال ۱۳۹۷ و خروج ترامپ از برجام که با بازگشت تحریم‌های بسیار شدید همراه بود، به سرعت موجب افت رشد اقتصادی، صعود سریع تورم و افت درآمد سرانه و رفاه مردم شد. نتیجه واضح این است که یکی از نخستین گام‌هایی که دولت می‌تواند برای ایجاد تغییر ملموس در شرایط اقتصادی و زندگی مردم ایجاد کند، تسهیل تجارت از راه رفع تحریم‌ها پای میز مذاکره است.

وی تصریح کرده است: تاسف‌آور است که سال گذشته و حتی در نیمه‌نخست سال جاری، تا مرز توافق پیش رفتیم؛ اما در نهایت برجام احیا نشد و اکنون اختلاف طرفین به دلیل بروز مسائل دیگری مانند شائبه استفاده از پهپادهای ایرانی توسط روسیه در جنگ با اوکراین و برخورد با معترضان در داخل، به‌شدت افزایش یافته است. دلیل تاکید بخش خصوصی بر ضرورت به نتیجه رساندن مذاکرات در اسرع وقت نیز همیشه همین بوده که کشدار کردن مذاکرات از نظر اقتصادی به زیان کشور است (عدم‌النفع چند صد میلیارد دلاری به دلیل عدم‌فروش نفت) و زمینه بروز اختلافات جدید را فراهم می‌کند که در نهایت هم این مساله رخ داد.سقف تجارت کشور در شرایط تحریم کوتاه است. تجارت در محیط محدود با همسایگان و کشورهای منطقه، آن هم با هزینه مبادله بالا که ما را مجبور به ارزان‌فروشی و گران‌خری می‌کند، ولو اینکه با برخی پیمان‌های منطقه‌ای و قراردادهای همکاری اندکی بهبود پیدا کند، نمی‌تواند رشد پایداری به دنبال داشته باشد. ضمن اینکه اساسا منطقه خاورمیانه و همسایگان ما، حداقل همسایگانی که شرکای تجاری ما محسوب می‌شوند، از نظر سیاسی و اقتصادی در شرایط کم‌ثباتی به سر می‌برند و با نوسان‌های دایمی مواجه هستند که امکان سرمایه‌گذاری بلندمدت بر همکاری‌های مشترک را از ما سلب می‌کند.

دلار مهار ناشدنی و بیچارگی دولت

ساعت ۲۴ – ترفندهای سیاسی از سوی مدیران نظام جمهوری اسلامی برای عادی نشان دادن وضعیت سیاست درکشور به ویژه سیاست خارجی با راهبرد مهار قیمت دلار و حتی راهکارهای درپیش گرفته شده بانک مرکزی توانایی مهارکردن دلار سرکش را ندارند. در سه ماه تازه سپری شده قیمت دلار بیست درصد افزایش را تجربه کرده است و به همین میزان اثر تورمی داشته یا در ادامه خواهد داشت. نافرمانی دلار د ربازار ایران نشان می‌دهد باید راه بنیادین برای جلوگیری از ضعیف‌تر شدن ریال و نیز فقیرتر شدن مردم پیداشود. دولت سیزدهم در برابر افزایش قیمت دلار مستاصل است.

قیمت هر دلار در بازار آزاد به دامنه ۳۸– ۳۹ هزار تومان رسیده و یک جهش دیگر آن را تا مرز هر دلار ۴۰ هزار تومان می‌رساند. خیزش قیمت دلار و دیگر ارزهای معتبر در شرایطی رخ داده که رئیس بانک مرکزی و نیز دولت دلار می‌گویند ذخایر اسکناس بانک مرکزی بیشتر از همیشه است و تأکید زیادی دارند برای کسری بودجه خود پول چاپ نکند اما سرکشی دوباره دلار موجب شد شایعه استعفای علی صالح‌آبادی، رئیس بانک مرکزی سر زبان‌ها بیفتد.

مهر سال گذشته گزارشی غیررسمی منتشر شد که در آن پیش‌بینی شده بود در صورت تداوم تحریم، نرخ دلار در سال ۱۴۰۱ به ۳۵ هزار تومان و در سال ۱۴۰۲ به ۴۶ هزار تومان برسد. این گزارش به سازمان برنامه‌وبودجه منتسب شده بود و البته این سازمان هم گزارش نشت‌کرده به فضای مجازی را انکار نکرد و توضیح داد که گزارش منتشرشده در شبکه‌های اجتماعی در مرحله اولیه یک مطالعه بوده است. این سازمان در ادامه تأکید کرد که گزارش منتشرشده با فرض ادامه سیاست‌های گذشته تهیه و برای آگاهی از نظرات کارشناسی درون سازمان تهیه شده بود و هیچ‌گونه قابلیت انتشار و استناد ندارد. اما اکنون سال ۱۴۰۱ به پایان نرسیده و قیمت دلار از نرخ پیش‌بینی‌شده سازمان برنامه‌وبودجه عبور کرده است.

به گزارش روزنامه شرق فعالان بازار ارز توضیح می‌دهند که تعیین سقف قیمت ۶۰ دلاری برای نفت روسیه، احتمالا فروش نفت ایران را دشوارتر می‌کند و همین مساله می‌تواند منجر به کاهش درآمدهای نفتی شود.اشاره این دسته از فعالان بازار ارز به خبری است که اخیرا رویترز منتشر کرده و بر مبنای آن گروه هفت و استرالیا اعلام کردند که برای فروش نفت روسیه سقف قیمت ۶۰ دلار قائل شده‌اند. بنا بر این گزارش علاوه بر اتحادیه اروپا، آمریکا، کانادا، ژاپن و انگلیس هم به این سقف قیمت پایبند خواهند بود و در ازای آن چنانچه روسیه نفت خود را با نرخ زیر ۶۰ دلار بفروشد می‌تواند نفت خود را با نفت‌کش‌ها، شرکت‌های بیمه، بیمه‌های اتکایی و موسسه‌های اعتباری گروه هفت و اتحادیه اروپا به کشورهای ثالث ارسال کند.

ناممکنی رفع تحریم‌های ایران از طرف آمریکا

بیش از یک دهه بود که سیاست ایالات متحده، بر بازداشتن ایران از دستیابی به سلاح هسته‌ای تمرکز داشت، اکنون گفت‌وگوهای هسته‌ای، کنار گذاشته شده است. یک درامای فوری‌تر، یعنی خیزشی که به سرعت گسترش می‌یابد، جای منازعه هسته‌ای را گرفته است. رابرت مالی، نماینده ویژه آمریکا در امور ایران، چند روز پیش گفت: «گفت‌وگوهای هسته‌ای در دستور کار قرار ندارد.»
استادان ایرانی دانشگاه می‌گویند این خیزش در دوران جمهوری اسلامی، بی‌سابقه است. سوزانه مالونی Suzanne Maloney از موسسه بروکینگز می‌گوید: «اراده گسترده‌ای در میان جوانان ایرانی شکل گرفته، تا برای بیان خواسته‌های خود برای تغییر سیستم به خیابان‌ها بریزند ... و به هیچ‌وجه با به‌کارگیری زور، متوقف نشده‌اند.» واقعیت قابل توجه این است که ایالات متحده و دیگر دولت‌های خارجی، نمی‌توانند کار چندانی برای کمک به یک خیزش در ایران انجام دهند. همانطور که در جریان خیزش عربی که در سال ۲۰۱۰ آغاز شد، آموختیم، توان آمریکا برای نفوذ بر رخدادهای در دیگر کشورها، محدود است. علی واعظ از گروه بین‌المللی بحران می‌گوید: «این یک ماجرای ایرانی است و خارجی‌ها فقط رهگذرانِ تماشاچی هستند. غرب به مدتی چنان دراز از تحریم‌ها علیه ایران استفاده کرد که ایران نسبت به آنها «بی‌حس» شده است. دیگر تحریم، اهرم چندانی به حساب نمی‌آید.» تحریم‌ها یک تاثیر دیگر هم بر سیاست آمریکا داشته است: از نظر سیاسی، دست کم در حال حاضر، گشایش در تحریم‌ها را برای دولت آمریکا، ناممکن کرده است.اگر تهران، ناگهان بگوید که موافق امضای توافق هسته‌ای ایستار شده است، دولت آمریکا باید بسیاری از تحریم‌های اقتصادی علیه ایران را بردارد. میلیاردها دلار از دارایی‌های فریزشده، به خزانه ایران سرازیر می‌شود و ایران برای فروش نفت خود در جهان، آزاد می‌شود. سوزانه مالونی می‌گوید: «آنگاه باید تصمیم بگیرید که آیا یک قایق نجات

دکتر طبیبیان: تورم‌سازی همان دزدی مال مردم است

ساعت ۲۴ – درباره پیامدهای نرخ‌های بالای تورم در ایران بارها و بارها گفته ونوشته شده و تاکید اقتصاددانان این است که افزایش نرخ تورم به معنای چپاول دسترنج حقوق ومزد بگیران است و تنها دولت و برخی گروه‌های رانت‌خوار از این افزایش بهره می‌برند. دکتر محمد طبیبیان در سایت تلگرامی‌اش با استفاده از یک نوشته طنزآلود درشبکه‌های اجتماعی درباره پیامدهای غارتگرانه نرخ تورم فزاینده نوشته وتصریح کرده است، در تورم گروهی مال خود را از دست می‌دهند و گروه پرشماری مالباخته به زیان دولت و رانت خوارانی که شاید دراوپا باشند باشند منتفع می‌شوند. به نوشته وی درزیر توجه کنید:

دزد آن سی و پنج راس گوسفند

مطلب زیر را در شبکه‌های اجتماعی دیدم که فرد خوش‌ذوق و تیزبینی نوشته‌اند. این نوشته بسیار بیان تمثیلی جالبی درباره تورم و آثار آن دارد. مطلب را ملاحظه بفرمایید پاسخ مختصر اینجانب هم در انتها آمده است. سال ۱۳۹۲ پدرم را تشویق کردیم به علت کهولت سن گوسفندان خود را فروخته و پول آن را نزد بانک سپرده بلندمدت بگذارد. تعداد چهل راس دام به قیمت روز هر راس دویست هزار تومان. کل پول حاصل از فروش مبلغ هشت میلیون شد که آن را نزد یکی از بانک‌ها سپرده بلندمدت با سود تقریبی بیست درصد سپرده نمود. طی هشت سال گذشته حدود دوازده میلیون و هشتصد سود گرفته که با جمع سپرده خودش بیست میلیون و هشتصد می‌شود.
حالا پدرم تا حدودی دچار کهولت سن شده و ایراد گرفته که من سود نمی‌خواهم لطفا گوسفندانم را پس بدهید. با کل پول حاصل از سپرده خودش و سود حاصل ما فقط حداکثر پنج راس گوسفند می‌توانیم برایش خریداری کنیم .یعنی تعداد ۳۵ راس گوسفند کم می‌آوریم.این موضوع فرزندان را دچار چالش عجیبی کرده و خواستار به کار گرفته شدن بهترین کارآگاهان پلیسی شده‌اند که دزد آن تعداد ۳۵ راس گوسفند را مشخص کند و یک قاضی عادل و آگاه نیز حکم عادلانه صادر کرده و علاوه بر تعداد ۳۵ راس گوسفند سود حاصل از شیر و پشم و زاد و ولد آن را محاسبه و به پدر برگرداند و اگر نه پدر به فرزندان شک نموده و آنها را دزد گوسفندان خود قلمداد خواهد نمود. لذا از حاذق‌ترین کارآگاهان حوزه اقتصاد و عادل‌ترین قضات حاضر در کشور خواهشمند است این موضوع را مورد بررسی و این مرد پیر کم شنوا را به حقوق خویش برسانند.به راستی چه کسی گوسفندان پدرم را دزدیده است؟

اما پاسخ من

پاسخی که هر کس می‌تواند به این پرسش بدهد این است که آن ۳۵ راس گوسفند را تورم دزدیده اما همه آن مال عاید ایجادکننده تورم نشده. بخشی نصیب دولت (به

معنی کلی کلمه) که ایجادکننده تورم است شده و البته بخشی از آن بخش هم ممکن است صرف کار مفیدی شده باشد (داستان دخو را هم در پایین ملاحظه کنید). بخشی هم عاید رانت‌خوارها و بهره‌مند شوندگان از تورم مداوم شده که ممکن است هم‌اکنون در کانادا یا استرالیا و اروپا باشد (این که گوسفند مسروقه چطور می‌تواند از اقیانوس بگذرد سوال بس بی‌موردی است. به این رانت‌خوارها بدهید تا کره ماه می‌برند). بخش سوم هم ضایع شده یعنی ضایعه اقتصادی که تورم‌های بالا و تصمیم‌های بعدی برای کنترل دستوری قیمت ایجاد می‌کند. این از نوعی است که در اقتصاد به هزینه مرده مشهور است. یعنی جامعه پرداخت می‌کند و اما کسی دریافت نمی‌کند، مثل اینکه دود می‌شود. به همین دلیل هم کینز گفته بود، کاهش ارزش پول (که ناشی از تورم است)، چنان نیروهای تخریب اقتصاد را به کار می‌اندازد که حتی یک نفر از میلیون هم متوجه آن نمی‌شود. مردم فقط در مقاطعی از زندگی متوجه می‌شوند که هرچه با زحمت و تلاش در فعالیت اقتصادی و زحمت کشی طی سالیان رشته‌اند پنبه شده (مثل تنزل ارزش و قدرت خرید حقوق بازنشستگی و پس‌انداز بانکی...) بدون اینکه متوجه شده باشند. و چنین است که گاهی هم خشمگین می‌شوند.
و اما یادی کنیم از عبید ذاکانی قرن هشتم که طنزهایش گاهی مصداق می‌یابد. می‌فرماید دخو (یک شخصیت طنز داستانی) شب‌ها گوسفندی می‌دزدید و فردا گوشت آن را به فقرا صدقه می‌داد. به او گفتند این چه کاری است که تو می‌کنی؟ پاسخ داد صواب خیرات به گناه دزدی در، پوست و دنبه و سر گوسفند هم مفت چنگ خودم.

در اختیار رژیمی قرار دهید که توسط مردم خودش زیر آتش قرار دارد.» این وضعیت، دولت بایدن را در یک تنگنا گیر می‌اندازد. آنها هنوز خواهان یک توافق هسته‌ای با ایران هستند؛ آنها فکر نمی‌کنند که در حال حاضر بتوانند، گام پایانی را بردارند آن هم با نظامی که تحت فشار شهروندان خود است. در این میان، ایران اعلام کرده که در سایت زیرزمینی فردو هم دست به غنی‌سازی ۶۰٪ می‌زند که بسیار به سطح تسلیحاتی نزدیک است ضمن آنکه غنی‌سازی در دیگر سایت هسته‌ای خود را نیز گسترش می‌دهد. برنامه‌های تازه غنی‌سازی ایران، چرخه تشدیدی را که قرار بود گفت‌وگوهای هسته‌ای از آن جلوگیری کند، تندتر کرده است. در اسراییل هم یک دولت تندرو سر کار می‌آید که از هم‌اکنون درباره «گزینه نظامی» علیه ایران حرف می‌زند. مقام‌های آمریکایی می‌گویند که بایدن هم این گزینه را دارد.به این ترتیب، هرچند که توافق هسته‌ای، اکنون از دستور کار خارج شده اما مشکلی که قرار بود با این توافق چاره شود، جایی نرفته است.

منبع: لس‌آنجلس تایمز – تحریریه دیپلماسی ایرانی

آخوندی: رفتار چین در پشت کردن به ایران تعجب ندارد

بحث موضع‌گیری چین برای من هیچ تازگی نداشت. چین این رویه را سال‌هاست که اتخاذ کرده است. لیکن، گروهی در تهران به هر دلیلی نمی‌خواستند که نشانه‌های آن را ببینند. شاید هم به دلیل حجم فساد فوق‌العاده‌ای که پیرامون قراردادهای چینی وجود داشت و دارد.ت نها دو نمونه را برایتان ذکر کنم. یکی کلی و دیگری جزیی.

۱- چین سرمایه‌گذاری بسیار بزرگی در توسعه کریدور دریای عمان–بندر گوادر تا چین انجام داده است. پروژه‌ای که به گفته‌ای بیش از ۴۲میلیارد دلار ارزش آن است. عبور از کوه‌های هندوکش با تمام ناامنی‌های آن و کشور پاکستان از حیث مهندسی در مقایسه با عبور از یک مسیر موازی نسبتا مسطح از چابهار تا چین، و تا حد زیادی آماده بهره‌برداری و نیازمند سرمایه‌گذاری یک دهم آن پروژه به هیچ‌وجه قابل توجیه نیست. بخش جاده‌ای آن تا حد زیادی موجود است و تنها نیاز به ارتقای سطح سرویس داد و بخش ریلی آن نیز تا حد زیادی اجرا شده است. تنها چیزی که این پروژه را با معنی می‌کند، دور زدن ایران است. در همان موقع من به چینی‌ها پیشنهاد کردم که شما بیایید روی این پروژه سرمایه‌گذاری کنید و اگر می‌خواهید وارد خاک افغانستان شوید، از طریق خواف–هرات و سپس تاجیکستان و قرقیزستان اقدام نمایید که کمترین هزینه را دارد. به قرقیزستان رفتم و با رئیس‌جمهور آنجا صحبت کردم. ایشان گفت من نیز موضوع را با چینی‌ها طرح خواهم کرد. قرقیزها به‌شدت نیازمند این کریدور بودند. همین پیشنهاد را با تاجیک‌ها نیز در میان گذاشتم. چندین مکاتبه انجام دادم. لیکن، دریغ از کوچک‌ترین پاسخ. معلوم بود که آنها تصمیم گرفته‌اند ایران را دور بزنند، تا از حیث استراتژیک هیچ گونه وابستگی به ایران برای اتصال به دریای عمان و خلیج فارس نداشته باشند.

۲- پروژه برقی کردن راه آهن تهران–مشهد را با هدف سرعت ۲۰۰کیلومتر در ساعت و با ظرفیت حدود ۴۰میلیون مسافر در سال با مبلغی در حدود ۲میلیارد دلار قطعی کردم. در سفری که آقای شی چین پینگ به تهران داشت، تنها قراردادی که امضا شد، همین یک قرارداد بود که خود او هم قبل از سفرش به تهران بر آن تاکید کرده بود که می‌خواهم این قرارداد در حضور من امضا شود. دقت کنید، قرار داد. نه یادداشت تفاهم. قرارداد یعنی همه مذاکرات درباره مسیر، مشخصات فنی، قیمت و جزییات به نتجه رسیده و همه‌چیز قطعی شده و دو طرف متعهد به اجرای پروژه شده‌بودند. پس از آن ما می‌بایست ۱۵٪ مبلغ پروژه را به صندوق پروژه تودیع کنیم.

علیرغم تنگنای ارزی دولت، با هماهنگی مجلس شورای اسلامی، بلا فاصله این کار انجام شد و امروز که این مطلب را می‌نویسم، این مبلغ در صندوق پروژه موجود است. یعنی چیزی در حدود ۳۰۰میلیون دلار. برای شروع فعالیت، طرف چینی می‌بایست یک ضمانتنامه پیش‌پرداخت به طرف ایرانی می‌داد تا قرارداد فعال گردد. ضمانتنامه پیش‌پرداخت کمترین ریسک را دارد. چون در برابر آن، طرف قرارداد کل مبلغ را برداشت می‌کند. از آن تاریخ تاکنون، هنوز چینی‌ها این ضمانتنامه را در اختیار طرف ایرانی قرار نداده‌اند و قرارداد امضا شده متوقف است.

وقتی که حضرات سیاست نگاه به شرق را مطرح کردند، من در موقع مسئولیت نبودم. لیکن، به دلیل وظیفه ملی از تعدادی از دوستان که فکر می‌کردم در تصمیم‌گیری‌ها یا دستِ کم در توجیه قضایا موثرند از جمله آقایان مصباحی مقدم، احمد توکلی و مرتضی نبوی وقت گرفتم و خدمتشان رسیم و گفتم، داستان از این قرار است. این اتکا به چین، امری موهوم است. لیکن، گوش اگر گوش تو و ناله اگر ناله من/آنچه البته به جایی نرسد فریاد است.و امروز باید شاهد پرده افتادن از چنین سیاستی باشیم.چه کسی باور می‌کند که سیاست‌مداران ایران تا این حد در امور اهبردی واقعیت‌گریز باشند. البته من هم‌چنان معتقد به همکاری با چین هستم. لیکن از روی هوشیاری و با حفظ منافع ملی.

صفحه واتساپ عباس اخوندی

دنبال دولتی کردن اتاق‌های بازرگانی

ساعت ۲۴ – آن‌طور که از متن پیش‌نویس اصلاحیه قانون اتاق و واکنش‌ها نسبت به آن برمی‌آید، این پیش‌نویس بیش از آنکه فعالان اقتصادی بخش خصوصی را به بهبود فرآیندهای داخلی اتاق امیدوار کند، آنها را نگران کرده است. واقعیت این است که برخی از بندهای پیش‌نویس اصلاحیه قانون اتاق، از جمله ماده ۸ آن، چنان ورود دولت به سیاست‌گذاری و مدیریت اتاق ایران در قالب «شورای عالی نظارت و راهبری» را تسهیل کرده که برخی به کنایه می‌گویند این تغییر، اتاق ایران را به محلی برای حضور تاجرهای دولتی تبدیل خواهد کرد.

ترکیب و وظایف «شورای عالی نظارت و راهبری»

در ماده ۶ قانون فعلی، ارکان اتاق ایران عبارت است از شورای عالی نظارت، هیأت نمایندگان و هیأت رئیسه؛ اما در پیش‌نویس اصلاحیه با افزودن عبارت «راهبری» به شورای عالی نظارت تغییراتی در ترکیب و وظایف این شورا و همین‌طور نحوه مدیریت اتاق ایران ایجاد شده است.در ماده ۸ قانون فعلی، شورای عالی نظارت بر اتاق متشکل از وزرا بازرگانی، امور اقتصاد و دارایی، صنایع و معادن فلزات

نظام سیاسی و اقتصاد ایران

مهندسی زندگی شهروندان ایرانی از سوی اندیشه‌ای انجام می‌شود که از دل انقلاب اسلامی سال ۱۳۵۷ بیرون آمده است. اندیشه حاکم بر ذهن انقلابیون اسلامی دهه یادشده به مرور از دوگانگی به یگانگی گرایش نظری و عملی پیدا کرده است. در حال حاضر یک جناح از دوجناح سیاسی برخاسته از پیروزی اسلام‌گرایان بر سایر مبارزان انقلابی دهه ۱۳۵۰ از صحنه تصمیم‌گیری برای کشور از همه عرصه‌های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی کنار گذاشته شده است و نظام سیاسی با اندیشه یگانه اداره می‌شود. از سوی دیگر مقایسه شاخص‌های قدرت اقتصادی ایران امروز با ایران دهه ۱۳۵۰ و پیش از آن نشان می‌دهد نظام سیاسی حاکم بر سرنوشت ایرانیان نتوانسته است شاخص هارا بهبود دهد بلکه بدتر نیز کرده است.

مقایسه میانگین نرخ تورم یک دهه قبل از ۱۳۵۷ با نرخ تورم دهه ۱۳۹۰ ونیز مقایسه رشد اقتصادی دهه ۶۷ تا ۱۳۵۶ با دهه ۱۳۹۰ نیز نشان‌دهنده باخت مطلق اقتصادایران در دهه ۱۳۹۰ است. از سوی دیگر مقایسه رشدهای اقتصادی ایران با همسایه در دهه ۱۳۹۰ ونیز مقایسه نرخ رشد ایران با میانگین رشد جهانی ونیز مقایسه رشد تورم دردهه ۱۳۹۰ ایران با میانگین رشد تورم کشورهای همسایه ورقیب و رشدتورم میانگین جهان نیز نشان می‌دهد ایرانیان بازنده شده‌اند. بدیهی است که با وجود همه شرایط از جمله اینکه دولتی پیشین ناکار آمد بوده‌اند یا دولت فعلی کاری از دستشش برنمی‌آید نمی‌تواند توضیح‌دهنده عقب‌ماندگی اقتصاد ایران شود. نظام سیاسی حاکم بر ایران باوردارد شهروندان ایرانی از کارنامه نظام رضایت دارند و این نظام می‌تواند جبران عقب‌ماندگی تاریخی چهاردهه تازه سپری شده را جبران کند. اما واقعیت تلخ است و هیچ نشانه‌ای از اینکه اقتصادایران بتواند روی ریلی بیفتد که به رشدهای بالا برسد یا از نرخ تورم شتابان کاسته شود دیده نمی‌شود. نظام سیاسی به شهروندان ایرانی می‌گوید اگر

و کشاورزی، رئیس و دو نایب‌رئیس اتاق است که ریاست این شورا نیز بر عهده وزیر بازرگانی گذاشته شده است؛ اما در پیش‌نویس اصلاح ماده ۸، شورای عالی نظارت و راهبری با ترکیب جدید تشکیل می‌شود. طبق ماده ۸ پیش نویس اصلاح قانون اتاق ایران، ترکیب شورای عالی نظارت و راهبری به این شرح است: وزیر صنعت، معدن و تجارت به عنوان رئیس شورا، وزیر امور اقتصادی و دارایی، وزیر جهاد کشاورزی، نماینده کمیسیون اقتصادی مجلس به انتخاب مجلس به عنوان عضو ناظر و بدون حق رأی، رئیس‌کل بانک مرکزی، نماینده قوه قضاییه به انتخاب رئیس قوه، رئیس اتاق ایران به عنوان دبیر شورا و سه نفر کارشناس و متخصص حوزه بازرگانی، حقوقی و مالی منتخب از میان ۹ نفر پیشنهاد شده توسط رئیس اتاق ایران (از هر حوزه یک نفر) و تأیید هیأت نمایندگان اتاق ایران دارای سوابق اجرایی و تحصیلات تخصصی بر اساس شرایط و ضوابطی که توسط این شورا تعیین می‌شود.این ترکیب به روشنی سنگین‌تر شدن وزنه بخش‌های حاکمیتی در اداره این نهاد بخش خصوصی را نشان می‌دهد. به همین دلیل رئیس کمیسیون مسئولیت‌های اجتماعی و حاکمیت شرکتی اتاق ایران می‌گوید: ترکیب شورا، این موضوع را به ذهن متبادر می‌کند که اتاق یک نهاد حاکمیتی است و نه نماینده بخش خصوصی مستقل.

محمود اولیایی در گفت‌وگو با «اتاق ایران آنلاین» می‌افزاید: این پیش‌نویس با کمرنگ کردن نقش بخش خصوصی، در جهت نقض حکمرانی مطلوب حرکت می‌کند. اگرچه قانون فعلی اتاق ایران، نیاز به اصلاح دارد اما به نظر می‌رسد سیاست‌گذاری اصلاح بر اساس تحت کنترل درآوردن اتاق است و این اصل حکمرانی مطلوب را زیر سوال می‌برد. او می‌گوید: در همه جای دنیا بخش خصوصی بر اصلاح رفتارهای دولت تأثیر می‌گذارد. اما در این پیش‌نویس به جای فراهم کردن بیشتر شرایط نظارت بخش خصوصی بر دولت، تنها تشکل مستقل قید شده در قانون اساسی هم تحت کنترل دولت درمیاید.

علی‌اصغر زبردست رئیس اتاق همدان نیز به اتاق ایران آنلاین می‌گوید: متأسفانه نمایندگان با تغییراتی که در این قانون ایجاد کرده‌اند نقش پررنگ‌تری در اداره اتاق برای دولتی‌ها قائل شده‌اند. اگر این تغییرات، به قانون تبدیل شود آینده اتاق دستخوش حوادثی خواهد شد که به راحتی نمی‌توان تبعات آن را جبران کرد. هادی حق‌شناس اقتصاددان، نیز درباره همین ماده به «دنیای اقتصاد» گفته است: با اضافه شدن نمایندگانی شامل رئیس کل بانک مرکزی، نماینده قوه قضاییه و نمایندگان مجلس در شورای عالی نظارت به نظر می‌رسد وزن دولتی این رکن اساسی اتاق به شکلی محسوس افزایش یافته است.

حق‌شناس اضافه شدن نمایندگان دولتی، چه در اتاق و چه در ارکان ذیل اتاق را در همین راستا می‌داند و اضافه می‌کند: باید توجه کرد که این نهاد که نام پارلمان بخش خصوصی دارد هر چقدر رنگ مردمی و خصوصی داشته باشد کارآمدتر است و بالعکس، هرچه رنگ خصوصی از آن زدوده شود از کارآیی آن کاسته می‌شود؛ با این وجود به نظر می‌رسد در اصلاحیه‌ای که اکنون مشاهده می‌کنیم، با توجه به ساختار شورای عالی نظارت که در نام آن نیز بازتاب یافته است، اتاق به سمت دولتی شدن بیشتر پیش رفته است و این با هدف تشکیل اتاق بازرگانی که نمایندگی کردن بخش خصوصی است تعارض دارد. اگرچه ماده ۹ قانون که مربوط به شرح وظایف شورای نظارت و راهبری است تغییری نسبت به قانون فعلی ندارد اما از آنجا که این وظایف به ترکیب جدیدی از شورای نظارت نسبت داده شده است در عمل اداره اتاق را از دست بخش خصوصی خارج می‌کند. به همین جهت فعالان بخش خصوصی معتقدند باید تغییرات به نحوی باشد که هیأت نمایندگان در رأس اداره اتاق قرار بگیرند. شهلا عموری، رئیس اتاق اهواز به اتاق ایران آنلاین می‌گوید: نباید در رویه اصلاحی استقلال بخش خصوصی مخدوش شود و اداره پارلمان بخش خصوصی از طریق هیأت نمایندگان باید به خود بخش خصوصی واگذار شود.

اقتصاد مشکل دارد این است که تحریم‌های ظالمانه آمریکا دراین مساله دخالت داشته و دارد. آیا شهروندان باید این توضیح را قبول کنند؟ به نظر می‌رسد شهروندان ایرانی دیگر تاب‌آوری اندکی از نظر ذهنی و عملی برای قبول این توضیح جا دارند. ایرانیان می‌گویند خصومت با آمریکا و غرب اگر تا امروز سد راه پیشرفت شده و ایران از کشورهای دیگر در اقتصاد و فراهم کردن زندگی آبرومندانه مادی و آسایش خیال عقب‌مانده است ادامه این وضعیت که خواست نظام سیاسی است باز هم بر وحامت اوضاع می‌افزاید و در این صورت چشم‌انداز روشنی برای خلاصی از وضعیت ناراحت‌کننده اقتصادی نداریم.

ساعت ۲۴

راه نو در اصلاحات اقتصادی

ساعت ۲۴ –خوشبختانه هنوز رقابت میان گروه‌های سیاسی با دیدگاه‌ها و راهبردهای گوناگون یک راه برای کارشناسان و فعالان اقتصادی برای طرح و بررسی و ارائه دیدگاه در مسائل اقتصاد ایران را باز گذاشته است. بیان واقعیتهای اقتصادی کشوراز سوی مقامهای ارشد دولت فعلی و نیز دفاعیه دولت پیشین همان راهی است که بازمانده و کاستیها و کجی‌های سیاست‌گذاری اقتصادی، صنعتی، تجاری و پولی و بانکی را نشان می‌دهد. حقیقت و کانون و هسته مرکزی ونقدهای نوشته و گفته شده درباره اقتصادایران از سوی آگاهان این است که اداره کشور نیاز به اصلاحات دارد.

جدا از اینکه نقش و سهم تحریم‌های اقتصادی در تخریب اقتصاد ایران چقدر بوده و هست، بیشتر کارشناسان باور ژرف دارند که سیاست‌گذاری‌های ناکارآمد همه دولت‌های پیشین در هر حوزه از جمله سیاست‌های ارزی و پولی و تجاری و نیز سیاست‌های صنعتی نقش و سهم پررنگ و بالایی دارند. چرا چنین است؟ واقعیت غیرقابل انکار این است که با آمد و شد هر دولت با هر تمایل سیاسی و برنامه اقتصادی کارشناسان، مدیران ارشد و مدیران میانی سیاسی و اقتصادی تازهای برای وزارتخانه‌ها و صدها سازمان، موسسه و شرکت و سازمان دولتی تغییر می‌کنند. این دگرگونی گسترده موجب می‌شود دولت‌ها حتی با نیت خیر به این دلیل که گروه تازه آمده فاقد تجربه اجرایی و تخصصی در بخش‌های گوناگون است راه‌های طی شده را کنار گذاشته و می‌خواهند از اول طرح تازه بریزند.

این وضعیت از یکسو به کنار گذاشتن تجربه‌های پیشین منجر می‌شود و از سوی دیگر طرح‌های خام بر روی میز اجرا گذاشته می‌شود. اینگونه شده است که اکنون مدیران مستقر با انبوهی از تنگناها در بخش‌های صنعت و کشاورزی و تجارت روبه رو شده و به مخمصه افتاده‌اند.راه گریز از این تکرارهای زیانبار چیست؟ یک راه این است که برنامه‌های دراز مدت با حضور همه کادرهای ورزیده در هر بخش تهیه و به عنوان سند بالادستی به تصویب بالاترین نهادها برسد و هیچ دولتی نتواند از این سند بالادستی عبور یا عدول کند البته تجربه سند بیست ساله توسعه تا ۱۴۰۴ نشان داد این راه باید سفت و سخت‌تر از چیزی باشد که بوده است.

یک راهبرد دیگر که تجربه و دانش نشان داده است و می‌توان آن را با نشانه‌های روشن در بسیاری از کشورهای کامیاب اقتصادی دید ایجاد تعادل و توازن قوای واقعی میان نهاد دولت و نهادهای خصوصی و غیردولتی در بخش‌های گوناگون فعالیت‌های اقتصادی است. نهادهای خصوصی انباشتی ارزشمند از تجربه و دانش برای اداره هر فعالیت دارند که شوربختانه از سوی نهادهای دولتی به عمد یا به سهو نادیده گرفته شده است. در حالی که مدیران تشکل‌های خصوصی و نهادهای مدنی در ایران بارها و بارها تصریح کردهاند که نمی‌خواهند در مسائل حاکمیتی وارد شوند و قصد آنها در اصرار برای حضور در نهادهای تصمیم ساز و تصمیم‌گیر آسان‌سازی فعالیت‌ها و کارآمدسازی تصمیم‌ها است اما دیدگاه‌های دولتگرا این را قبول نکردهاند. نهاد دولت و سایر نهادهای اصلی اداره‌کننده کشور باید با استفاده از کامیابی کشورهایی که در آنها از نیروی دانش و تخصص و تجربه مدیران و صاحبان صنعت و بنگاه‌های اقتصادی برای پیشبرد امور استفاده کرده‌اند، راه را برای مشارکت واقعی تشکل‌ها باز کنند. این یک حقیقت تلخ است که راه کارساز و کم دردسر مشارکت تشکل‌های کارفرمایی در انتخاب بهینه‌ترین راهبردها برای هر صنعت و فعالیت در ایران روندی واژگونه را سپری می‌کند. دولت‌ها با وعده مشارکت دادن تشکلها در تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری رأی می‌آورند و هنگامی که به قدرت میرسند زیر قول خودشان می‌زنند. باید قانون بهبود مستمر فضای کسب وکار که یک قانون مادر به حساب می‌آید و نیز ماده ۷۶ قانون برنامه چهارم که در برنامه‌های توسعه دیگر نیز باقی مانده و در هردو قانون تصریح شده است دولت نمی‌تواند درباره یک فعالیت اقتصادی بدون حضور نمایندگان تشکل تخصصی مربوطه تصمیم بگیرد را اجرا کنیم.

بهمن دانایی- دبیر انجمن صنفی کارخانه‌های قند وشکر

مقاله اساسی

تحریم، تورم و بانک مرکزی

ادامه نرخ تورم بالا و دو رقمی در اقتصاد ایران از دهه ۱۳۵۰ تا امروز – جز سال‌هایی انگشت شمار در دهه ۶۰ و سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ – از ویژگی‌های اقتصاد ایران است که در دنیا کمتر رخ داده است. یکی از دلایل این رخداد تلخ و سرچشمه آن ناترازی‌های مختلف در بخش واقعی ونیز بخش ارزی وبانکی و مالی وبه ویژه ناترازی در بودجه و کسری در آمدها به هزینه‌ها است. کسری بودجه دولت در پایداری تورم درایران نقش غیر قابل انکاری داشته و دارد.برای حل این معضل تاریخی شده از سوی بانک مرکزی در دهه‌های اخیر راهکارهای گوناگونی اتخاذ و اجرا شده است. راهکارهای ابزار محور مثل کنترل نرخ بهره، کنترل کل‌های پولی، کنترل نرخ ارز از جمله این راهکارها هستند. علاوه بر این راهکارهای مبتنی بر انتخاب چارچوب سیاست‌گذاری و دراین سال‌های اخیر هدف‌گذاری تورمی به عنوان یکی از شناخته شده‌ترین راهکارهای مبتنی بر انتخاب چارچوب بوده است. بررسی رخدادهای تورمی نشان می‌دهد تجربه ایران در معرفی چارچوب هدف‌گذاری تورمی در سال ۱۳۹۹ ناموفق بوده است. در حالی که قرار بود دراین چارچوب نرخ تورم مثبت ومنفی دودرصد به نرخ ۲۲ درصد منجر شود اما شکست بزرگی به دست آمد.

درباره هدف‌گذاری تورمی

با توجه به اینکه احتمال دارد سیاست هدف‌گذاری تورمی دوباره به مثابه راهکار از سوی دولت در دستور کار قرار گیرد به‌طور خلاصه برخی از ویژگی‌های این سیاست را یاد آور می‌شویم:

- بانک مرکزی متعهد می‌شود برای یک دوره زمانی خاص نرخ تورم را در یک محدوده یا عدد معین نگه دارد و این هدف را به سایر اهداف تعریف شده برای سیاست پولی ارجح بداند و در این راستا از تمام ابزارهای در دسترس خود استفاده نماید.
- اگر چه حفظ ثبات قیمتی اولین و اولی‌ترین هدف مورد نظر در این رژیم است ولی معمولاً اعمال آن با انعطاف‌هایی نظیر کمک به رشد اقتصاد یا جلوگیری از ریسک انباشت عوامل ایجادکننده توازن در اقتصاد نظیر بی‌ثباتی مالی همراه است.
- مهم‌ترین وجه تمایز هدف‌گذاری تورمی با سایر استراتژی‌های بانک‌های مرکزی در تعهد آن شفافیت و استانداردهای بالای پاسخگویی در این شیوه از سیاست‌گذاری است.
- هدف‌گذاری تورمی به عنوان یک صلاحدید مقید

پیشینه هدف‌گذاری تورمی

این سیاست تثبیت نرخ تورم در اطراف یک عدد تعریف و تعیین شده

از سوی ۴۰ بانک مرکزی در سراسر جهان (بسیاری از آنها در زمره اقتصادهای نوظهور) به عنوان اصلی‌ترین چارچوب سیاسی پولی انتخاب شده است.

هدف‌گذاری تورمی کامل واعتبار

هدف‌گذاری تورمی کامل شناخته شده‌ترین نوع هدف‌گذاری تورمی است. بانک‌های مرکزی که از این نوع هدف‌گذاری استفاده می‌کنند از اعتباری متوسط به بالا برخوردارند، به وضوح به هدف تورمی اعلامی خود پایبند بوده و با استفاده از یک چارچوب سیاست پولی شفاف، این پایبندی را سازماندهی می‌کنند که نشانگر تعهد آنها به اهدافی است که وضع کرده‌اند. نیوزیلند اولین کشوری است که از سال ۲۰۰۱ از این نوع هدف‌گذاری تورمی تبعیت کرده است.بانک‌های مرکزی که از این نوع هدف‌گذاری تورمی تبعیت می‌کنند از چنان اعتبار بالایی برخوردار هستند که می‌توانند بدون شفافیت و پاسخگویی در مورد یک هدف تورمی خاص، نرخ تورم را در کشور پایین و باثبات نگه دارند آنها این اعتبار خود را مدیون گذشته خود هستند که در آن تورم کشور برای سالیان طولانی پایین بوده و نیز ثبات مالی در اقتصاد حاکم بوده است.این بانک‌ها می‌توانند علاوه بر تمرکز روی پایین نگه داشتن تورم به کمک به رشد اقتصادی نیز بپردازند.

معروف‌ترین بانک‌های مرکزی که از این نوع از هدف‌گذاری تورمی استفاده می‌کنند بانک مرکزی اروپا و نیز سیستم فدرال رزرو ایالات متحده است.

هدف‌گذاری تورمی سبک

کشورهایی که از این نوع هدف‌گذاری استفاده می‌کنند اقدام به اعلام هدفی برای تورم خود می‌کنند ولی به دلیل اعتبار پایین خود نسبت به بانک‌های مرکزی موفق در کنترل تورم، توفیق چندانی در رسیدن و حفظ هدف تورمی اعلامی کسب نمی‌کنند.اعتبار پایین این بانک‌های مرکزی اغلب در آسیب‌پذیری شدید آنها در برابر شوک‌های اقتصادی، بی‌ثباتی مالی و چارچوب نهادی ضعیف این بانک‌ها انعکاس می‌یابد.بیشتر بانک‌هایی که مبادرت به این نوع هدف‌گذاری تورمی می‌کنند در کشورهای در حال توسعه قرار دارند.

هدف‌گذاری تورمی انعطاف‌پذیر

هر زمانی که شوکی به اقتصاد وارد می‌شود مقامات پولی تصمیم می‌گیرند تورم به چه سرعتی به مقدار هدف‌گذاری شده آن برگردانده شود والبته اهداف میانی یا واسطه‌ای (اهداف مربوط به کلهای پولی یا نرخ ارز) را کنار نمی‌گذارند. البته این اهداف میانی تا جایی مورد توجه هستند که بتوانند در میان مدت به دستیابی به هدف تورمی تعیین شده کمک نمایند. اعتبار بانک مرکزی نقشی حیاتی در این رژیم ایفا می‌کند ورابطه بین لنگر شدن انتظارات تورمی و اعتبار بانک مرکزی بسیار مهم است چرا که هزینه پایین و باثبات نگه داشتن تورم را کاهش می‌دهد.

هدف‌گذاری مطلق یا سخت تورمی

این شکل از هدف‌گذاری به این دلیل اتخاذ می‌شود که تحت شوک‌های منفی عرضه (تورم و تولید در جهت مخالف هم) افت تولید و اشتغال ممکن است عمیق‌تر شود.زمانی که شوک‌های زودگذر باعث انحراف تورم از مقدار هدف آن می‌شوند، تلاش برای بازگشت سریع به نرخ هدف‌گذاری شده می‌تواند منجر به نوسانات شدید شاخصهای اقتصادی گردد.وقتی تمرکز شدیدی بر حفظ تورم در نرخ هدف آن باشد و انحرافات زودگذر از نرخ تورم تحمل نشود، مساله بی‌ثباتی بالقوه در ابزارهای رسیدن به این هدف به وجود خواهد آمد.تغییرات مکرر و شدید سیاست پولی باعث می‌شود درک عامه از سیاست‌های بانک مرکزی کاهش یافته و همین امر اعتبار بانک مرکزی را زیر سوال ببرد.

کامل در برابر دفگذاری تورمی جزیی

*از این واقعیت نشات می‌گیرد که در دنیای واقع هدف‌گذاری تورمی به صورت تدریجی شکل می‌گیرد بالاخص در کشورهای در حال توسعه. دراین کشورها بانک‌های مرکزی ابتدا نسخه‌ای از هدف‌گذاری تورمی جزیی را اعمال می‌کنند و سپس آرام آرام به سوی پایبندی کاملتر به هدف‌گذاری تورمی و اعمال کامل آن پیش می‌روند.

در فرآیندها هدف‌گذاری تورمی جزیی به مرحله‌ای اشاره دارد که در آن تعهد بانک مرکزی به هدف تورمی خود کامل نیست چرا که به جز تورم یک لنگر اسمی دیگر نظیر یک دامنه برای نرخ ارز یا یک هدف برای رشد پول را حفظ می‌کند. هنوز پیش شرطهای اعمال هدف‌گذاری تورمی را به صورت کامل پیاده نکرده و نیز برخی از ویژگی‌ها و الزامات رسمی هدف‌گذاری تورمی همچون شفافیت در اعمال سیاست‌های پولی یا انتشار گزارش تورمی همراه با پیش‌بینی روند آتی آن را انجام نمی‌دهد.

به محض اینکه هدف تورمی تبدیل به تنها لنگر اسمی سیاست پولی شد (هر چند مداخلات ارزی همچنان می‌تواند پا بر جا باشد) و نیز مشخصات و پیش شرطهای اصلی هدف‌گذاری تورمی تحقق پیدا کرد، رژیم هدف‌گذاری جزئی به هدف‌گذاری کامل تغییر نام پیدا می‌کند. شیلی در سال ۱۹۹۱ نسخه جزئی هدف‌گذاری تورمی را پذیرفت که ترکیبی از هدف‌گذاری تورمی و رژیم ارزی خزنده بود و سپس در اواخر ۱۹۹۹ به یک هدفگذار تورمی کامل تبدیل شد.مکزیک در سال ۱۹۹۹ ابتدا ترکیبی از هدف‌گذاری تورمی و هدف‌گذاری پولی را به کار گرفت ولی در نهایت در سال ۲۰۰۱ هدف‌گذاری کامل تورم را برگزید.در ادبیات موضوع از عناوین دیگری برای هدف‌گذاری کامل و هدف‌گذاری جزئی تورم استفاده می‌کنند که از جمله آنها می‌توان به اصطلاح «هدف‌گذاری رسمی در برابر هدف‌گذاری غیر رسمی»، «هدف‌گذاری بالفعل در برابر هدف‌گذاری قانونی» اشاره کرد. اگرچه در هدف‌گذاری تورمی تاکید بر کنار گذاشتن نرخ ارز ثابت است ولی بیشتر بانک‌های مرکزی هدفگذار تورم در موقع بحران‌های اقتصادی مداخلاتی در بازار ارز دارند.

ارتباط تحریم و تورم

برخی سیاستمداران و مدیران اقتصادی باوردارند یا اینگونه نشان می‌دهند که رژیم تحریم‌های غرب علیه اقتصاد ایران که در دهه ۱۳۹۰ گسترده ودر دومرحله ژرف شد بر کارکرد اقتصادایران بی‌اثر بوده است. برخی دیگر اما باوردارند اینگونه نیست و اقتصادایران زیر تیغ تحریم بوده وهست و این تحریم‌ها از ابعاد گوناگون اقتصاد ایران را زیر فشار قرارداده است. در ادامه به‌طور خلاصه پیامدها و روزنه‌های رژیم تحریم‌ها بر اقتصادایران آورده شده است:

- تحریم‌های تکنولوژیک سرمایه‌گذاری و تجهیزات نظامی با هدف محدود کردن توان نظامی ایران و جلوگیری از ظرفیت‌سازی تولید به خصوص در مورد نفت و گاز را متاثر کرده است.
- محدودسازی نقل و انتقالات مالی (از سال ۲۰۱۰) با هدف جلوگیری از ورود درآمدهای ارزی به چرخه تجاری کشور به کاهش توان مبادلات تجاری ایران منجر شده است.
- تحریم بانک مرکزی (سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ و با مشارکت اتحادیه اروپا و آمریکا) با هدف تحریم جلوگیری از دسترسی بانک مرکزی به درآمدهای ارزی به اختلال در پشتوانه پولی کشور و محدودیت هر چه

بیشـــتر جریان تجارت خارجی و به‌طور کلی آسیب جدی به اقتصاد ایران زده است.

◄ تحریم‌های فروش نفت و گاز به موازات فاز پیشـــین با هدف کاهش شـــدید درآمدهای نفتی ایـــران و به تبع آن تخریـــب متغیرهای کلیدی اقتصادی کشور \یامدهای واقعی داشته است.

◄ ممنوعیت مبادلات فلزات گرانبها و طلا و مسدودسازی وجوه (توسط اتحادیه اروپا در اواخر سال ۲۰۱۲ و کنگره آمریکا در اوایل سال ۲۰۱۳) با هدف منجر به عدم امکان استفاده از درآمدهای ارزی انباشت شده ایران در کشورهای دیگر و فشارها در بخش صنایع مادرشده است.

■ کانال‌های اثرگذاری تحریم‌ها بر تورم

◄ کاهش شـــدید صادرات نفت و درآمدهای نفتی منجر به کسری بودجه شدید دولت و سپس شناخته شده کسری بودجه بر افزایش تورم شده است.

◄ ممنوعیـــت و محدودیت تجارت خارجی و افزایش شـــدید نرخ ارزاز کانال‌های اثرگذاری تحریم‌ها بوده وهستند.

■ واقعیات آشکار شده در خصوص پویایی‌های تورم در ایران

*ویژگی تورم در ســـال‌های ابتدایی و انتهایی دهه ۹۰ به‌طور خلاصه به شرح زیر هستند:

الف- کسری بودجه دولت به دلیل فشار تحریم‌ها و افت درآمدهای نفتی

ب- پولی شدن کسری بودجه دولت

ج- افت تولید در بخش نفت و جابه‌جایی منحنی عرضه به سمت چپ

د- اثر تحریم‌ها و نااطمینانی‌های ناشـــی از آن بر افت سرمایه‌گذاری و افت عرضه

هـ - وقوع سه بحران بزرگ ارزی در یک دهه (سال‌های ۱۳۹۲، ۱۳۹۷ و ۱۳۹۹) و در نتیجه افزایش شدید تورم تولیدکننده و تورم مصرف‌کننده

و- وقوع تورم علی‌رغم کاهش تقاضا بالاخص تقاضای مصرفی از سال ۱۳۹۷ به بعد (رشـــد هزینه‌های مصرفی حقیقی خصوصی و دولتی در سه سال متوالی ۹۷ تا ۹۹ به قیمت‌های ثابت منفی بوده و میانگین رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص حقیقی در این سه سال منفی است)

■ برخی از دلایل عدم توفیق بانک مرکزی

◄ شیوع پاندمی کرونا، اثر آن بر سمت عرضه و ناتوانی سیاست‌های پولی در کنترل شوک‌های منفی عرضه

◄ اثر شوک ارزی تابستان ۱۳۹۹ و در نظر نگرفتن پیش‌بینی‌های شوک ارزی در تعیین هدف

◄ هدف‌گـــذاری تورمی بدون توجه به عوامل موجد تورم و از بین رفتن آنها و بسترسازی برای کنترل تورم

◄ استفاده از اوراق بهادار با بازده ۱۵ تا ۱۸ درصد برای رسیدن به هدف تورمی ۲۲ درصدی

◄ عدم ارائه گزارش تورم در انتشارات ماهیانه بانک مرکزی به عنوان یکی از اصلی‌ترین ابزارهای شفافیت

■ عوامل ایجادکننده تورم در اقتصاد ایران در کوتاه‌مدت

مهم‌ترین عوامل ایجادکننده تورم در اقتصاد ایران

چـــرا اقتصادایران نمی‌تواند تورم نهادینه شـــده را مهار کرده و آن را به نرخ‌های میانگین در جهان نزدیک کند؟ برخی از دلایل به شرح زیر هستند:

یکم- وجود منابع نفتی و درآمدهای حاصل از صادرات، سیاستمداران را از ایجاد راه‌های تازه درآمدی غافل کرده است.

دوم - افزایش قیمت کالاهای وارداتی به دلیل شوک ارزی و افت ارزش پول ملی در دوره‌های متناوب چند ساله و اثر شدید آن بر قیمت کالاهای خارجی نیز از دلایل مهم ایجادکننده تورم به حساب می‌آیند.

سوم- تحریم‌هایاقتصادی علیه کشور و افزایش قیمت تمام شده برخی از کالاهای وارداتی

چهارم- کاهش صادرات نفتی در برخی از ســـال‌ها به خصوص در دهه ۱۳۶۰ به دلیل جنگ و دهه ۱۳۹۰ به دلیل تحریم‌ها

پنجم- محدود شدن امکان واردات کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای و نیز افزایش قیمت تمام شده آنها برای تمام بخش‌های اقتصادی

ششم- موانع موجود بر ســـر انتقال وجوه حاصل از درآمدهای نفتی به داخل کشور (به خصوص در دهه اخیر)

هفتـــم- کاهش قیمت جهانی نفت در برخی از ســـال‌ها بنا به دلایل مختلف برون‌زا

هفتم- انتظارات تورمی پایدار کارگزاران اقتصادی
هشتم- توسل دولت به منابع بانک مرکزی به انحاء مختلف برای جبران کسری بودجه
نهم- اضافه برداشت بانک‌ها از بانک مرکزی و نبود مقررات و ضوابط نظارتی سختگیرانه در این زمینه
دهم- افزایش شدید جمعیت ایران در دهه‌های ۵۰ و ۶۰

نقش بانک مرکزی در مهار تورم

آیا رسیدن به یک هدف تورمی یا اصولاً حفظ ثبات قیمت‌ها از نظر قانونی بر عهده بانک مرکزی قرار داده شده است یا خیر؟

اگر چه در تمام کشورهایی که هدف‌گذاری تورم صورت گرفته کنترل تورم از جمله اهداف مصرح مربوط به بانک مرکزی در قوانین پولی این کشورها شناخته می‌شود ولی این امر لزوماً به معنی اولویت این هدف در بین اهداف بانک مرکزی نیست. در ۱۴ کشور از کشورهای هدفگذار، تورم بانک‌های مرکزی اهداف چندگانه‌ای دارند بدون اینکه اولویتی به کنترل تورم داده شده باشد.کشورهای در حال توسعه هدفگذار تورم، آرژانتین برزیل، شیلی، جمهوری دومنیکن، گواتمالا، پاراگوئه، روسیه، تایلند و اوگاندا که بانک مرکزی آنها موظف به پایبندی به اهداف چندگانه‌ای است که کنترل تورم تنها یکی از آن اهداف است. در مقابل، نیوزیلند، کلمبیا، قزاقستان، پرو فیلیپین و رومانی، تنها هدف بانک مرکزی را حفظ ثبات قیمت‌ها می‌دانند.

در ۸ کشور توسعه یافته و ۱۴ کشور در حال توسعه حفظ ثبات قیمت اولویت معنی داری بر سایر اهداف دارد.

حدود ۳۰ کشور از کشورهای هدفگذار، تورم کمک به رشد اقتصادی را نیز بین اهداف بانک‌های مرکزی خود گنجانده‌اند.بعد از بحران مالی سال‌های ۲۰۰۷ و ۲۰۰۸ کشورهای بیشتری در جهان متوجه اهمیت ثبات مالی در پیشرفت اقتصادی خود و عملکرد مطلوب آن شده‌اند و به این ترتیب هر روز بر تعداد بانک‌های مرکزی که به هدف حفظ ثبات مالی تاکید دارند، افزوده می‌شود. در تمام کشورهای هدفگذار تورم، حتی اگر بین اهداف تعیین شده برای بانک مرکزی و اولویت هر یک از اهداف تفاوتی وجود داشته باشد ولی در وظیفه بانک مرکزی به عنوان نهاد موظف به کنترل تورم و حفظ ثبات قیمت‌ها مناقشه‌ای وجود ندارد.

استقلال مالی بانک مرکزی

- در ۲۴ کشور هدفگذار تورمی (۶ کشور توسعه یافته و ۱۸ اقتصاد در حال توسعه) بانک مرکزی با منع قانونی تامین مالی دولت مواجه است.
- در ۵ کشور شامل دو کشور پیشرفته (ژاپن و کره جنوبی) و ۳ کشور در حال توسعه هدفگذار تورم (آرژانتین، پاراگوئه و اوگاندا) از نظر قانونی بانک مرکزی مجاز به تامین مالی دولت به نحوی از انحاء شناخته شده است.

استقلال بانک مرکزی در انتخاب ابزار سیاست‌گذاری پولی

در بسیاری از کشورهای هدفگذار تورم استقلال بانک مرکزی در استفاده از ابزارهای سیاست پولی از نظر قانونی تضمین شده است و از این لحاظ تفاوت زیادی بین کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه دیده نمی‌شود تفاوتی که در این میان وجود دارد میزان اثربخشی و کارایی ابزارهای سیاست‌گذاری پولی در کشورهای مختلف است. کشورهای صادرکننده منابع طبیعی از نرخ ارز به عنوان ابزاری برای اعمال سیاست پولی یا رسیدن به برخی از اهداف سیاست پولی نظیر کنترل تورم استفاده می‌شود.

کشورهایی که از هدف تورمی با دامنه نوسان استفاده می‌کنند

- ۲۳ کشور هدفگذار تورمی شامل ۲ کشور توسعه یافته و ۲۱ اقتصاد در حال توسعه
- بیشترین دامنه نوسان یا تحمل مورد استفاده ۱-/+ واحد درصد (۱۳ کشور از این ۲۳ کشور)
- دامنه نوسان به صورت ۱.۵-/+ واحد درصد (۵ کشور که همگی از کشورهای در حال توسعه هستند)
- دامنه ۲-/+ واحد درصد (۵ اقتصاد در حال توسعه استفاده می‌شود. (
- دامنه نوسان بیشتر از ۲-/+ واحد درصد مورد استفاده هیچ کشوری نیست.
- اغلب کشورها نیز دامنه نوسان خود را به صورت متقارن تعیین می‌کنند و تنها در ایسلند بود که در سال‌های اول هدف‌گذاری تورم دامنه پایین را ۱.۵- واحد درصد گرفته بود و دامنه بالا اندکی بیشتر بود که در سال‌های بعدی پایین‌تر آورد و آن را به صورت متقارن ۱.۵-/+ در آورد.

ارزیابی پتانسیل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

با توجه به نرخ تورم بالا در اقتصاد ایران و رسیدن آن به آستانه هشدار در سال ۱۴۰۰، توجه بانک مرکزی به کنترل تورم امری بدیهی تلقی می‌شود ولی ضرورت کنترل تورم یک روی سکه است و روی دیگر آن توانایی بانک مرکزی در کنترل تورم با استفاده از معروف‌ترین سیاست شناخته شده در این زمینه یعنی تبعیت از یک رژیم هدف‌گذاری تورمی در اقتصاد ایران می‌باشد.

سوال مهم؛ آیا بانک مرکزی با توجه به ابزارهای در دسترس خود توانایی پیاده‌سازی و اجرای این رژیم را دارد یا خیر و در صورت تمایل به دست یازیدن به آن، کدام نوع از رژیم‌های هدف‌گذاری تورمی در کشور قابلیت پیگیری دارد؟

بستر مناسب هدف‌گذاری تورم در اقتصاد ایران

۱- وجود هدف کنترل تورم در تعهدات و دستورالعمل‌های بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

اولین قدم در فراهم کردن بستر مناسب هدف‌گذاری تورم در یک کشور شناسایی بانک مرکزی آن کشور به عنوان متولی اصلی کنترل تورم و حفظ ثبات قیمتها است که بعد از آن بانک مرکزی می‌تواند بر پایه وظیفه محول شده به این نهاد در زمینه کنترل تورم بر سر اختیارات و ابزارهای مورد نیاز خود برای انجام این مهم سایر ارکان سیاست‌گذاری اقتصادی در کشور به بحث چانه‌زنی و رسیدن به تفاهم بپردازد. فعالیت فعلی بانک مرکزی براساس قانون پولی و بانکی مصوب سال ۱۳۵۱ مساله مهمی است که باید بررسی شود.

بررسی یک طرح

طرح طرح اولیه تحت عنوان «طرح عملیات بانکی بدون ربا» در سال ۹۵ که به هیأت رئیسه مجلس نهم تقدیم در مجلس دهم نسخه تکمیل شده این طرح با عنوان طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران» مطرح شد. در مجلس یازدهم در حال بررسی است.

*در تمام بندهای مربوط به وظایف و اختیارات بانک مرکزی هیچ... اشاره مستقیمی بر وظیفه کنترل تورم از سوی این نهاد صورت نگرفته در صورتی که برای هدف‌گذاری، تورم کنترل تورم باید حداقل در کنار اهداف دیگر از جمله وظایف بانک مرکزی شناخته شود حفظ ثبات ارزش پول نیز که از جمله اهداف بانک مرکزی شمرده شده است، مبهم بوده و مفهوم دقیقی از آن برداشت نمی‌شود.

بستر مناسب هدف‌گذاری تورم در اقتصاد ایران

*در طول چند دهه گذشته همواره در برنامه‌های پنج ساله، توسعه نرخی به عنوان هدف برای تورم تعیین شده است که در آخرین آنها یعنی برنامه ششم توسعه که سال پایانی آن ۱۴۰۰ است، نرخ متوسط ۸/۸ درصد به عنوان هدف تورمی معرفی شده که آمار تورم بالای ۴۰ درصد در تابستان ۱۴۰۰ حاکی از انحراف بسیار بالای عملکرد و هدف دارد و در تمام این سال‌ها تنها در برنامه سوم توسعه (۱۳۷۹-۱۳۸۳)، هدف تورمی پیش‌بینی شده تحقق یافته است.

*بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در خرداد ماه ۱۳۹۹ طی بیانیه‌ای چارچوب هدف‌گذاری نرخ تورم را اعلام و بر این اساس هدف نرخ تورم خود را (بدون توجه به هدف اعلامی برنامه توسعه ششم) برای بازه زمانی یک ساله ۲۲ درصد با دامنه مثبت و منفی ۲ واحد درصد تعیین کرد.

وجود رژیم ارزی سازگار با هدف‌گذاری تورم

پیش‌شرط و دیگر مولفه وجود بستر مناسب. برای هدف‌گذاری تورم در یک اقتصاد، وجود یک رژیم نرخ ارز شناور در کشور است چرا که کنترل تورم در کشور در گرو اعمال سیاست پولی مستقل است و نرخ ارز، ثابت حساب سرمایه باز و سیاست پولی، مستقل سه گانه ناممکنی است، که از تحقق این مهم جلوگیری می.کند اما پیگیری یک رژیم ارزی شناور در برخی اقتصادها از جمله کشورهای صادرکننده نفتی همچون ایران با دشواری‌های فراوانی از نظر عملی و سیاسی مواجه است.

- با بودن نرخ‌های ارز نیمایی و نرخ ارز سنا در کنار نرخ ارز ثابت ۴۲۰۰ تومانی و نرخ ارز صرافی ملی، نظام چند نرخی در سیستم ارزی قانونی کشور برقرار است که تمام آنها با نرخ ارزی که در بازار آزاد تعیین می‌شود، تفاوت دارند.
- تجربه چند دهه گذشته نشان می‌دهد که نظام ارزی کشور پایبندی به یک نرخ ارز ثابت و تحمل جهشها و بحران‌های ارزی هر چند سال یک‌بار میباشد که در سال‌های اخیر، فاصله زمانی بین جهشهای ارزی و رویارویی با بحران‌های ارزی به دلیل شدت گرفتن تحریم‌ها و محدود شدن درآمدهای نفتی کمتر شده است.
- کنترل تورم با وجود این بحران‌های ارزی با گذشت زمان پیچیده‌تر و مشکل‌تر گشته است.
- به‌طور خلاصه در اقتصاد ایران نظام ارزی سازگار با هدف‌گذاری تورمی نه به صورت قانونی و اسمی و نه به صورت بالفعل و رسمی وجود ندارد.

استقلال نهادی و عملیاتی سیاست‌گذار پولی در ایران

- ترکیب اعضای شورای پول و اعتبار
- وزیر امور اقتصادی و دارایی یا معاون وی
- رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران رئیس شورا
- معاون برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور یا معاون وی
- دو تن از وزرا به انتخاب هیأت وزیران
- وزیر بازرگانی
- دو نفر کارشناس و متخصص پولی و بانکی به پیشنهاد رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و تأیید ریاست‌جمهوری
- دادستان کل کشور یا معاون وی
- رئیس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن
- رئیس اتاق تعاون
- نمایندگان کمیسیون‌های اقتصادی و برنامه و بودجه و محاسبات مجلس شورای اسلامی هر کدام یک نفر به عنوان ناظر با انتخاب مجلس

بررسی پیش‌نیازها و بستر مناسب هدف‌گذاری تورم در اقتصاد ایران

- از بین ۱۳ نفر عضو این شورا تنها یک نفر یعنی رئیس کل بانک مرکزی از خاستگاه سیاست‌گذار پولی در این شورا حضور دارد حتی دو نفر کارشناس و متخصص پولی و بانکی نیز که در این شورا حضور دارند عضویتشان در شورا پس از تایید رئیس‌جمهور صورت می‌پذیرد. به این ترتیب تورش عظیمی در ترکیب اعضای شورا به نفع دولت وجود دارد که خود زمینه ساز سلطه مالی دولت بر بخش پولی و تصمیم‌گیریهای این حوزه است بالا بودن نسبت اعضای دولتی به اعضای داخلی بانک در ترکیب شورا ضمن افزایش سلطه سیاست مالی بر سیاست‌گذاری‌های پولی، می‌تواند باعث افزایش احتمال خطا در اتخاذ تصمیمات مناسب و به- هنگام پولی در کنترل تورم گردد.

استقلال شخصی سیاست‌گذار پولی

با وجود دوره زمانی نسبتاً مناسب تصدی ریاست بانک مرکزی که می‌تواند موجبات ثبات در تصمیم‌گیریهای سیاست‌گذاری پولی را فراهم آورد، عزل و نصب رئیس کل و حتی قائم مقام وی کاملاً در دست دولت بوده و در واقع در صورت بروز هرگونه اختلاف نظری بین رئیس‌جمهور و رئیس کل بانک مرکزی رئیس‌جمهور به راحتی می‌تواند حکم به عزل وی از این مقام را صادر نماید که این اتفاق در کشور در همین اواخر نیز تجربه شده است که می‌تواند توان سیاست‌گذار پولی را در مقابله با خواسته‌های مقام مالی از جمله برداشت از منابع بانک مرکزی برای تامین مالی کسری بودجه و نظایر آن به‌شدت تحلیل برده و خود از عوامل ناکامی سیاست‌گذار پولی در دستیابی به حفظ ثبات قیمتها و کنترل تورم باشد.

استقلال مالی بانک مرکزی

- استقلال در قوانین و مقررات
- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از جمله بانک‌های مرکزی است که بنا به قانون نه تنها از وام دهی و تامین منابع مالی برای دولت منع نشده است بلکه این کار را به عنوان بخشی از وظایف و اختیارات خود انجام می‌دهد که همین امر بلاشک به صورت مستقیم بر توان آن در کنترل تورم اثرگذار خواهد بود.
- استقلال مالی در عرصه عمل (عدم وجود سلطه مالی)
- افزایش کسری بودجه در سال‌های اخیر بنا به دلایل مختلف از جمله تحریم‌ها و رکود اقتصادی
- روش‌های تامین مالی کسری بودجه استقراض داخلی از طریق بازار سرمایه، استقراض خارجی، توسل به بانک مرکزی و نظام بانکی
- تاثیرپذیری سیاست‌های پولی از بودجه دولت در اقتصاد ایران به دلیل کم عمق بودن بازار سرمایه و نیز ناکارآمدی آن بیشتر است.
- نرخ سود منفی اوراق بهادار (نرخ بازده این اوراق بین ۱۵ تا ۱۸ درصد می‌باشد، در حالی که نرخ تورم در سال ۱۴۰۰ به بیش از ۴۰ درصد افزایش پیدا کرده است) .
- در صورت ادامه وضعیت فعلی، یعنی افت درآمدهای دولت به دلیل تحریم‌ها و رکود، آینده مبهمی در انتظار اقتصاد ایران به هنگام سررسید این اوراق خواهد بود و عدم توانایی دولت در بازخرید این اوراق یا جایگزینی آنها می‌تواند منجر به شکل‌گیری بحران بدهی در اقتصاد شود.
- چاره‌ای به جز استقراض دولت از بانک مرکزی، توسل آن به منابع بانک‌های تجاری در قالب تسهیلات تکلیفی یا دستکاری در نرخ تسعیر ارز در حساب و کتابهای مالی دولت با بانک مرکزی وجود ندارد که هر سه به معنی ایجاد سلطه مالی دولت بر بخش پولی است. توسل دولت به هر کدام از این سه روش برای تامین کسری بودجه خود منجر به افزایش منابع پایه پولی شده و در نهایت نقدینگی و تورم را در اقتصاد افزایش می‌دهد بدون آنکه درآمد دلاری لازم برای توسل به واردات ارزان قیمت به عنوان مسکن کوتاه‌مدت برای خواباندن تورم وجود داشته باشد.

استقلال بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در انتخاب ابزار سیاست‌گذاری پولی و کارایی این ابزارها

- گسست بین قیمت و مقدار (نرخ بهره و نقدینگی) در بازار پول از عوامل ناکارایی ابزارهای سیاست پولی در اقتصاد ایران است.
- کنترل نرخ‌های سود بانکی و کاهش و افزایش آن در جایی که تورم آن چنان بالاست که نرخ بهره حقیقی منفی است هیچ اثری در کنترل تورم نخواهد داشت.
- حتی وضع سقف اعتباری نیز اثری در کنترل تورم نخواهد داشت چون نیاز دولت به تامین کسری بودجه خود، باعث ایجاد فشار عظیمی بر منابع بانکی برای تامین مالی هزینه‌های دولتی می‌شود و تنها اثر اعمال سقف اعتباری این است که منابع مالی بانکی به جای بخش خصوصی بیشتر صرف تامین نیازهای بخش دولتی می‌شود.
- نسبت سپرده قانونی با وجود آنکه ابزار موثری در اعمال سیاست پولی است ولی از انعطاف -پذیری لازم برخوردار نیست.
- عملیات بازار باز در اقتصاد ایران نه برای اعمال سیاست پولی بلکه به عنوان کارگزار دولت و با هدف پوشش کسری بودجه آن صورت می‌گیرد و به این ترتیب تنها دستاوردی که می‌تواند داشته باشد این است که با انجام عملیات بازار باز از دست اندازی دولت به سایر منابع پایه پولی جلوگیری کرده و تا حدی از فشار سلطه مالی دولت بر سیاست‌های پولی بکاهد.
- برای کنترل تورم در اقتصاد ایران بالاخص از راه پیاده‌سازی رژیم هدف‌گذاری تورمی به عنوان شناخته شده‌ترین راه انجام این مهم چاره‌ای به جز انجام یک سری از اصلاحات و پیاده‌سازی یک تعداد از پیش شرطها نیست که در فصل بعد به آن پرداخته می‌شود به عبارت دیگر از بین رژیمهای هدف‌گذاری تورمی باید رژیمی اتخاذ شود که فرصت زمانی کافی به سیاست‌گذار برای انجام اصلاحات لازم در قوانین و مقررات و بسترهای لازم کنترل همیشگی تورم را بدهد، این رژیم دوره گذار در ادبیات اقتصادی تحت عنوان رژیم هدف‌گذاری سبک شناخته می‌شود.

واقعیات آشکار شده در خصوص تورم در ایران

- اقتصاد ایران پدیده‌ای چند وجهی بوده و تنها با توسل به یک عامل نمی‌توان پویایی‌های آن را تبیین کرد.
- سلطه مالی دولت بر سیاست‌های پولی از عوامل مهم ایجادکننده تورم در کشور است.
- کانال تخلیه اثر مشکلات ساختاری بودجه بر پایه پولی با مرور زمان از بدهی بخش دولتی به بانک مرکزی به بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی منتقل شده است که روی دیگر سلطه مالی دولت را نشان می‌دهد و دقیقاً با همان مکانیزم از طریق افزایش نقدینگی به حفظ تورم در سطوح بالا

منجر می‌شود.

- رابطـــه کل‌های پولی و تورم بر اســـاس تئوری مقداری پول و تئوری فشار تقاضا رابطه‌ای بلندمدت است
- دولت به واسطه کنترل نرخ ارز و همچنین افزایش واردات به نوعی افزایش قیمتها را علیرغم رشد بالای نقدینگی، کنترل کرده است.
- مدل ارائه شده در این مطالعه در کوتاه‌مدت بیشترین توضیح دهندگی متعلق به نرخ ارز و نوســـانات آن عوامل سیاســـی نیز در پویایی‌های تورم در اقتصاد ایران نقش پررنگی دارند
- همگام نبودن سمت عرضه با طرف تقاضا

اقدامات کوتاه‌مدت و عاجل بانک مرکزی برای کنترل تورم

گام اول جلوگیری از افزایش نرخ تورم و نه تلاش برای کاهش آن است.

۱- کنترل انتظارات تورمی از طریق سامان دادن به دامنه نوسانات نرخ ارز

۲- هماهنگـــی و همکاری بین، مجلس دولت و بانک مرکزی در ارسال سیگنال‌های مختلف به بازارها و نیز برای کنترل افزایش بیشتر نقدینگی به خاطر بار مالی برخی از طرح‌ها و لوایح

۳- مدیریت اثرات تورمی حذف ارز ترجیحی در ســـال ۱۴۰۱ و اجتناب از حذف ناگهانی آن

۴- تامین مالی کســـر بودجه دولت از طریق جذابتر کردن اوراق بدهی و

پرهیز از پوشش کسری بودجه با استفاده از منابع پول پرقدرت

اقدامات بانک مرکزی برای هدف‌گذاری تورم در میان‌مدت

۱- پیگیری و تعیین تکلیف قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» در مجلس شـــورای اســـلامی و رفع ایرادات مترتب بر آن با محوریت هدف بانک مرکزی در رابطه با کنترل تورم

۲-اقناع دولت برای پذیرش قاعده مالی در هماهنگی با سیاست‌های پولی کنترل تورم

۳- تشکیل کمیته ثبات مالی تحت زعامت بانک مرکزی

اقدامات عملیاتی بانک مرکزی در کنترل تورم

۱- محاسبه شاخص تورم هسته برای هدف‌گذاری در سال‌های اولیه

۲- هدف‌گذاری کاهش تورم به جای «هدف‌گذاری تورم

۳- محاســـبه کریدور ارزی سازگار با کاهش تورم اعلامی و تعدیل سالانه آن در تناسب با نرخ تورم حاکم بر اقتصاد-«هدف‌گذاری دوگانه»

۴- انتخاب ابزار مناســـب سیاستی برای کنترل تورم از سوی بانک مرکزی که با توجه به نرخ بالای تورم کنونی، به جای نرخ سود بانکی باید بر کنترل کلهای پولی متمرکز باشد.

۵- انتشار گزارش‌های مربوط به پیش‌بینی تورم با هدف اثرگذاری بر انتظارات تورمی

۶- برگزاری جلســـات منظم ماهانه شـــورای پول و اعتبار با ستاد هماهنگی اقتصادی دولت برای تصمیم‌گیری در خصوص متغیرهای اثرگذار بر تورم

۷- توجه به اولویت‌های بخشی در کنترل تورم از جمله مواد غذایی و دارو)

۸- راه‌اندازی کانال اطلاع‌رسانی بانک مرکزی در خصوص نوسانات مربوط به متغیرهای اقتصادی دخیل در شکل‌گیری انتظارات تورمی و ساماندهی به کانال‌های اطلاع‌رسانی رسمی نرخ ارز و طلا

۹- اخذ تضمین از دولت در خصوص امکان انتشـــار منظم اطلاعات مربوط به نرخ تورم از سوی بانک مرکزی

ماهیت چرخه تورم و سست شدن پایه‌های زندگی

آمارهای در دســـترس نشـــان می‌دهد نرخ میانگین تورم در ۵ ســـال گذشته نسبت به روند بلندمدت میانگین نرخ تورم دوبرابر شده و روی عدد ۴۰ درصد ایستاده است. این میزان نرخ تورم زندگی را برای ایرانیان به ویژه خانواده‌های کم‌درآمد بسیار سخت کرده است و آنها به آرامی تاب‌آوری را از دست می‌دهند. نتیجه عینی دخل و خرج خانواده‌های ایرانی در شرایط تورمی موجود این شده که درآمد سرانه ایرانیان ۳۷ درصد کاهش را تجربه کرده که به ســـست شـــدن پایه زندگی خانوارها منجرمی شود. درچنین وضعیتی دولت چه می‌تواند کند؟

به نظر می‌رســـد ادامه سیاست‌های نیم ســـده تازه سپری شده بر نرخ تورم اثر افزایشی دارد و آن را برهم فزاینده می‌کند و کاهش درآمد سرانه بازهم ادامه خواهد داشـــت. به‌طور مثال نهاد دولـــت در ایران برای اینکه تاب‌آوری روستانشینان و کشاورزان در برابر نرخ تورم افزایش دهد تصمیم می‌گیرد قیمت تضمینی خرید محصولات کشـــاورزی مثل برنج، چغندر، ســـیب زمینی، گندم و جو وسایر محصولات را افزایش دهد. این تصمیم ناگزیر دولت قیمت مواد غذایـــی را افزایش داده و نرخ تورم عمومی را به سمت بالا می‌کشاند. با توجه به اینکه برای تامین منابع مورد نیاز افزایش قیمت گندم درآمدی پیش‌بینی نمی‌شود تامین منابع درآمدی بودجه برای متوازن ساختن کسری بودجه از مسیرهای شناخته شده در دستور کار قرار می‌گیرد و به نرخ تورم بیشتر منجر می‌شود.

از سوی دیگر برای جبران همین نرخ تورم فزاینده دولت باید جواب مزد وحقوق‌بگیران را بدهد و ناگزیر است میزان دریافتی میلیون‌ها کارمند و کارگر بنگاه‌های دولتی را افزایش دهد. در شـــرایط حاضر معلوم است دولت منابع درآمدی تازه‌ای کشـــف نکرده و دوباره بر ابعاد کسری بودجه اضافه می‌شود. نهاد دولت با این نرخ فزاینده تورم چه باید کند؟ پیش از این و در وضعیتی که صادرات نفت ایران تحریم نبود دولت بخشی از ارزهای به دست آمده را تبدیل به ریال می‌کرد و برای مصارف یادشده اختصاص می‌داد اما امروز ناگزیر است از محل فروش دارایی‌های دیگرش درآمد به دســـت آورد. با توجه به شرایط موجود تنهاراه فروش اوراق بدهی تحت نام‌های گوناگون است. تجربه ۹ ماه تازه ســـپری شده نشان می‌دهد دولت نتوانســـته است سهام شرکت‌ها را از مسیر بورس یا مزایده ومناقصه بفروشد. در چنین وضعیتی فروش سکه وارز دراختیار بانک مرکزی به قیمت‌های بالاتـــر یک راه در آمدزایی موثر و زود بازده است که برخی باوردارند دولت این راه را می‌رود. رسیدن قیمت هر دلار به ۳۸هزار تومان و یک عدد سکه تمام به ۱۹ میلیون تومان راه مناسبی است اما این نیز خطر فزاینده شدن نرخ تورم را به دنبال دارد. راه دیگر این است که دولت قیمت برق و آب وگاز و بنزین را افزایش دهد. با توجه به سابقه افزایش قیمت بنزین و اعتراض‌های گســـترده دولت از این کار خودداری می‌کند و قیمت حامل‌های انرژی را افزایش نمی‌دهد و باید یارانه پنهان بدهد. اگر دولت از ســـر ناگزیری بخواهد قیمت فرآورده‌های نفت و گاز را افزایش دهد بازهم برشتاب نرخ تورم فزاینده افزوده می‌شود و کاراز دست خارج می‌شود و مردم بازهم فقیرتر می‌شوندو چرخه افزایش مزدها و حقوق‌ها دوباره راه می‌افتد و بازهم بر شـــتاب نرخ تورم افزوده می‌شود. دردهه‌های اخیر دولت‌های ایران برای اینکه سد راه افزایش قیمت‌ها شوند از سیاست قیمت‌گذاری دستوری نیز برای فروش کالاها استفاده کرده‌اند. سیاست تثبیت قیمت به رانت و فساد منجر می‌شـــود و نتیجه معکوس در تثبیت قیمت‌ها رخ داده و می‌دهد و در بدترین حالت تولید را نیز تعطیل می‌کند. همه این مصیبت‌ها در وضعیتی رخ می‌دهـــد که دولت امید اندکی برای افزایش درآمد از صادرات نفت دارد زیرا روند اعمال تحریم‌های سخت‌تر نیز درراه است.

ایرانیان در وحشت دلار ۴۰ هزار تومانی

پس از رشد شتابان نرخ تبدیل هردلار آمریکا در برابر ریال ایران و رسیدن به رکورد تاریخی هر دلار معادل ۳۶۰۰۰۰ ریال، ابراهیم رئیسی بازهم همانند یک سال تازه سپری شده و بدون درس گرفتن از ناکامی دهها دستوری که به کابینه داده و بیشتر آنها هم درباره قیمتها بوده است به دولت دستور داد با هر نیرویی که در اختیار دارند کاری کنند قیمت دلار در برابر ریال کاهش یابد. این اتفاق اما رخ نداد و قیمت هردلار بازهم افزایش یافت. روزنامه حکومتی شده همشهری در شماره امروز ۱۷ آبان نوشته است دلیل رشد شتابان قیمت دلار در بازارآزاد اعتراض‌های شهروندان است. برخی کارشناسان باوردارند قیمت هردلار آمریکا اگر خود را با نرخ‌های تورم این چند سال سازگارکند به ۴۰ هزارتومان می‌رسد.

به نظر می‌رسد پس از این رخداد و سرپیچی دلار از خواست واراده رئیس دولت همین روزها رئیس دولت ایران برای اینکه چراغ امید دردل‌های ایرانین روشن بماند و آنها چشم‌انداز روشنی داشته باشند در جایی بیاید و از امیدواری‌ها و پیشرفت‌ها بگوید تا شهروندان ایرانی را به آینده امیدوارکند و وعده دهد قیمت دلار کاهش خواهد یافت. اما با توجه به گزارش دیوان محاسبات کشور که خبرداده درآمد ارزی ایران از صادرات نفت ۴ برابر پارسال شده است معلوم نیست دلارهای به دست آمده چرا نتوانسته است قیمت دلار رامهارکند. واقعیت این است که نوع زندگی رئیسی در سه دهه گذشته که همواره یکی از ارکان قوه قضاییه بوده و نیز سال‌هایی نیز در منصب ریاست حرم رضوی فعالیت داشته گونه‌ای بوده است که وی از ژرفای درد و رنج وتحقیر شهروندان اطلاع کافی ندارد یا اینکه ترجیح می‌دهد شاید وقتی دیگر به این رنج مردم رسیدگی کند. کسی باید به او گزارش واقعی دهد که شهروندان ایرانی این روزها خشمگین هستند و نرخ‌های شتابان تورم که پس از هرافزایش قیمت دلار رخ می‌دهد درجه بی‌اعتمادی آنها را به دولت وسایر نهادهای حکومتی می‌افزاید. قدرت خرید شهروندان ایرانی هر روز کمتر از دیروز می‌شود و نوعی بی‌حسی و کرختی به آنها دست داده است. کارگران می‌بینند مدیران و صاحبان بنگاه‌های صنعتی نیز در فشار تورمی فزآینده گیر افتاده‌اند و توانایی افزایش مزد و حقوق از آنها گرفته شده و احتمال تعطیل کارخانه با کوچک‌ترین فشار از ناحیه مزدها افزایش می‌یابد. خشم فرو خفته میلیون‌ها حقوق و مزدبگیر در کارخانه‌ها، در اداره‌های دولتی، در سازمان‌ها و موسسه‌ها و بنگاه‌های دولتی چیزی است که این روزها شاهد آن هستیم و به نظر نمی‌رسد در کوتاه‌مدت کاری از دست کسی برآید و اتفاقی در مسیر افزایش قدرت خرید مردم بیفتد. این وضعیت پیامدهای ترسناکی دارد. مردم تحقیر می‌شوند و از سر بدبختی و استیصال در خود فرو می‌روند و مردان و زنان در برابر فرزندان خود که حالا نمی‌توانند بفهمند چرا

ناگهان قدرت خریدشان کاهش یافته است حرفی برای گفتن ندارند. این تحقیرشدگی و بدبختی شهروندان جدای از پیامدهای اقتصادی به یأس عمومی منجر خواهد شد و کرختی و بی‌حسی در برابر هر رویدادی را دامن می‌زند. اینگونه شده است که این روزها مردم به یکدیگر که می‌رسند می‌گویند بگذار دلار آمریکا به صد هزار تومان برسد، ما که دیگر چیزی برای از دست دادن نداریم. و این ضرب‌المثل قدیم ایرانی که «آب که از سر گذشت چه یک وجب چه صد وجب» به مرور در جامعه ایرانی این روزهای خاص بر سر زبان‌ها افتاده است.

بی‌حسی عمومی اگر در جامعه ایرانی و میان گروه‌های حقوق‌بگیر و مزدبگیر جامعه ریشه دوانده و جاگیر شود ذهن و قلب و دل آنها را از درون تهی کرده و نسبت به هر رخدادی در جامعه بی‌واکنش خواهند شد. وقتی شهروندان به چشم می‌بینند نمی‌توانند با میزان ثابتی از مزد همان کالایی که تا قبل از حذف دلار ترجیحی از سوی دولت را دوباره خریداری کنند و باید ۵۰ درصد آن را با همان میزان پول خریداری کنند و این برای صدها کالا اتفاق می‌افتد دیگر از جوش و خروش می‌افتند و حتی احساس خشم هم نمی‌کنند و بی‌تفاوتی پیشه می‌کنند و منتظر می‌مانند که اگر فرصتی شد این وضع را تلافی کنند. کاهش قدرت خرید شهروندان به مرور مصرف جامعه را به زیر می‌کشد و تولید بسیاری از کالاها دیگر با رکود بازار از صرفه اقتصادی خارج می‌شود و در یک دور باطل و سخت آزاردهنده مارپیچ تورم – رکود گرفتار خواهیم شد. اینگونه که شهروندان قدرت خرید از دست می‌دهند و تنها می‌توانند نیازهای بسیار ضروری خود مثل نان و روغن و پنیر گوشت و مرغ و تخم‌مرغ آن هم در اندازه‌های پایین را خریداری کنند.باید منتظر باشیم که بسیاری از بنگاه‌های تولیدکننده کالای غیر از کالای اساسی به سمت تعدیل نیرو پیش رفته و میزان مزد و حقوق‌بگیران خود را کاهش دهند و این یک پدیده زیانبار است که موجب می‌شود گروه‌های تازه‌ای بر کسانی که زیر خط فقر بودند اضافه شود. کاهش نیروی مزد و حقوق‌بگیر در سطح کلان باز هم از قدرت خرید جامعه کم می‌کند و در یک دور باطل دیگر این چرخه را در سطحی بالاتر و با سرعتی بیشتر به حرکت درمی‌آورد. مارپیچ تورم – رکود حالا می‌تواند تبدیل به سه‌گانه بسیار خطرناک تورم – رکود- بیکاری شود و جامعه ایرانی را وارد تونل وحشت سازد. بی‌تفاوتی و بی‌حسی شهروندان به مرور آثار و پیامدهای خاص خود را خواهد داشت و بر احساس تحقیر و سرخوردگی می‌افزاید.

هنوز مردم ایران به ویژه گروه‌های کم‌درآمد جامعه پس‌انداز قبلی خود را دارند و از سر ناگزیری به آنها رجوع می‌کنند و از این منبع برخی کاستی‌ها را جبران می‌کنند، اما واقعیت این است که این پس‌انداز برای تهی‌دستان به اندازه‌ای نیست که آنها را برای یک دوره میان‌مدت در شرایط امن قرار دهد. از آنجایی که همین پس‌اندازهای ریالی شهروندان نیز در برابر نرخ فزاینده دلار –تورم آب می‌رود و ارزشش از دست می‌رود نوعی حسرت به دلی برایشان به بار خواهد آورد.

شرکت تولیدی صنعتی سایپادیزل

مدیرعامل: محمد حسن محمدزاده

نوع تولید: انواع خودروهای تجاری

نشانی: تهران، کیلومتر ۱۴ بزرگراه شهید لشگری، پلاک ۲۸۹ کد پستی: ۱۳۹۶۱۸۸۷۸۳

تلفن: ۵-۴۴۱۹۸۲۸۰

فاکس: ۴۴۱۹۶۵۱۸-۴۴۱۹۶۵۲۱

پست الکترونیک: info@saipadiesel.ir

وب سایت: www.saipadiesel.ir

گروه کارخانجات مقصود

مدیرعامل: علیرضا محمدی دانیالی

نوع تولید: تولید کننده قاشق، چنگال،کارد استیل، ظروف هتل تولید کننده لوازم آشپزخانه توکار (اجاق گاز، هود، فر، مایکروویو)

نشانی:تهران، خیابان شریعتی، پایین تر از پل صدر، جنب فروشگاه ناب استیل، پ۱۶۳۳

تلفن: ۲۷۰۸

فاکس: ۲۲۰۰۶۳۱۹

پست الکترونیک: info@nabsteel.ir

وب سایت: www.nabsteel.ir

بیمه تعاون

مدیر عامل: یونس مظلومی

نوع فعالیت: ارائه دهنده خدمات بیمه‌ای

نشانی: تهران، خیابان شهید بهشتی، خیابان امام مقام فراهانی، کوچه ششم، پلاک ۲۲، ساختمان بیمه تعاون

کد پستی: ۱۵۸۶۸۴۳۹۱۱

تلفن: ۱۶۰۲-۴۲۰۸۶

فاکس: ۸۸۵۴۷۸۰۴

پست الکترونیک: info@taavon-ins.ir

وب سایت: www. taavon-ins.ir

صنعتی صافیاد

مدیرعامل: مسعود راستره

نوع تولید: تولید کننده سیستم های تهویه مطبوع صنعتی و خانگی و تامین قطعات و لوازم جانبی آنها

نشانی: خیابان انقلاب اسلامی، خیابان شهید جواد براتی، خیابان غزالی، پلاک ۹، ساختمان باد، طبقه اول، واحد غربی، کدپستی: ۱۱۳۱۸۴۷۶۱۵

تلفن: ۶۷۳۳۸ ۶۶۷۰۴۱۵ ۵۹ ۶۶۷۰۶۸۳۹ ۶۶۷۰۲۷۲۶

۶۶۷۴۰۵۹۳

فاکس: ۶۶۷۰۳۴۶۸

پست الکترونیک: info@saphyad.com , sales@saphyad.com

وب سایت: www.saphyad.com

تجهیزات توربو کمپرسور نفت

مدیرعامل:مرتضی کاظمی

نوع فعالیت: طراحی ، ساخت و تامین انواع کمپرسورهای سانتریفیوژ و رفت و برگشتی جهت استفاده در صنایع نفت ، گاز و پتروشیمی ، فولاد ، دارویی ، شیشه سازی وخودرو

نشانی: تهران، میدان ونک ، خیابان ونک غربی ، پلاک ۶۱

تلفن: ۸۸۶۰۴۷۰۳۵-۸۸۶۰۴۷۳۶

فاکس: ۸۸۶۰۴۷۳۹

پست الکترونیک: office@otce-co.com

نوع فعالیت: خدماتی
نشانی: تهران، خیابان خالد اسلامبولی (وزرا)، خیابان هفتم، شماره ۱۰
کد پستی: ۱۵۱۳۷۶۱۵۵۱۱، صندوق پستی: ۳۴۶۴-۱۵۸۷۵
تلفن: ۴۱۳۶۴۰۰۰
فاکس: ۸۸۷۱۶۰۲۰
پست الکترونیک: info@melico.ir
وب سایت: www.melico.ir

بیمه زندگی خاورمیانه
مدیرعامل: مهدی نوروزی

نشانی: تهران، خیابان گاندی جنوبی، کوچه یکم، ساختمان گروه صنعتی رازی
تلفن: ۸۸۸۸۰۰۷۲
فاکس: ۸۸۸۸۰۰۷۱
وب سایت: razi-group.com

گروه صنعتی رازی
مدیر هماهنگی: محمدرضا تقی گنجی

نوع تولید: تولید شیرآلات صنعتی
نشانی: شهرک صنعتی شمس آباد، انتهای بلوار سروستان، شرکت میراب، کد پستی: ۳۶۵-۱۸۳۳۵
تلفن: ۵۶۸۰۴۷۰۰
فاکس: ۴۴۵۴۵۶۵۸
پست الکترونیک: info@mirab-valves.com
وب سایت: mirab-valves.com

میراب
رئیس هیات مدیره: مرتضی توجه

نوع تولید: تولید کننده لوله های نفت، گاز ، پتروشیمی، پالایشگاهی، آب و فاضلاب، پروفیل و مقاطع ساختمانی
نشانی: تهران، بلوار کشاورز، روبروی بیمارستان پارس، شماره ۱۴۶
تلفن: ۱۸-۸۸۹۵۵۶۱۷
فاکس: ۸۸۹۵۳۵۹۳
پست الکترونیک: info@safagroup.com
وب سایت: www.safagroup.com

گروه صنعتی صفا
رییس هیات مدیره: محمد رستمی صفا

نوع تولید: تولیدکننده انواع فن‌های صنعتی، جت‌فن‌های پارکینگی، چیلر، هواساز، ایرواشر، فن کوئل برجهای خنک‌کننده
نشانی: تهران،خیابان انقلاب، ابتدای خیابان دکتر مفتح جنوبی، ساختمان ۲۱، واحد ۳۲،
کد پستی: ۱۵۷۱۶۷۳۵۵۵
تلفن: ۸۸۸۲۵۷۰۲
فاکس: ۸۸۳۲۹۹۷۸
پست الکترونیک: MAckesh.dahesh.co@gmail.com
وب سایت: MAckeshdahesh.com

شرکت تهویه تاسیسات مکش و دهش
Mackesh & Dahesh Co

تهویه تاسیسات مکش و دهش
مدیرعامل: علیرضا سلیمانزاده

انجمن مدیران صنایع به عنوان تشکل کارفرمایی غیردولتی با نقش میانجیگری بین دولت و بخش خصوصی و جلب مشارکت فعالان بخش خصوصی به عضویت در انجمن و ارائه خدمات به اعضا در راستای تاثیرگذاری بر سیاستها از طریق طرح مشکلات، ضرورتها، موانع و وضعیت بنگاه ها در شاخه های مختلف کسب و کار در عرصه عمومی تلاش میکند.

بر این باوریم مادامی که نیازها و خواسته های ما در حوزه های مختلف درگستره عمومی در منظر سیاست گذاران قرارنگیرد و اهمیت آنها مورد پذیرش واقع نشود در دستورکار نیزنخواهد بود.

انجمن تلاش میکند با تغییر قوانین، سیاستها و تصمیمات اتخاذه شده در راستای بهبود محیط کسب وکارو پیگیری حقوق اعضای خودقدم بردارد.

به جمع ما بپیوندید

۸۸۳۰۴۰۷۰-۸۸۸۱۳۰۴۷

۰۹۱۲۰۷۰۲۰۳۶

www.amsiran.com

سالن اجتماعات انجمن مدیران صنایع

افتخار دارد میزبان جلسات و گردهمایی های شرکتها و واحدهای عضو انجمن و دیگر متقاضیان باشد
برای رزرو سالن و هماهنگی های لازم با روابط عمومی انجمن تلفنهای: ۸۸۸۱۳۰۴۸ و ۸۸۸۱۳۰۴۷
تماس حاصل فرمایید

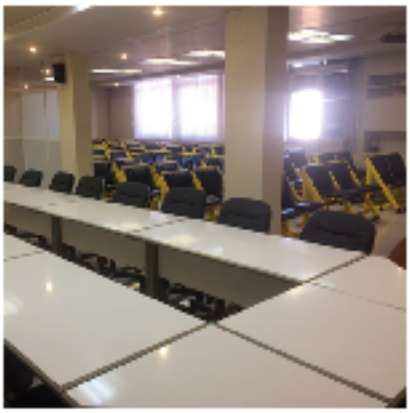

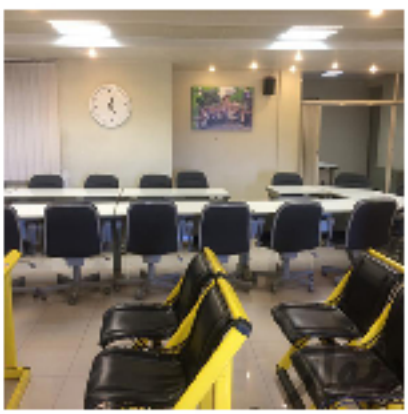

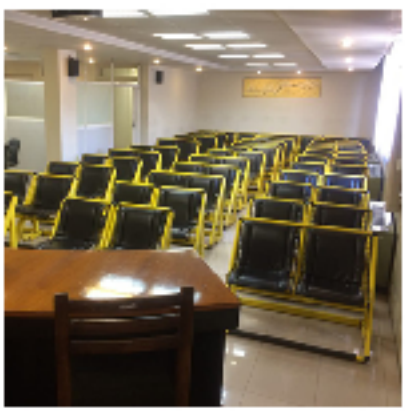

سالن اجتماعات انجمن با گنجایش ۸۰ نفر همراه با امکانات کامل
شامل تریبون، سیستم صوتی، ویدئوپروژکتو، میزمدیریتی۲۲نفره
و یک نیم سالن برای انتراک و پذیرایی آماده ارائه خدمات میباشد

انجمن مدیران صنایع

یک دهه اعتماد

بانک خاورمیانه با آغاز یازدهمین سال فعالیت خود در نظام بانکداری ایران، طی ۱۰ سال گذشته موفق شده با تمرکز بر بانکداری شرکتی، ضمن تسهیل تجارت در سطح بین‌المللی و نقش آفرینی ویژه در زمینه تامین کالاهای بنیادومتانه، با عملکرد شفاف، مورد اعتمادترین بانک برای سهامداران و مشتریان باشد.

در طی این زمان از نظر کیفیت افشاء و اطلاع‌رسانی مناسب و اجرای مقررات مبارزه با پولشویی رتبه نخست را کسب کرده‌ایم و به عنوان سودآورترین و پربازده‌ترین بانک ایرانی شناخته شده‌ایم.

التیام شعبه موتیخ در کشور آلمان در سال ۱۳۹۷ و ارائه دیجیتال بانک خاورمیانه (بانکینو) در سال ۱۳۹۹، از دیگر دستاوردهای بانک در مسیر نوآوری و پیشتازی بوده است.

همراهی و اعتماد سهامداران و مشتریان محترم را ارج می‌نهیم و امید داریم در ادامه این مسیر موفقتر از پیش عمل کنیم.

بانک خاورمیانه
Middle East Bank

www.middleeastbank.ir
info@middleeastbank.ir